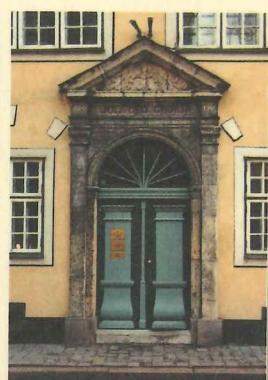
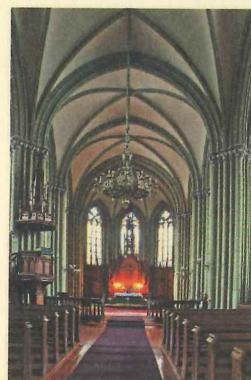

Eiropas kultūras mantojuma dienas 2005
European Heritage Days 2005

100 sakoptākie
kultūras pieminekļi Latvijā

100 Best Preserved
Monuments In Latvia

100 sakoptākie kultūras pieminekļi Latvijā • 100 Best Preserved Monuments In Latvia

Eiropas kultūras mantojuma dienas 2005
European Heritage Days 2005

Eiropas kultūras mantojuma dienas 2005
European Heritage days 2005

Jānis Zilgalvis
Inga Tapiņa
Andris Šnē
Arnis Āboltiņš

100 sakoptākie
kultūras pieminekļi Latvijā
100 Best Preserved
Monuments In Latvia

Valsts kultūras pieminekļu
aizsardzības inspekcija

Teksta autori:

Juris Dambis (ievads)

Jānis Zilgalvis, Inga Tapiņa, Andris Šnē
un Arnis Āboltiņš (objektu apraksti)

Izmantoti Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas rajonu inspektoru
un objektu īpašnieku (valdītāju) materiāli

Fotogrāfijas:

Marīka Vanaga, Vitolds Mašnovskis, Andris Šnē, Jānis Zilgalvis,
Juris Dambis, Kristīne Geile, Baiba Mūrniece un Artis Čodars

Izdevumā izmantotas objektu pieteicēju iesniegtās fotogrāfijas

Redaktore: Biruta Jēgere

Mākslinieciskais noformējums: Valdis Villerušs

Makets: Ilze Reitere

Tulkojums angļu valodā: Jānis Vanags

Projekta vadība: Kristīne Geile

Izgatavots A/S "Preses nams"

Eiropas kultūras mantojuma dienas 2005
“100 sakoptākie kultūras pieminekļi Latvijā”

Alūksnes rajons:

Zvārtavas muižas pils	10
Ates (Otes) dzirnavas	11
Alūksnes muižas parks	12
Gaujienas muižas apbūve	13

Aizkraukles rajons:

Kokneses pilsdrupas	14
Kalnaziедu pilskalns un Kalnaziедu Upurozols	15

Balvu rajons.

Balvu luterāņu baznīca	16
Viljakas katoļu baznīca	17

Bauskas rajons:

Bauskas pilsdrupas ar parku	18
Mežotnes pils	19
Rundāles pils	20
Dzejnieka V. Plūdoņa dzimtās mājas	22

Cēsu rajons:

Āraišu ezerpils	23
Maija parks Cēsīs	24
Drabešu (Araišu) vejdzirnavas	25
Cēsu pilsmuižas klēts	26
Ungurmuižas apbūve ar parku	27
Raunas luterāņu baznīca	28
Zemnieku un amatnieku sētu grupa – Vēveru ciems	29

Daugavpils rajons:

Līksnas katoļu baznīca	30
Dzejnieka Raiņa dzīves vieta	31
Dinaburgas viduslaiku pils	32

Dobeles rajons:

Dobeles pilsdrupas	34
Tērvetes pilskalns ar senpilsētu	35
Kalnamuižas luterāņu baznīca	36
Vecauces muižas pils	37

Gulbenes rajons:

Stāmerienas muižas pils	38
Druvienas pagastskola	39
Velēnas luterāņu baznīca	40

Jelgavas rajons:

Jelgavas pils	41
Jelgavas pareizticīgo katedrāle	42
Zaļenieku luterāņu baznīca	43
J. Čakstes dzimtās mājas “Auči”	44

Jēkabpils rajons:

Marinzejas muižas pils	45
Asares luterāņu baznīca	46
Gārsenes muižas pils	47
Krustpils luterāņu baznīca	48

Jūrmala:

Dzintaru koncertzāle	49
Slokas luterānu baznīca	50
Dzīvojamā ēka, Jūras iela 29	51

Krāslavas rajons:

Krāslavas katoļu baznīca	52
Krāslavas aptieka un saimniecības ēka ar žogu un vārtiem	53

Kuldīgas rajons:

Kuldīgas pilsētas vēsturiskais centrs	54
Kabiles muižas Stirnūzis	56

Liepāja:

Dzīvojamā ēka, Brīvzemnieka iela 53	57
Dzīvojamā ēka, Dubelšteina iela 14	58
Liepājas jūrskola, Kūrmājas prospekts 3	59
Sv. Annas luterānu baznīca	60

Liepājas rajons:

Apriķu luterānu baznīca	61
Durbes luterānu baznīca	62
Klēts "Danči"	63
Papes Ķoņu zvejnieku ciems	64
Priekules luterānu baznīca	65

Limbažu rajons:

Limbažu luterānu baznīca	66
Bīriņu muižas apbūve	67
Igates muižas pīls	68
Puikules muižas pīls	69
Lēdurgas luterānu baznīca	70
Liepupes luterānu baznīca	71

Ludzas rajons:

Stiglovas katoļu baznīca	72
--------------------------	----

Madonas rajons:

Dzīvojamā ēka "Patmalnieki"	73
Mūzikas darbinieku brāļu Jurjānu dzimtas mājas	74
Varakļānu muižas parks	75
Rakstnieka R. Blaumaņa dzīvesvieta	76

Ogres rajons:

Lielvārdes muižas klēts	77
Ikšķiles baznīcas drupas	78
Suntažu luterānu baznīca	80

Preiļu rajons:

Aglonas katoļu bazilika	81
Arendoles muižas kungu māja	82

Rēzeknes rajons:

Franča Trasuna muzejs "Kolnosāta"	83
Lūznavas (Glūžnevas) muižas apbūve	84
Dzīvojamā ēka, 18. novembra iela 26	85

Rīga:

Rīgas vēsturiskais centrs	86
Īres nams, Elizabetes iela 23	87
Dzīvojamā ēka, Elizabetes iela 25	88
Dzīvojamā ēka, Brūpinieku iela 18	89
Brīvības piemineklis	90
Nacionālais teātris	91
Mazā ģilde	92
Hartmaņa muižīņas ansamblis ar parku	93

Bilķernieku luterāņu baznīca	94
Berga bazārs	95
Dzīvojamo ēku komplekss un Zviedru vārti	96
Privātskola	97
Ēku grupa "Trīs brāļi"	98
Latvijas Nacionālā opera	99
Vecā Sv. Ģetrūdes luterāņu baznīca	100
Jēzus luterāņu baznīca	101
Latvijas Etnogrāfiskais brīvdabas muzejs	102
Rīgas Latviešu Biedrības nams	103
Rīgas rajons:	
Turaidas viduslaiku pils	104
Depkina/Rāmavas muiža – rakstnieka G. Merķeļa dzīvesvieta	106
Doles muižas apbūve	107
Krimuldas luterāņu baznīca	108
Allažu luterāņu baznīca	109
Saldus rajons:	
Jaunauces muižas parks	110
O. Kalpaka memoriāls "Aīrites"	111
Talsu rajons:	
Pedvāles muižas komplekss	112
Pūrciema apmetne	113
Talsu pilskalns	114
Iēgenes luterāņu baznīca	115
Talsu mācītājmuža	116
Nurmuižas luterāņu baznīca	117
Dundagas pils	118
Tukuma rajons:	
Jaunpils pils	119
Latviešu leģiona karavīru kapsēta	120
Jaunmoku muižas apbūve ar parku	122
Durbes muižas pils	123
Valkas rajons:	
Ēveles luterāņu baznīca	124
Vijciema baznīca	125
Valmieras rajons:	
Valtenberģu muižas apbūve	126
Valmieras Sv. Simaņa luterāņu baznīca	127
Dikļu muižas pils	128
Naukšēnu muižas apbūve	129
Burtnieku luterāņu baznīca un mācītājmužas apbūve	130
Tēlnieka E. Meldera dzimtās mājas "Spelģi"	131
Ventspils:	
Ventspils vēsturiskais centrs	132
Ventspils luterāņu baznīca	134
Viesnīca "Kupfernams"	135
Ventspils pils	136
Dzīvojamā ēka, Kuldīgas iela 13	138
Jūrkalnes katoļu baznīca	139
Zlēku luterāņu baznīca	140

Šajā modernās informācijas, globalizācijas, straujo ekonomisko un politisko pārmaiņu laikā arvien lielāka loma būs kultūrai. Kultūra ir tā, kas ārpus ikdienišķās eksistences cilvēka dzīvei piešķir jēgu. Cilvēce nevar pastāvēt bez atmiņas, bez kultūras mantojuma. Kultūras mantojums ir viens no valsts stabilitātes garantiem. Mums jābūt lepniem par savām kultūras vērtībām un jābūt spējīgiem tās apzināt, vērtīgākās nosargāt un nodot nākamajām paudzēm.

Kultūras mantojums nav apgrūtinājums, bet visbiežāk – patiesi neizprasta vērtība, arī ekonomiska. Katrs laiks rada savus pieminekļus, mums jāļauj dzīvot arī šodienai – patiesai, ar jaunām kvalitātēm, bet ne uz kultūras mantojuma rēķina. Attīstībā neapdomīga steiga ir bīstama. Eiropas valstis ne reizi vien pieredzēts, ka skaistās vietās investori nāk un iet, paņemot naudu un atstājot tās pārveidotas, vai pat sapostītas - ar jaunām problēmām. Katra cilvēka tiesības ir dzīvot un strādāt kvalitatīvā vidē un būt pasargātam no degradētas vides, kas graujoši ietekmē cilvēka apziņu. Cilvēka veidotā vide veido arī viņu. Kvalitatīvi sakārtotā un demokrātiskā vidē sabiedrība ir vairāk orientēta uz vispārcilvēciskajām vērtībām. Tieši tāpēc – sabiedrības interesēs – svarīgi ir izcelt un parādīt sakārtotās vides piemērus: baznīcas, pilis, lauku sētas, pilsētu centrus un citus pieminekļus, kurās lietpratīgu saimnieku, dažādu atbalstu un izprastas atbildības rezultātā mēs varam baudīt autentiskas kultūras vērtības sakoptā vidē. Mūsu pienākums ir to spēt novērtēt.

Tikai tad, kad katrs cilvēks mūsu sabiedrībā apzināsies savu misiju, kad divas nozīmīgas interešu grupas – kultūras pieminekļu saimnieki un sargātāji – vērtības pētīs, izpratīs, kops un atvērs sabiedrībai – lietotāji un apmeklētāji – iepazīsies, novērtēs, cienīs un atbalstīs kultūras mantojumu, mēs dzīvosim humānā un sakārtotā vidē, saņemot estētisku baudījumu, ko nekas cits nevar aizstāt.

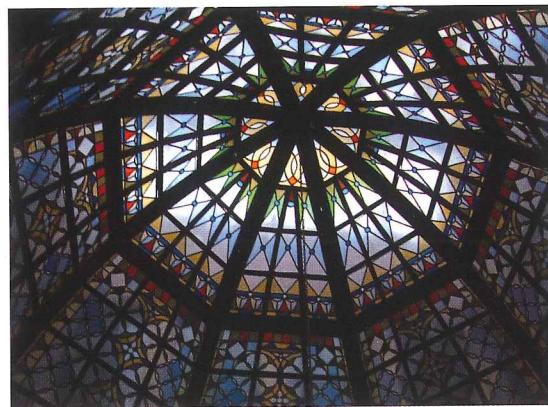
J. Dambis, arhitekts
Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības
inspekcijas vadītājs

In the modern age of information, globalisation, rapid economic and political changes culture plays an increasingly significant role. It is culture that makes human life sensible outside their routine everyday activities. Humankind cannot exist without memories and cultural heritage. Cultural heritage is a stability guarantee for the state. We must be proud of our cultural values, hence, also aware and capable to protect them and pass over to the next generations.

Cultural heritage is not a burden, but most often – an underestimated value, also an economic asset. Each epoch creates its own monuments, thus there is also a significant potential of producing genuine and new qualities today, however, striving not to degrade cultural heritage at the same time. As for development – ill-considered haste is dangerous. European countries have experienced a number of cases, when investors settle in attractive sites and later unsettle, taking profits and leaving the place with their modifications or even new problems. Each individual is entitled to live and work in high-quality environment and avoid degraded sites that have a negative impact on human consciousness. The man-made environment makes the man himself. Societies living in a high-quality, organised and democratic environment are more focussed on human values. Therefore it is important for the interests of the society to identify and present examples of well organised and preserved environment – churches, manor houses, farmsteads, city and town centres and other monuments that boast authentic cultural values thanks to caring attitude and full responsibility of their owners and various types of assistance provided. Our duty is to be capable of appreciating.

When each member of our society realises his or her mission and when two important special interest groups – owners and protectors of cultural monuments – undertake studying, protecting and enhancing public access – visitors and users – undertake supporting cultural heritage, pay due respect and show appreciation, we will live in a humane and preserved environment providing irreplaceable aesthetic qualities and delight.

J. Dambis, Architect
Head of State Inspection
for Heritage Protection

Zvārtavas muižas pils

Alūksnes raj. Gaujienas pag.

Latvijas un ziemeļvalstu mākslinieku simpoziji, vides mākslas izstādes – tā ir tikai daļa no daudzveidīgajiem pasākumiem, kuri norisinās Zvārtavas pili – Latvijas Mākslinieku savienības ipašumā, kurš iegūts no vietējā kolhoza 1970. gadā. Bezcerīgi nolaistā pils un apkārtne prasīja milzum daudz darba, entuziasma un laika, lai visu savestu elementārā kārtībā un neļautu šim kultūras piemineklim tālāk iet bojā.

Zvārtavas pils (1881) arhitektūrā dominē neogotikas formas, taču pēc savas uzbūves tā ir tradicionāla – ar stāvu divslīpju jumtu un rizalitiem.

Zvārtavas pili, kura bija fon Ferzenu dzimtas ipašums, atrodas viens no retajiem neogotikas interjeru paraugiem Latvijā. Ieejot pili, skatam paveras plašā un savdabīgi izveidotā kāpņu telpa. Pils zālē saglabājušies 20. gs. 30. gadu sienu gleznojumi, kuri 50. gados aizkrāsoti. 80. gados tie tika daļēji atsegti. Parādes pagalma vienā malā atrodas 19. gadsimta pirmajā pusē celtā klēts ar lievena arkādi un tajā pašā laikā būvētais stallis, kurā iekārtotas mākslinieku darbnīcas. Dārznieka māja un dažas saimniecības ēkas atrodas attālāk. Zvārtavas ezera krastā esošā parka veidošana sākta 18. gadsimtā.

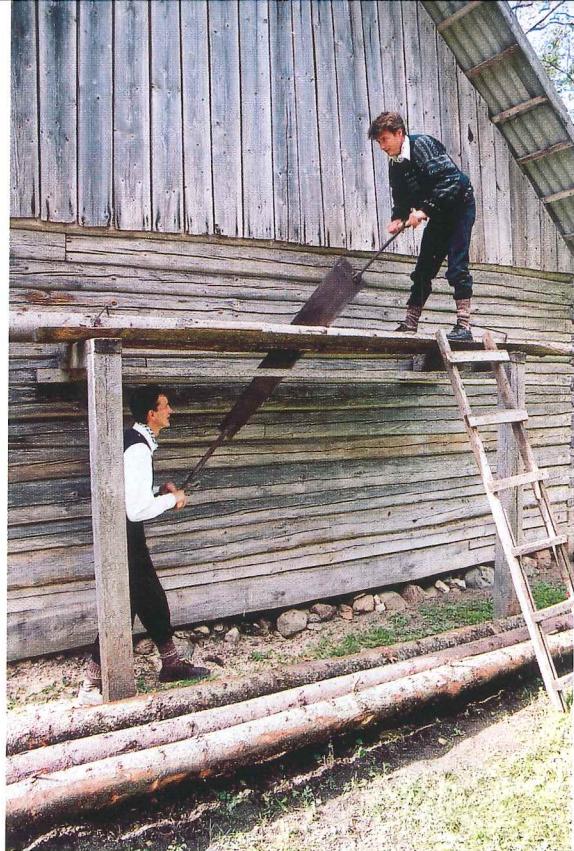
Zvārtava manor house

Alūksne district, Gaujiena municipality

Artists' symposiums, environmental art exhibitions with participants from Latvia and the Nordic countries represent just a small part of the numerous events organised in Zvārtava manor, a property of Artists Union of Latvia acquired from the local collective farm in 1970. Enormous effort, practical work, enthusiasm and time were required to normalise the condition of the neglected manor house and poorly managed surrounding area and reverse its disintegration.

The architectural solution of Zvārtava manor house (1881) is dominated by Neo-Gothic forms, however, it features a traditional spatial structure with a steep two-pitched roof and risalites.

Zvārtava manor house, formerly owned by the von Fersen family, boasts one of the very few surviving complex Neo-Gothic interiors in Latvia. When entering the building, one can see a spacious and peculiarly arranged staircase. The wall paintings dating back to 1930s have been preserved in the function room. They were painted over in 1950s, but partly uncovered and renovated in 1980s. On one side of the courtyard there is an early 19th century stone granary with a porch arcade and a stable from the same period that currently house artists studios. A gardener's house and several outbuildings are a little further aside. The development of the park laid out on the bank of Lake Zvārtava started in the 18th century.

Ates (Otes) ūdensdzirnavas *Alūksnes raj. Kalncempju pag.*

Dzirnavas ir vienstāva apmesta laukakmens mūra ēka, līdzās tai atrodas dzirnavu diķis un hidrotehniskās būves. Sākotnēji komplekss piederējis Otes muižai. Dzirnavas darbinātas ar ūdensrata, turbīnas, kā arī dažādu motoru palidzību. Līdztekus graudu malšanai dzirnavās veikta arī vilnas pārstrāde. Malšanas iekārtas ir darba kārtībā, taču netiek izmantotas. Dzīvojamā galā iekārtota Kalncempju pagasta muzeja ekspozīcija, bet līdzās dzirnavām ir etnogrāfisks brīvdabas muzejs. Jau gadiem Kalncempju ūdensdzirnavas ir sakoptas un allaž piesaista tūristu uzmanību.

Ate watermill

Alūksne district, Kalncempji municipality

The watermill is a one-storey plastered stone building with hydraulic structures and an adjacent water reservoir. The building complex was originally owned by Otte manor. At different times, the watermill was powered by a waterwheel, turbines and various types of engines. Along with flour and cereals, the watermill was also used to process wool. The mill machinery and equipment is in working condition, however, it is not operated. The dwelling quarters of the watermill house Kalncempji municipal museum, while the surrounding area is used as an open-air ethnographic museum. Kalncempji watermill is well maintained already for many years thus attracting a lot of visitors.

Alūksnes muižas parks

Alūksnes raj. Alūksne

Alūksnes muižā atrodas ievērojams, ar arhitektūras mazajām formām bagāts ainavu parks, kura veidošana ilgusi gandrīz gadsimtu. Tājā atspoguļojas 18. gs. otrās pusēs parku mākslas tendencies, kā arī 19. gs. otrās pusēs jauninājumi. No senākajām 18. gs. beigu parka būvēm jāmin divas strūklakas, akmens soli, venēciešu tilts ar laternām un laivu piestātni, Aiola templis (veltīts sengrieķu vēju dievam Aiolam, kura tēls tajā atradās) un granīta obelisks, kas celts 1799. gadā muižas īpašnieka Otto Hermanna von Fitinghofa (1722–1792) piemiņai.

Uz vēlāku laiku attiecināms tā saucamais Aleksandra paviljons, kas būvēts 1822. gadā par godu cara Aleksandra I vizītei šajā vietā. Antīkās mākslas triumfu atspogulo paviljona rotunda (1807) un 1832. gadā celtā Alūksnes muižas īpašnieku fon Fitinghofu kapliča – mauzolejs. Bez minētajiem arhitektūras darinājumiem Alūksnes parkā kādreiz atradās arī Putnu paviljons ar pūķu figūrām, Pomonas – dārzkopības dievietes – templis (nojaukts 1935. gadā), vairākas skulptūras, urnas un vāzes.

Parks ir sakopts, vairākas parka būves atjaunotas un priecē gan alūksniešus, gan viesus.

Alūksne manor park

Alūksne district, Alūksne

Alūksne manor boasts an outstanding landscaped garden rich in small-scale architectural elements. The development of the park lasted for more than half a century and it reflects the trends of the 18th century park architecture along with subsequent modernisation elements of the 19th century. The oldest surviving structures in the park are represented by two fountains, stone benches, Venetian-style bridge with lanterns, boat pier, Temple of Aeolus (built for Aeolus, Ancient Greek god of winds, the sculpture of which had once been situated in the site) and a granite obelisk unveiled in 1799 in honour of the owner Otto Hermann von Vietinghoff (1722–1792).

The Alexander Pavilion was built in 1822 in honour of the visit of Tsar Alexander I. The pavilion-rotunda (1807) and the Vietighoffs mortuary-mausoleum (1832) reflect the triumph of antique artistic traditions. The park could once boast also the Bird Pavilion with dragon figures and the Temple of Pomona – goddess of horticulture (torn down in 1935), several sculptures, urns and vases.

The park is well preserved, several of its buildings have been renovated to please the local inhabitants and visitors alike.

Gaujienas muižas apbūve

Alūksnes raj. Gaujienas pag.

Gaujienas muiža 18. gs. 20. gados tika izrentēta J. fon Vulfam, bet 1745. gadā cariene Elizabete Gaujienu piešķīra privātīpašumā Holsteinas galma maršalam B. R. fon Delwigam. Tālāk muižas īpašnieki mainījās, līdz to pēc 1818. gada nopirkā Ā. fon Vulfs. Latvijas agrārreformas laikā Gaujiena tika atsavināta. 1922. gadā pils piešķirta Izglītības ministrijai. 1922. gadā Centrālā Zemes ierīcības komiteja muižas aldara māju nodeva komponista Jāzepa Vītolu (1863–1948) lietošanā, vēlāk īpašumam pievienojojot arī avotu "Lauvas mute" (19. gs. beigu būve). Šodien plaši pazīstams ir latviešu mūzikas klasiča memoriālais muzejs "Anniņas", kurš atvērts 1983. gadā.

Gaujienas pils (ap 1827. g.) arhitektūrā dominē antīkās formas. 19. gs. 50., 60. gados ēkas sākotnējais korpus pārbūvēts, uzceļot simetriskus sānu rizalītus, greznu seškolonnu jonisko portiku, kā arī mainot jumta formu.

Gaujienas pils interjeri tapuši vienā laikā ar 19. gs. 50., 60. gadu pārbūvēm un sakņojas vēlā ampīra un neorokoko motīvos. Tikai divās pils telpās var spriest par sākotnējo dekoratīvo apdari. Tā ir zāle, kurā iekļauta arī ēdamistaba un blakus telpa ar vienu noapaļotu galu – bijusi mūzikas istaba.

Gaujienas pils nav iedomājama bez parka, kurš aizņem 12 ha lielu platību Gaujas ielejas labajā krastā. Bez pils saglabajusies muižkunga māja (19. gs. sākums), dārznieka māja (18. gs. otrā puse, 1838), stalli un stallmeistara māja (19. gs. otrā puse), kūts (1838., 1886.), siltumnīcas (19. gs. otrā puse), riņa (19. gs. otrā puse), kas pārbūvēta par darbnīcām, noliktava – vīnu māja (19. gs. beigas), kas saglabajusies romantisku neogotikas drupu veidā, klēts (1788) un leduspagrabs (19. gs. sākums).

Gaujiena manor buildings

Alūksne district, Gaujiena municipality

The Gaujiena manor was rented to Johann von Wulf in the 1720s, but Tsarina Elisabeth reassigned it as a private property to the Holstein Court Marshal Bernhard Reinhold von Delwig in 1745. The manor subsequently had a succession of owners until it was purchased by Adolf von Wulf in 1818. Gaujiena manor was expropriated as a result of the Agrarian Reform of Latvia. The Central Land Exploitation Survey transferred the former manor brewer's house to the composer Jāzeps Vitols (1863–1948) in 1922 later expanding the property by adding the structure "Lion's Mouth" built over a nearby spring (late 19th century). The house has been converted into a popular museum for the musician – it was opened for visitors in 1983 and is known to wider public under the name "Anniņas".

The architecture of Gaujiena manor house (ca 1827) is dominated by antique forms. In the 1850s and 1860s the original block of the manor house was reconstructed – symmetrical flank risalites and a splendid six-column Ionic portico were added and the shape of the roof was modified.

The interior of Gaujiena manor house was created simultaneously with the reconstruction of the 1850s and 1860s. It is based on Late Empire and Neo-Rococo style. Only two rooms of the castle still feature the original decorative finish. One of them is the hall with an integrated dining room, and the other is the former music chamber.

Gaujiena manor house is difficult to picture apart from the park covering 12 hectares on the right bank of the river Gauja. The manor complex also includes a surviving manager's house (early 19th century), gardener's house (second half of the 18th century, 1838), stables and equerry's house (second half of the 19th century), cattle-shed (1838, 1886), green-houses (second half of the 19th century), threshing-barn (second half of the 19th century) that was converted into a workshop, storehouse/winehouse (late 19th century) that has survived in the form of romantic Neo-Gothic ruins, granary (1788) and ice-house (early 19th century).

Kokneses pilsdrupas

Aizkraukles raj. Kokneses pag.

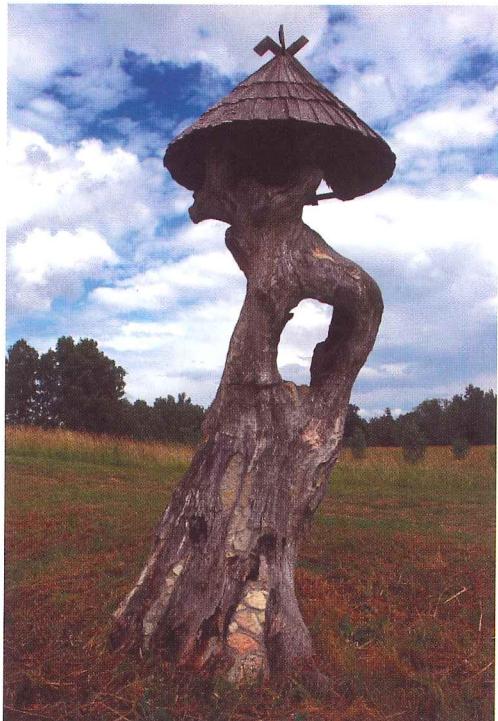
Kokneses ordeņa mūra pils celta 1209. gadā. No 1397. līdz 1566. gadam Koknese bija arhibīskapa rezidence. Senajai pilij bija trapezveida plānojums. Arhibīskapa K. Lindes laikā (1509–1524) pils papildināta ar piebūvēm, tostarp ar diviem apāļiem torniem, kuri atradās pie rietumu sienas. Pili bija arī kapela, un tās rietumu fasāde kļuva līdzīga agrās romānikas divtorņu katedrāļu fasādēm. Pili no priekšpils atdalījis grāvis ar paceļamo tiltu. Ziemeļu kara laikā tā sagrauta un nav atjaunota.

1961.–1966. gadā Ā. Stubava un 1991.–2000. gadā M. Rušas vadībā senvietā veikti plaši arheoloģiski izrakumi, daļēji atsedzot pils, priekšpils un viduslaiku pilsētas teritorijas. Izrakumu laikā konstatēts 6–7 m biezs kultūrlānis, kurā izšķirami 14 slāni, kas raksturo senvietas apdzīvotību un nocietinājumu attīstību gandrīz divu gadu tuksstošu laikā. 1967. gadā Kokneses pilsdrupas un to apkārtne tika daļēji izpostīta, veidojot Pļaviņu HES ūdenskrātuvi. Zem ūdens palika gleznainā Daugavas senleja, Pērses ūdenskriftums un vairāki pilskalni. Mūsdienās notiek ūdens apskaloto pilsdrupu mūru un pamatu nostiprināšana un konservācija, ir sakopta apkārtne.

Koknese castle ruins

Aizkraukle district, Koknese municipality

The stone castle of Koknese was built in 1209. From 1397 to 1566 Koknese served as a residence of archbishops. The ancient castle had a trapeze-shape layout. During the rule of Archbishop K.Linde (1509–1524) the castle was extended – among other structures, two new round towers by the west wall were built. The castle also housed a chapel. The west facade of the castle thus started to resemble the two-tower cathedrals of the Early Romanesque. The castle was separated from the forecastle by a moat with a drawbridge over it. The forecastle was connected to the town surrounded by a stone wall with two entrance gates. During the Great Northern War the castle was destroyed and left non-restored. The ancient site was extensively studied in archaeological excavations of 1961–1966, lead by Ā. Stubavs, and 1991–2000, lead by M. Ruša. During the excavations the castle, forecastle and settlement areas were partly uncovered. The total cultural layer found was 6–7 m thick. All in all 14 different cultural layers were studied showing the development of the ancient settlement and its fortifications in a period of almost two thousand years. In 1967, the ruins of Koknese castle and its surrounding areas were degraded as a result of constructing Pļaviņas water power plant. The picturesque valley of the river Daugava, Pēse waterfall and several castle mounds were flooded. As for today, the walls and foundations of the castle are being enforced and conserved, however, the surrounding area is well preserved and maintained.

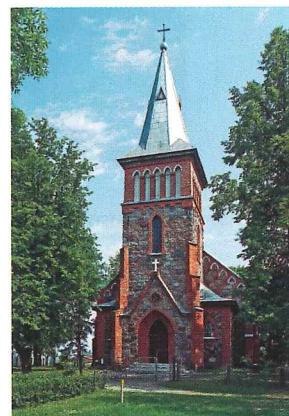

Kalnaziedu pilskalns un Kalnaziedu upurozols
Aizkraukles raj. Aizkraukle

Kalnaziedu pilskalns atrodas Pļaviņu HES ūdenskrātuves krastā pie Kalnaziedu mājām. No trim pusēm pilskalnu norobežo dziļas gravas, veidojot četrstūrveida plakumu (110 x 80 m). Domājams, ka ziemeļu puse tikusi nocietināta ar grāvi un valni, kas vēlākos gadsimtos izlidzināti. Arheoloģiskie izrakumi pilskalnā veikti 1963.–1964. g. (V. Urtāns) un 1981.–1982. g. (Ā. Stubavs, N. Jefimova). Sprīzot pēc atrastajām senlietām, pilskalnu, galvenokārt gan kā patvēruma vietu no 1. g. t. beigām p. m. ē. līdz 9./10. gs. izmantojusi kāda baltu kopiena. Ap 300 m no Kalnaziedu pilskalna atradies Kalnaziedu upurozols, kura apkārtmērs bijis 5 m. Upurozols izdedzināts un gājis bojā, tomēr tā stumbris ir saglabājies un tagad pārsegts ar jumtiņu. Lai gan klist nostāsti, ka pie ozola likti ziedojuumi (labiba, dzērieni utt.), tomēr 1963. gada arheoloģisko pārbaudes izrakumu laikā drošas liecības par kulta tradīcijām nav iegūtas.

Kalnaziedi castle mound and sacrificial oak
Aizkraukle district, Aizkraukle

Kalnaziedi castle mound is located on the bank of Pļaviņas water power plant reservoir close to the farmstead Kalnaziedi. From three sides the mound is secured by deep hollows forming a rectangular plateau (110 x 80 m). Presumably the North side of the mound was fortified by a moat and earthwork that were levelled out in the subsequent centuries. Archaeological excavations were made between 1963 and 1964 (V. Urtāns) and between 1981 and 1982 (Ā. Stubavs, N. Jefimova). Judging by the ancient artefacts the castle mound was used as a refuge by an unknown Baltic community between the late 1st millennium B.C. and 9th or 10th century A.D. Kalnaziedi sacrificial oak, measuring 5 m in circumference, is located around 300 m from the mound. The oak had been burned and died as a result, but its standing trunk was covered by a small roof. Despite local legends that cereals and drinks had been sacrificed, no clear archaeological evidence of rituals was found in the test excavations of 1963.

Balvu luterāņu baznīca

Balvu raj. Balvi

Balvu luterāņu baznīca ir raksturīga Latgales reģiona sakrālajām būvēm (1913–1915). Tā būvēta, izmantojot tradicionālos materiālus – sarkano ķieģeli un šķeltos laukakmeņus. Šads materiālu apvienojums nav svešs arī Lietuvas un Polijas arhitektūrai, ar kurām Latgales novada vēsturiskās saites ir visciešākās.

Baznīcas druknais tornis, apjomā komplicētā kora daļa padara to iespaidīgu. Liela nozīme mākslinieciskajā risinājumā ir arī arkatūrai, kuras ritmika sasaucas ar smailarku logailu dalījumu.

Balvi Lutheran church

Balvi district, Balvi

Balvi Lutheran church (1913–1915) is a characteristic example of the ecclesiastic architecture of Latgale. It is expressed in traditional materials – red brick and cut boulders, which is also a typical architectural solution in Lithuania and Poland that have had the closest historical ties with Latgale region.

The hefty tower and the choir featuring a complex spatial composition make the church more impressive. The arcature, which is used as a rhythmical reference to the lancet windows, plays an important role in the artistic solution.

Vilakas katoļu baznīca

Balvi raj. Vilaka

Vecajai koka baznīcai (1748) klūstot par šauru, Vilakas muižas īpašniece grāfiene A. Lipe-Lipska ziedoja naudu jaunas mūra baznīcas celtniecībai Vilakā. Tā celta laikā no 1884. līdz 1890. gadam pēc civilinženiera F. fon Viganovska projekta. Baznīca ir viena no emocionālī iespaidīgākajām kulta neogotikas celtnēm Latvijā. Mazajam miestīnam iespaidīgo apmēru ēkai ir divi kvadrātveida torņi ar astoņskaldņu smailēm. Apjomu un torņu skaldnes izceļ vairāku pakāpju kontrforsi ar profilētām, apmetumā izveidotām dzegām. Baznīcas logi ir smailloka, ar greznu gotisku spraišlojumu. Tie visi rotāti ar vitrāžām. Dievnams ir trīs jomi, krusta velyju slodzi nes astoņi masīvi pilāri. Fantastisku iespaidu rada stilistiski viengabalainais interjers. Pilāru stāvi un nervirās ir sarkanajā kieģeli, pārējās sienas plaknes – apmetumā. Iekārtas priekšmeti, kas arī ir gotiski, pārsteidz ar savu perfekto amatniecisko izpildījumu. Tie ir divi sānu altāri, centrālais altāris un kancele. Apkārt dievnams ir dārzs, kuru apvīj augsts kieģeļu mūris vārtiem. Altārgalā ir Lipes-Lipsku un Zabello dzimtu kapliča.

Vilaka Catholic church

Balvi district, Vilaka

When the old wooden church (1748) became too small for its purpose the owner of Vilaka manor Count A. Lippe-Lipski donated money to build a new stone church, which was erected between 1884 and 1890 according to the design of the civil engineer F. von Wygovski. The church is one of the most emotionally impressive Neo-Gothic ecclesiastic buildings in Latvia. The church, a large structure against the background of the small village, has two quadrangular towers with octagonal spires. The spatial composition and spires of the building are emphasized by tiered buttresses with profiled cornices made of plaster. The church features lancet windows with ornamental Gothic mullion pattern. All windows are decorated with stained glass. The church has a nave and two aisles and their heavy groined vaults rest on eight hefty pillars. The stylistically uniform interior makes an outstanding impression. The pillar shafts and vault ribs are executed in red brick while the remaining wall surfaces – in plaster.

The Gothic furniture and interior items represent perfect and elaborate professional finish created by an extraordinarily skilful craftsman. The two side altars, central altar and pulpit belong to his hand. The church is surrounded by a garden enclosed by a high brick fence with a gate. The choir consists the tombs of the Lippe-Lipski family and Zabiello family.

Bauskas pilsdrupas ar parku

Bauskas raj. Bauska, Mēmeles un Mūšas satekā

Pirmās ziņas par Livonijas ordeņa cietokšņa un vēlākā Kurzemes hercogu rezidences Bauskā celtniecību atrodamas 1443. gadā. Vecā pils – Livonijas ordeņa cietoksnis – ir kastelas tipa neregulāra četrstūra būve ar pieciem torņiem. Pie biezajiem aizsargmūriem pagalma pusē pieslējās ēkas garnizona vajadzībām. Galvenā ieeja atradusies pils austrumu daļā starp diviem torņiem. Pils vārtus priekšā sargāja grāvis ar paceļamo tiltu. Cietokšņa galveno ieeju papildus aizsargāja priekspils, kuru veidoja aizsargsieni iekļauts taisnstūrveida pagalms ar diviem stūra torņiem. Priekspils teritoriju pirmais Kurzemes hercogs Gothards Ketlers izraudzīja sev par jaunās rezidences celšanas vietu. Dažas ēkas pagalmā tika nojauktas, bet vecie aizsargmūri, torņi un vārtu vieta (ieeja) saglabāta, iekļaujot jaunājā apjomā. To veidoja ap pagalmu grupēti divstāvu korpusi ar diviem stūra torņiem austrumu pusē. Pils celtniecība pabeigta 1596. gadā. Veidota grezna fasāžu apdare un iekštelpu iekārtojums. 1701. gadā Ziemeļu kara laikā to ieņēmis zviedru karaspēks. 1705. gadā pili bez cīņas ieņēma krievu karaspēks un gadu vēlak to uzspridzināja. Senā būve vairs netika atjaunota.

1973. gadā pēc izpētes uzsākta un turpinās rezidences daļas atjaunošana. 1976.–1992., 1996.–1997. gadā A. Caunes un J. Grūbes vadībā pils teritorijā veikti arheoloģiskie izrakumi. 1990. gadā dibināts Bauskas pils muzejs, kura pārziņā atrodas viss komplekss.

Bauska castle

Bauska district, Bauska

The first written records on the construction of the Livonian Order fortress in Bauska, which later served as a residence of the dukes of Kurzeme, date back to 1443. The old castle or the fortress of the Livonian Order is a rectangular castella-type irregular building with five towers, located at the junction of the rivers Mēmele and Müsa. The garrison premises were attached to the thick defence wall on the courtyard side. The main entrance was located at the eastern side of the castle secured between two barbican towers and protected additionally by a moat with a draw-bridge over it. The main entrance was additionally fortified by a forecastle consisting of a rectangular courtyard formed by defence walls and two corner towers. The area of the forecastle was chosen by Gotthard Kettler, the first Duke of Kurzeme, as the site of his new residence. Some buildings in the courtyard were demolished, while the old defence wall, towers and the entrance gate were preserved and integrated in the spatial composition of the new structure, which was formed by two-storey blocks around the courtyard and two towers at the eastern side. The construction works of the new castle were completed in 1596. The façade finish and interior were rich and elaborately decorated. Bauska castle has experienced various rulers and occupation forces. During the Great Northern War the castle was seized by the Swedish army (1701), which carried out extensive renovation works of the defence systems. In 1705, the castle was captured without military action by Russian troops and blown up a year later. The old structure was not renovated.

The renovation works of the residence part of the castle were started in 1973 following a preliminary analysis and they are continued also today. Archaeological excavations in the castle area were made between 1976–1992 and 1996–1997 under the supervision of A.Caune and J.Grūbe. In 1990, Bauska Castle Museum was founded currently managing and supervising the building complex.

Mežotnes pils

Bauskas raj. Mežotnes pag.

Viens no ievērojamākajiem klasicisma arhitektūras paraugiem Latvijā ir Mežotnes pils (1797–1802). Tā celta pēc Krievijas galma dāmas Š. fon Livenas ierosmes pēc Pēterburgas arhitekta Dž. Kvarengi Elejas pilij izstrādāta projekta, kuru mainījis Mežotnes pils celtniecības vadītājs J. G. Ā. Berlics. 1920. gada agrārreformas rezultātā pils tika atsavināta. Ēka stipri cieta Pirmā un Otrā pasaules kara laikā. Tikai 1959. gadā sākās tās atjaunošana, kas ilga līdz 1989. gadam.

No 1996. gada Mežotnes pils ir Valsts Nekustamo īpašumu aģentūras pārziņā. 2001. gadā tā rekonstruēta un restaurēta (arh. Z. Kalinka un P. Venckovičs). Interjera apdari, telpu iekārtojumu projektēja mākslas vēsturnieki D. Bruģis un I. Line. Ēka tika veikta daļēja telpu pārbūve, vietām – vēsturiskā plānojuma atjaunošana un radīts jauns daudzfunkcionāls izmantošanas risinājums (pils – muzejs, viesnīca, restorāns, kafejnīca ar bāru, semināru telpas u.c.). Pili mainītas visas inženierkomunikācijas, iebūvēta moderna ugunsdrošības un signalizācijas sistēma, apziņošanas un sakaru tīkla iekārtas.

Pils ārējais tēls ir maksimāli pietuvināts vēsturiskajam oriģinālam. Pils otrajā – parādes – stāvā lielā mērā saglabājies interjeru agrākais izskats. Pils rekonstrukcijas gaitā, izpildot restaurācijas darbus, maksimāli respektētas esošās arhitektoniskās un mākslinieciskās vērtības, no jauna radīti rezidencei atbilstoši vēsturiski pamatoti interjeri, kā arī saglabāti un restaurēti esošie. Arhitektu un interjera mākslinieku sadarbības rezultātā piemineklis kļuvis par mūsdienīgi funkcionējošu objektu.

Mežotne palace

Bauska district, Mežotne municipality

Mežotne palace is one of the most outstanding samples of Classicism in Latvian architecture (1797–1802). Charlotte von Lieven, a lady-in-waiting at the Russian Court, initiated the construction of the palace according to a design of another building in Zemgale – Eleja palace – developed by Giacomo Quarenghi, an architect from St. Petersburg. J. G. A. Berlitz, who supervised the Mežotne palace construction process, modified the project. The manor was expropriated as a result of the Agrarian Reform in 1920. The building was severely damaged during the First and Second World Wars. Its renovation started only as late as 1959 and lasted until 1989.

Mežotne palace is a property of the State Real Estate Agency since 1996. The building was reconstructed and renovated in 2001 (architects Z. Kalinka and P. Venckovičs). The interior finish and furnishing design was developed by the historians of art D. Bruģis and I. Line. The building underwent partial modifications and reestablishment of its historical layout resulting in a novel multifunctional solution (museum, hotel, restaurant, conference facilities etc.). The wiring, sewage and piping lines have been replaced, a state-of-the-art fire extinction and alarm system, as well as a modern communication system have been installed. The exterior image of the palace is adjusted to the historical original as much as was reasonably practicable. The second floor of the palace, which serves a function of representative premises, has largely retained its authentic interior solutions. During the reconstruction and restoration works of the palace the surviving architectural and historical values were paid due respect – the existing authentic interiors were supplemented by new historically justified and functionally appropriate solutions. As a result of successful cooperation between architects and interior designers the monument has become a modern and well-functioning building.

Rundāles pils

Bauskas raj. Rundāles pag.

Rundāles pils ir lielākais un greznākais muižas ansamblis Latvijā, daudzu izcilu mākslas un kultūras vērtību krātuve. Pils projektu Krievijas galma arhitektam Frančesko Bartolomeo Rastrelli (1700–1771) pasūtīja grāfs Ernsts Johans Bīrons (1630–1772), vēlākais Kurzemes hercogs (no 1737. gada). Ēkas celtniecība uzsākta 1736. gadā. Pils iesaistes idejai Zemgales plašajos laukos ir zināma līdzība ar Francijas karala Luija XIV pili Versalā.

1737. gadā E. J. Bīrons sāka otras, vēl grandiozākas pils celtniecību Jelgavā un līdz ar to būvdarbi Rundālē zaudēja vērienu. 1764. gadā būvdarbi Rundālē atsākās F. B. Rastrelli vadībā. Pils interjeru apdare tika uzticēta tēlniekam no Berlīnes Johanam Mihaelam Grafram. Astoņu telpu giestu plafonus līdz 1767. gadam uzgleznoja itāļu gleznotāji no Pēterburgas – Frančesko Martini un Karlo Cuki. Viņu otai pieder arī lielas galerijas un hercoga kabineta sienu gleznojumi. 1767. gadā pils iekšējā izbūve tika pabeigta.

1795. gadā muiža nodota grāfam Valerjanam Zubovam, kura laikā atjaunojās muižas saimnieciskā dzīve. Izcilais baroka piemineklis smagi cieta 1812. gada kara laikā, 1916. gadā, bet viissmagāk – 1919. gadā Bermontha-Avalova kareivju demolešanas dēļ. 1923.–1924. gadā veikts neatliekamākais remonts ēkas saglabāšanai. 1963. gadā pils nodota Bauskas novadpētniecības un mākslas muzejam, bet 1971. gadā dibināts Rundāles pils muzejs, izstrādāta mērķtiecīga pils restaurācijas programma un veikta zinātniski pamatota restaurācija. Kā būtiska pils ansambla sastāvdaļa no 1976. gada tiek rekonstruēts regulārais franču tipa parks.

Varenibas un majestātiskuma iespaidu rada parādes kāpņu telpa. Pēc tās apmeklētājus sagaida vesela virkne iespaidīgu telpu: saloni, kabineti, ēdamzāle jeb Marmora zāle, Zilais salons, Sarkanais salons, Rožu istaba, Baltā zāle ar kabinetiem, Zelta zāles priekštelpa un Zelta zāle ar Porcelāna kabinetu un daudzas citas telpas. Katrai no tām ir sava raksturs, burvība, mākslinieciskais piesātinājums, ideja.

Muižas apbūvi papildina stālli ar saimniecības piebūvēm (18. gs. arhitekts Severins Jensens), vārti un žogs (18. gs.), krogs (18. gs.) – 1974.–1977. gadā atjaunota klasicisma celtne, kalpu māja (ap 1800. g.) un dārznieka māja (18. gs.).

Rundāle palace

Bauska district, Rundāle municipality

Rundāle palace is the largest and most exquisite manor ensemble in Latvia, a treasury of many outstanding artistic and cultural values. The design of Rundāle palace was commissioned to Francesco Bartolomeo Rastrelli (1700–1771), Russian Court Architect, by Count Ernst Johann Biron (1690–1772) who later became Duke of Kurzeme (from 1737). The construction of the building commenced in 1736. The palace is laid in the open and spacious landscape of Zemgale achieving a degree of similarity with the Palace of Versailles built for King Louis XIV of France.

In 1737, Biron initiated the construction of a second, even more magnificent palace in Jelgava and the activities in Rundāle slowed down. The works at Rundāle resumed in 1764 under the supervision of F.B.Rastrelli. Johan Michael Graff, a sculptor from Berlin, made a major contribution to the interior finish. Italian painters from St.Petersburg – Francesco Martini and Carlo Zucchi – painted the plafonds of eight rooms. They also did the wall paintings in the large gallery and Duke's study. The palace interiors were completed in 1767. In 1795, the manor was assigned to Valerian Zubov who revived its economic life. The outstanding Baroque monument was severely damaged during the 1812 war and again in 1916, but still more seriously in 1919 by vandalising soldiers of Bermont-Avalov. To save the building, the most urgent repairs were made in 1923 and 1924. In 1963, the palace was transferred to Bauska Local History and Art Museum. Rundāle Palace Museum was founded in 1972. The same year a focused and comprehensive restoration programme was drafted and restoration work, based on scientific methods, was started. The regular French-type garden is being renovated since 1976.

The grand staircase creates a powerful and majestic impression. Moving onwards the visitor can observe a succession of outstanding rooms: salons, studies, dining-room or Marble Hall, Blue Salon, Red Salon, Rose Chamber, White Hall, antechamber of the Golden Hall, Golden Hall with the oval Porcelain Study and many others. Each of these rooms has its own character, attraction, artistic saturation and idea.

The manor buildings include the stables and their extension (18th century, architect Severin Jensen), gate and fence (18th century), inn (18th century, a Classicism building renovated between 1974 and 1977), servants' house (around 1800) and gardener's house (18th century).

Dzejnieka V. Plūdoņa dzimtās mājas *Bauskas raj. Ceraukstes pag. Lejenieki*

V. Plūdoņa muzejs ir izveidots 1936. gadā. Lieli noplēni muzeja tapšanā ir skolotājam Eduardam Smilškalnam. Pakāpeniski māja tika atbrīvota no pastāvīgajiem iedzīvotājiem, un 20. gs. 80. gados muzeja ekspozīcija jau aizņēma visas pirmā stāva telpas. Sēta ir raksturīga Zemgalei – te redzams tipisks ēku izkārtojums četrstūri, lieli koki un aka sētas vidū.

1959. gadā Lejeniekim piešķirts memoriālās mājas statuss. Dzejnieka taka ir kilometru gara, tā ir atjaunota un vijas gar Mēmeles upes gleznainajiem krastiem.

1998. gadā dzejnieka dēls Varimants Plūdons atjaunoja īpašuma tiesības un dāvināja Ceraukstes pagastam Lejenieku nekustamo īpašumu.

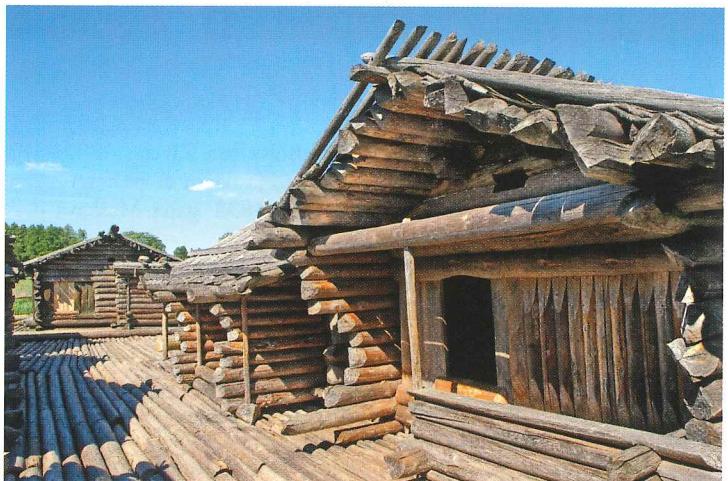
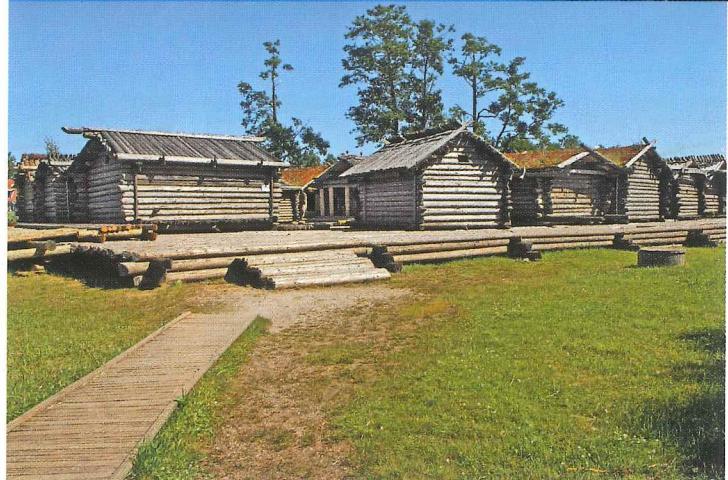
Home of Poet V. Plūdonis

Bauska district, Ceraukste municipality, Lejenieki

The museum of V. Plūdonis was founded in 1936 thanks to considerable effort of the teacher Eduards Smilškalns. The museum area was gradually extended as the permanent residents left and by 1980 it already occupied all the first-floor rooms. The farmstead is characteristic of Zemgale region – the buildings are arranged in square with a well in the middle and enlivened by high trees.

The farmstead "Lejenieki" was designated a memorial site in 1959. A kilometre-long poet's path winds along the picturesque bank of the river Mēmele.

Poet's son Varimants Plūdonis re-established his property rights in 1998 and presented the real estate of "Lejenieki" to the municipality of Ceraukste.

Āraišu ezerpils

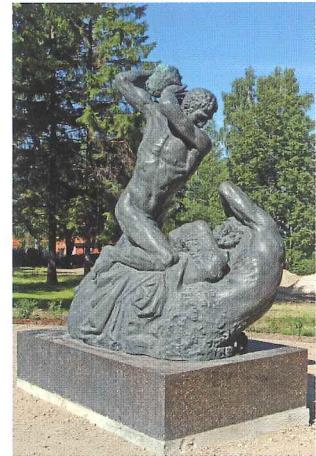
Cēsu raj. Amatas novads, Drabešu pag.

Āraišu ezerpils (ezermītne) atrodas Āraišu ezera salā, ap 50 m no krasta. 9.–10. gs. latgaļu apdzīvotajā ezermītnē 1876.–1877. g. (K. G. Ziverss, R. Virhovs) un 1965.–1969. g., 1975.–1979. g. (J. Apals) veikti arheoloģiskie izrakumi, kopš 1981. gada norisinās ezermītnes rekonstrukcija. Pirms 20. gs. izrakumiem ezermītni gandrīz pilnībā klaja ūdens, kas veicināja koka konstrukciju un dažādu no organiskiem materiāliem darinātu artefaktu saglabāšanos. Kopumā ezermītne aizņem ap 2500 m² lielu teritoriju. Ezermītnē konstatētas piecas apbūves kārtas, katrā no tām ezermītnē bijušas 16 dzīvjamās ēkas. Apbūve veidota virs koka režgoga, kas pārsegts ar apaļkoka klājumu, savukārt apbūvi apjaušas aizsargceltnes un žogi. Ar krastu ezermītni savienojis dabisks sēklis, kas tīcis pārveidots par dambi. Āraišu ezermītne ir plašāk pētītais šāda veida piemineklis Ziemeļaustrumeiropā.

Āraiši lake fortification

Cēsis district, Amata amalgamated municipality.

Āraiši lake fortification (lake settlement) is located on an island of Lake Āraiši, approximately 50 m from the bank. Archaeological excavations in settlement of 9th and 10th century Latgallians were made between 1876 and 1877 (K.G.Sievers, R.Virhovs), 1965 and 1969, as well as 1975 and 1979 (J.Apals). The reconstruction of the lake fortification buildings is being implemented since 1981. Until as late as the 20th century excavations the site was almost fully covered by water that helped to preserve wooden structures and artefacts made of organic materials. The area of the lake settlement extends to approx. 2500 square metres. During the active period the fortification was found to have experienced five chronologically successive and uninterrupted stages in the building process. In each stage the settlement had 16 dwelling-houses. The buildings of the fortification were placed on elevated piles covered by a round-wood floor and surrounded by defence structures and fences. The island was linked to the bank by a rocky shallow that was later transformed into a dam-type access. Āraiši lake fortification is the only archaeological monument of this type in North-eastern Europe having undergone such an extensive study.

Maija parks Cēsis

Cēsu raj. Cēsis

Cēsu pilsmuižas īpašnieks grāfs Karls Gustavs fon Zīverss 1832.–1833. gadā pretī traktierim (tagad – ēka Lenču ielā 7) iekārtoja dārzu ar pastaigu celiņiem. Jaunveidojamo dārzu jeb parku grāfs nosauca sava 1832. gadā Maskavā dzimušā mazdēla Alekseja (Alekša) vārdā.

Parks izvietojas blakus regulāri plānotajam pilsmuižas augļu dārzam. Par parka galveno akcentu kļuva šaurs, garš dīķis, kas atkārto muižas 1802. gada plānā iezīmētās plāvas ar avotu konfigurāciju. Alekša parks rekonstruēts 20. gs. 30. gadu otrajā pusē vienlaikus ar viesnīcas "Tērvete" celtniecību. Šajā laikā tas pārdēvēts par 15. Maija parku (tagad – Maija parks). Atjaunotā parka labiekārtojums veidots vienotā ansamblī ar jaunceļamās viesnīcas ēku. No viesnīcas terases parkā ved divas pusloka kāpnes, bet terases nogāzē izveidotas šūnakmens atbalstsiens nišu veidā. Dīķa otrā pusē iepretī kāpnēm uzstādīta skulptūru grupa "Strādnieks un zemnieks". Otra skulptūra – meitene pie strūklakas – novietota diķa austrumu galā. Skulptūru autors – tēlnieks J. Zibens. Pēc Otrā pasaules kara parks pārdēvēts par 1. Maija parku, bet 70. gados – par Uzvaras parku.

2003./2004. gadā sākta parka rekonstrukcija – iztīrīts parka dīķis, atjaunoti tā krastu stiprinājumi un strūklakas, nojaukts nožogojums gar viesnīcas terasi, rādejādi atjaunota ieeja parkā un parka un ēkas telpiskā vienotība, atjaunots celiņu segums. Uz parka šķērsass izvietotā zudušā pieminekļa vietā uzstādīta tēlnieka K. Jansona skulptūra "Ciņa ar kentauru".

Maija Park in Cēsis

Cēsis district, Cēsis

The owner of Cēsis estate Count K.G. von Sievers ordered a park with walking paths to be laid out in front of the former inn (currently the building in 7 Lenču street) between 1832 and 1833. The count named the new garden or park for Aleksei (Alex), his grandson born in Moscow in 1832.

The park sided the adjacent orchard featuring a regular layout pattern. The main emphasis of the park is a narrow, long pond, the configuration of which corresponds to a meadow with a spring included in the manor plan of 1802. Alex park was reconstructed in the late 1930s simultaneously with the construction of the hotel "Tērvete". At that time the park was renamed 15. Maija park (15th of May park). Currently it bears the name of Maija park. The park was renovated according to the same design lines as the new hotel building. Two semi-circular stairs lead to the park from the hotel terrace supported by a niched travertine wall. The sculptural group "Worker and Farmer" is placed on the other side of the pond opposite to the stairs. Another sculpture – a girl by the fountain – is set up at the eastern side of the pond. The above-mentioned sculptures were created by J. Zibens. The site was renamed 1. Maija park (1st of May park) after the Second World War and, subsequently, Uzvara park (Victory park) in the 1970s.

The park was renovated between 2003 and 2004 – the pond was cleaned and its banks reinforced, the fountain was renovated, the fence of the terrace removed thus re-establishing access to the park and its spatial unity with the hotel, path surfacing restored. The lost monument, formerly placed on the transversal axis of the park, was replaced by the sculpture "Struggle with Centaur" by K. Jansons.

Drabešu (Āraišu) vējdzirnavas

Cēsu raj. Drabešu pag.

Drabešu (Āraišu) vējdzirnavas (1852) ir t.s. holandiešu tipa ar nekustīgu stāvu un grozāmu galvu, ko ar speciāla mehānisma palīdzību, stāvot uz zemes ēkas ārpusē, bija iespējams pagriezt pret vēju. Dzirnavas savulaik piederējušas Drabešu muižai. 20. gs 80. gados dzirnavas nonāca Gaujas Nacionālā parka īpašumā un tika atjaunotas. Vējdzirnavu četros stāvos var aplūkot malšanas iekārtas un mehānismus, kā arī gūt citu kultūrvēsturisku informāciju.

Drabeši (Āraiši) windmill

Cēsis district, Drabeši municipality

Drabeši (Āraiši) windmill (built 1852) belongs to the so-called Dutch type and features a fixed tower with an adjustable cap, which could be turned against wind by means of a special mechanism from outside the building. The windmill is a former property of Drabeši manor. It was later acquired by the Gauja National Park and subsequently renovated. The four floors of the windmill feature grinding equipment and mechanisms, as well as provide interesting cultural and historical information.

Cēsu pilsmuižas klēts

Cēsu raj. Cēsis

Klēts ir viena no nozīmīgākajām un vecākajām Cēsu pilsmuižas apbūves sastāvdaļām. Ēkas celtniecības laiks tradicionāli tiek saistīts ar 18. gs. pēdējo ceturksni, kad 1777. gadā pilsmuižu savā īpašumā iegādājās Karls Eberhards Ziverss. Klēts pirmo reizi dokumentos fiksēta 1802. gadā M. A. Dreijera zīmētajā Cēsu pilsmuižas plānā.

Tā ir masīva, apjomīga, formās lakoiska mūra celtne ar stāvu kārniņa jumtu. Augstajā cokolstāvā atrodas ar kieģeļa krusta velvēm segta telpa. Pandusu – uzbrauktuvi – balsta liekta laukakmeņu mūra atbalstsienā. 19. gs. otrā pusē ēka ieguvusi dekoratīvu neoklasicisma portālu, bet 19. gs. beigās – mūra piebūvi aizmugurē.

Pēc Otrā pasaules kara klēti par iesala noliktavu izmantoja ražošanas apvienība “Cēsu alus”. Pašlaik klēts ir SIA “Vidzemes boulinga centrs” īpašums. 2003./2004. gadā sākta ēkas rekonstrukcija pēc SIA “Z & B projekts” izstrādātā projekta. Klēti paredzēts iekārtot boulinga zāli un kafejnīcu, pagrabstāva velvēs – alus pagrabu un alus muzeju (sadarbībā ar a/s “Cēsu alus”), piebūvē – viesnīcu un kafejnīcu.

Rekonstruētas ēkas pamatkonstrukcijas. Atjaunota sākotnējā jumta forma, dzega gala fasādēs un jumta kārniņu segums, kā arī fasādes.

Granary of Cēsis manor

Cēsis district, Cēsis

The granary is one of the oldest buildings of Cēsis manor complex. The construction of the granary is traditionally presumed to date back to the last quarter of the 18th century, when the manor was purchased by Karl Eberhard Siever in 1777. The granary was first recorded in the plan of Cēsis manor by M. A. Dreijers in 1802.

It is a hefty and spacious stone building in laconic forms with a steep tiled roof. Its high ground floor consists a room covered by groin vaults made of brick. The access structure is supported by a curved wall made of boulders. A decorative Neo-Classicism portal was built in the second half of the 19th century, while a stone extension was erected in the late 19th century.

The brewery “Cēsu alus” used the granary as a malt warehouse after the Second World War, but currently it is owned by the limited liability company “Vidzemes boulinga centrs”. Renovation activities started in the building in 2003/2004 according to a design developed by the limited liability company “Z & B projekts”. It is planned to convert the granary to house a bowling hall and café, bar and beer museum (in cooperation with the brewery “Cēsu alus”) in the groin-vaulted ground floor. The building extension is designed to provide hotel accommodation and café services in the future.

The basic structures and elements of the building have been restored so far. The original roof shape has been re-established, cornices have been replaced at the end façades. The roof tiling and façades have been renovated.

Ungurmuižas apbūve ar parku

Cēsu raj. Raiskuma pag.

Ungurmuižas kungu māja celta 1730.–1732. gadā pēc ģenerālleitnanta brīvkunga Baltazara fon Kampenhausena ierosmes. Kungu māja pārbūvēta no 1747. līdz 1753. gadam. No 1750. līdz 1756. gadam muižā strādāja Limbažu krāsotāju meistars Georgs Dītrihs Hinšs, kura sienu gleznojumi – grenadieri, ainavas un ornamentālas kompozīcijas – saglabājušies līdz mūsu dienām.

1917. gadā Krievijas armijas kazaku daļas kungu māju izdemolēja. 1951.–1961. gadā ēkā iekārtota skola, bet tagad kungu mājā notiek restaurācija. Iekšienas atbrivotas no apmetuma, atsedzot gleznojumus, ārpusē dienas gaismu ieraudzījis senais bruģis, uzlikts vēsturiski atbilstošs jumts, veikti arī daudzi citi darbi.

Ungurmuižas kungu māju ieskauj parks (18. gs., 19. gs.). Tajā atrodas Tējas namiņš jeb lustūzis (1753., namdaris Kristofs Gerverts), kurš restaurēts 1977.–1980. gadā. Attālāk aplūkojama kapliča (1758–1760), bet tiešā pils tuvumā atrodas t. s. mazā māja un vecais skolas nams jeb ērbērģis (19. gs.), kā arī graudu klēts (1738–1740).

Ungurmuiža manor buildings and park

Cēsis district, Raiskums municipality

Ungurmuiža manor house was built between 1730 and 1732 on the initiative of Lieutenant-General Balthasar von Campenhausen. It was reconstructed from 1747 to 1753. Georg Dietrich Hinsch, a painting master from Limbaži, had worked in the manor from 1750 to 1756. His wall paintings – grenadiers, landscapes and ornamental compositions – have survived until today.

In 1917, Cossack units of the Russian army vandalized the manor house. From 1951 to 1961 the building was adapted for use as a school, but now the building is undergoing continuous restoration. Interior wall plaster was removed to uncover the ancient paintings, the cobbled yard was renovated, and a historically acceptable roof was constructed along with many other useful activities.

Ungurmuiža manor house is enclosed by a park (18th, 19th centuries) with a Tea House (1753, carpenter Christoph Gerwerth). It was renovated between 1977 and 1980. The westward direction of the adjoining alley leads to the distant mausoleum (1758–1760), but close to the manor house one can see the so-called “small house”, old school building (19th century), and granary (1738–1740).

Raunas luterāņu baznīca

Cēsu raj. Rauna

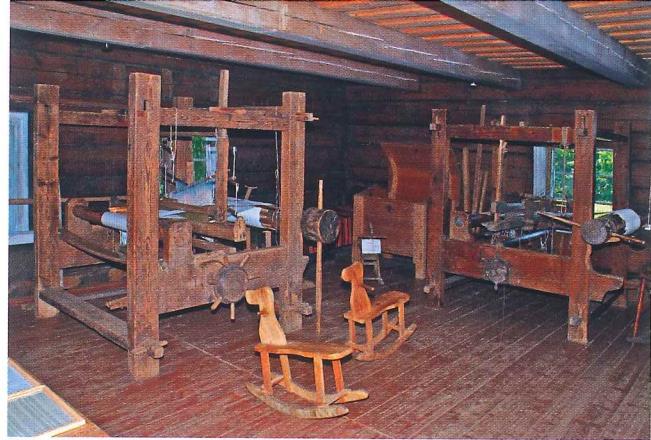
1262. gadā Rīgas arhibīskaps Raunā lika celt pili un baznīcu, kuras vecākās daļas tad arī, domājams, attiecināmas uz 13. gadsimtu. Baznīca cietusi karadarbības rezultātā 16. un 17. gs. Tās apjoms bijis tradicionālās formās, torņa smailes izveidojumā bikli izpaudies baroka stils. Dievnams cieta Ziemeļu kara laikā, un 1724. gadā baznīca minēta kā sabrukusi. 1736. gadā atjaunots tornis baroka stilā. 1803.–1804. gadā baznīcas dienvidu pusē piebūvēta jauna, plaša daļa, būtībā otra baznīca, un altāris pārvietots no vecās baznīcas austrumgala pie tās ziemeļu sienas. Jauna pārveidojumu virkne baznīcu sagaidīja no 1936. līdz 1937. gadam (arh. P. Kundziņš). Izlaužot vecās baznīcas sānu sienas daļu, izveidota poligonāla altāra apsīda, senākajā korī iekārtota mazā baznīca (kapliča), kurai blakus atrodas mācītāja un draudzes ģērbkambari. Dievnama fasādes rotā divi akmens cilñi: "Kristus pie krusta" – virs dienvidu ieejas un "Ādams un Ieva" – virs torņa ieejas (13.–14. gs. un 16. gs.). Interjerā redzams neliels baroka stila altāris (18. gs. otrā puse) ar V. Junkera altārgleznu "Golgāta" (1858). Baznīcā atrodas arī kapa plāksne draudzes pirmajam luterāņu mācītājam G. Gravem (1654), kas ir tipiska 17. gs. memoriālās akmens tēlniecības paraugs.

Rauna Lutheran church

Cēsis district, Rauna

In 1262, the Archbishop of Riga ordered a castle and church to be built in Rauna, hence, the oldest parts of these buildings are assumed to date back to the 13th century. The church was damaged in warfare in the 16th and 17th centuries. Its spatial composition is traditional, while the spire suggests timid expression of Baroque features. The church was destroyed in the Great Northern War and was referred to as rubble in 1724. The tower was reconstructed using Baroque elements in 1736. Between 1803 and 1804 the church was considerably extended by erecting, in fact, a new church to the south and moving the altar from the east of the old church to the northern wall of the new structure. Numerous modifications were carried out in the church also between 1936 and 1937 (architect P.Kundziņš). A polygonal altar apse was built by partly demolishing a sidewall of the old church, the former choir was transformed into a chapel adjoined by priest's chamber and congregation chamber. The façade of the church is decorated by two stone bas-reliefs "Christ Nailed to the Cross" (13th or 14th century, over the southern entrance) and "Adam and Eva" (16th century, over the tower entrance).

The interior features a small Baroque altar (the second half of the 18th century) with the altarpiece "Golgatha" by W. Jüncher (1858). The church has a stela for the first Lutheran priest of the parish G. Grave (1654), which is a typical sample of the 17th century memorial stone sculpture.

Zemnieku un amatnieku sētu grupa – Vēveru ciems
Cēsu raj. Vecpiebalgas pag. Vēveri

Vēvera vārds pirmoreiz rodams 1601. gada rakstos. Vēveru ciemā uzskatāmi saglabājies krāšņās Vecpiebalgas dabas ainavas un Vidzemes ļaužu būvmākslas un sadzīves apvienojums. Cita aiz citas, viena otru aizsedzot, pakalnos paceļas astoņu sētu – *Jaunvēveru, Vecvēveru, Mazvēveru, Lielvēveru, Vuirolvēveru, Streinvēveru, Lejasvēveru un Kalnvēveru* ēkas, būvētas gulbūves tehnikā laika posmā no 19. gs. vidus līdz 20. gs. sākumam.

1988. gadā Vēveru ciems izveidots par Latvijas Etnogrāfiskā brīvdabas muzeja filiāli. Tā galvenā kultūrvēsturiskā vērtība ir saglabātais ciema apbūves kompaktais raksturs. 20. gs. 70. gados veiktajos arhitektūras fakultātes studentu uzmērījumos vēsturei apkopota ciema būvniecības dokumentācija.

Kā liecina ciema nosaukuma vāciskā izcelsme (der Weber – audējs) – te dzīvojuši audēji. Muzeja ekspozīcijā lidztekus darba un sadzīves priekšmetiem galveno vietu ieņem audēju darbariki un audumi – segas, audeklī, prievides.

Vēveri – village of farmers and craftsmen
Cēsis district, Vecpiebalga municipality, Vēveri

The first written records on Vēveri date back to 1601. The village represents a unity of the picturesque Vecpiebalga landscapes and folk architecture and traditions of Vidzeme. The hilly ridges hold the eight farmsteads of the village – Jaunvēveri, Vecvēveri, Mazvēveri, Lielvēveri, Vuirolvēveri, Streinvēveri, Lejasvēveri and Kalnvēveri featuring horizontal log buildings dating back to the middle of the 19th century and early 20th century.

Vēveri village was designated as a branch of the Ethnographic Open-Air museum of Latvia in 1988. The compact layout pattern of the village represents the highest heritage value of the site. The village was surveyed and technical details of buildings were recorded by a group of students of architecture in the 1970s.

The name of the village originating from German (der Weber – weaver) suggests that it was inhabited by representatives of the craft. Along with work and everyday items, the museum exhibits weavers' tools and textiles – blankets, pieces of fabric, ornamental laces.

Dzejnieka Raiņa dzīves vieta

Daugavpils raj. Kalkūnes pag. Birkeneļi

Birkeneļu (arī Berķeneles) muiža – kādreizējais baronu Felkerzāmu īpašums un Kalkūnes muižas pusu mūsu tautas vēsturē pazīstama, galvenokārt pateicoties Raiņa vecākiem, kuri šo muižu nomāja no 1872. līdz 1881. gadam. No 1965. gada Birkeneļu kungu mājā atrodas Raiņa muzejs.

Birkeneļu kungu nams celts 19. gs. vidū. 1996. gadā pabeigta ēkas rekonstrukcija – nomainīts jumta segums un atjaunoti logi ar slēģiem, otrajā stāvā izbūvēta kamīna zāle un neliela viesnīca. Pirmajā stāvā atrodas Raiņa piemiņas istaba un izstāžu telpas. Birkeneļos ir arī muižu apbūvē tik raksturīgā klēts (19. gs. beigas). Saglabājusies arī otra saimniecības ēka – stallis (19. gs. otrā puse). Lietuvas robežas virzienā plēšas ābeļdārzs ar nelielu diķi. Muižas pagalmā, īpašā konstrukcijā, novietots Birkeneļu luterānu baznicas zvans (1940).

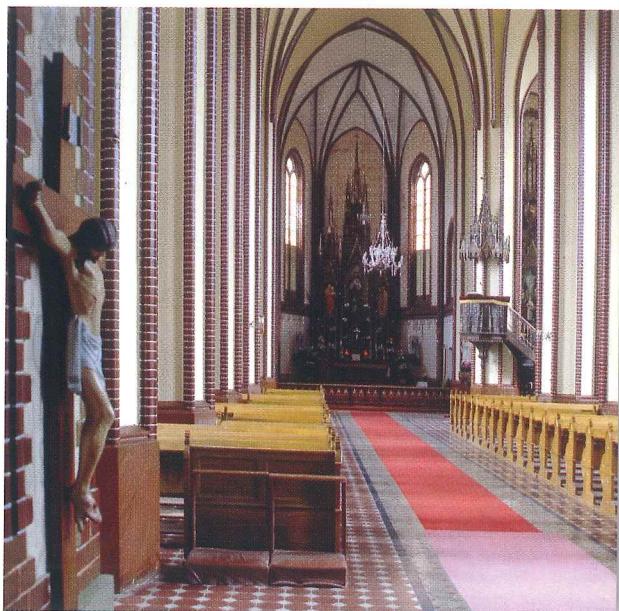
Residence of poet Rainis

Daugavpils district, Kalkūne municipality, Birkeneļi

Birkeneļi (aka Berķeneles) manor – an estate of Kalkūne manor and the property of Baron Fölkersahm's family is significant in the history of our nation due to the poet Rainis whose parents rented the manor between 1872 and 1881. The Rainis Museum is situated in Birķeneļi manor house since 1965.

The landlord's house of Birkeneļi manor dates back to the middle of the 19th century. The renovation of the building was completed in 1996 – the roof was replaced, windows and shutters were renovated and a fireplace hall and small hotel were opened on the second floor. Rainis memorial room and exhibition premises are situated on the first floor.

Birkeneļi complex also features a granary (late 19th century) characteristic of manor architecture. Another outbuilding – a stable (second half of the 19th century) – has also survived. To the direction of the Lithuanian border there is an orchard and a small pond. A bell of Birķineļi Lutheran church (1940) has been placed in a special structure in the manor courtyard.

Līksnas katoļu baznīca

Daugavpils raj. Līksnas pag.

Viena no izcilākajām neogotikas baznīcām Latvijā un, var teikt, arī Baltijā ir Līksnā. Tā celta 1909.–1912. gadā, un tai ir divi torņi un trešais neliels virs prezbiterija. Pārsegumi ir mūra, velvēti un balstās uz pieciem pāriem pilāru. Baznīcas sienas ir apmestas, bet velvju nerviras – ķieģeļu. Ari iekārtas priekšmeti darināti gotikas formās, piemēram, trīs ozolkoka altāri.

Fasādēs izmantotas neogotikas arhitektūrai raksturīgas detaļas – kontrforsi, kāpienveida zelmiņi, dzegas arkatūra u.c. Taču šie elementi ir ļoti laconiski, bez papildu izgreznojumiem. Ari fasāžu kompozīcija ir laconiska, tīra un proporcionāls izjusta. Apjoma telpiskā uzbūve ir tradicionāla un sakņojas vēsturiskās asociācijās, taču arhitektoniski mākslinieciskajam risinājumam nav šo vēsturisko sakņu un sasaiste ar tām ir visai nosacita. Izmantojot gotikas formas, patiesībā radīta moderna celtne, kur vēsturiskais stils kalpo tikai kā pamats oriģinālu formu meklējumos.

Līksna Catholic church

Daugavpils district, Līksna municipality

Līksna church is an outstanding Neo-Gothic building not only in the Latvian, but also Baltic context. Built between 1909 and 1912, it has two towers and a turret above the presbytery. The church features vaulted brick ceiling cover supported by five pairs of pillars. The church walls were plastered, however, its vault ribs were retained in brick. The interior items were made following the Gothic tradition, e.g., its three oak altars. The façades are decorated with the typical Neo-Gothic architectural elements – cornice arcature, tiered gables, buttresses etc. Nevertheless, these elements are very laconic and lack any luxurious ornamentation echoing the clean, ascetic and proportionate composition of the façades. If the spatial structure of the church originates from traditions and evokes historical associations, the architectural and artistic solutions do not suggest a connection with historical roots. The Gothic form was used to actually create a modern building where historical tools are used to seek an original architectural expression.

Dinaburgas viduslaiku pils

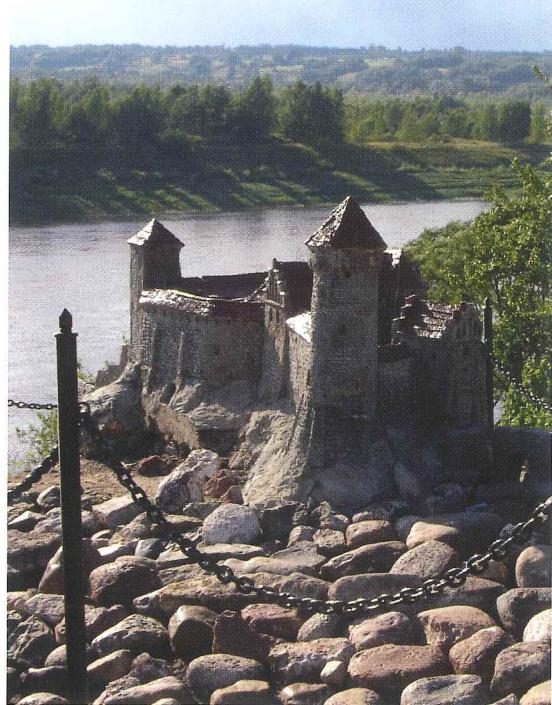
Daugavpils raj. Naujenes pag.

Dinaburgas viduslaiku pils (*Duneburgc, Dünaburg*), kas uzskatāma par Daugavpils priekšteci (Vecā Daugavpils), atrodas Vecpils ciemā, Daugavas labajā krastā. No Atskaņu hronikas teksta nojaušams, ka pirms mūra pils uzcelšanas šajā vietā bijusi ierikota apmetne – pilskalns, tomēr tikai arheoloģisko izrakumu laikā tika pierādīta pilskalna pastāvēšana šajā vietā. Atsegtais latgaļu dzīvesvietas paliekas ļauj to saistīt ar 13. gs. vidus dokumentos minēto latgaļu Naujenes (*Nowenene, Novenene*) pili. Pilskalns, uz kura uzcelta mūra pils, ierikots 25 metrus augstā Daugavas krastā, iegarena kalna šaurākajā galā pie Daugavas, ko no pārējās augstienes norobežo trīs grāvji. Kalna rietumu daļā pie Daugavas tam piekļaujas par 16 metriem zemāk izvietota 80 x 30 metrus liela terase, kura kādreiz bijusi vismaz divas reizes lielāka un uz kurās viduslaikos atradusies nocietināta pilsētiņa. Uz ziemeļaustrumiem no pils starp grāvjiem atradušās divas priekšpilis.

Dinaburga rakstītajos avotos pirmo reizi minēta 1277. g., un to, iespējams, ap 1275. g., cēlīs Livonijas ordeņa mestrs Raceburgas Ernests kā pret Lietuvu vērstu robežcietoksnī. Pils, kurā dzīvojis Livonijas ordeņa komturs, bijusi trapeces formā, 60 metrus gara un 18 metrus plāta ar sešiem torņiem un divām priekšpilim austrumos un rietumos. Dinaburga bijusi ievērojama viduslaiku tirdzniecības vieta, kur atradās arī Rīgas tirdzniecības kantoris. Mūsdienās no pils virs zemes nekas nav saglabājies, vienīgi kalna augšdaļā atsegta un konserverēta pils pamati un uzstādīts pils modelis.

14. gs. vidū pili ar tai pieguļošo teritoriju apjoza ar mūra sienām un torņiem, līdz ar to Dinaburga kļuva par svarīgāko Livonijas dienvidaustrumu robežas nocietinājumu. Tā kā pils Livonijas kara laikā tika stipri izpostīta, 1582. gadā Polijas karalim Stefanam Batorijam dibinot Daugavpils pilsētu, uz turieni tiek pārcelts arī Dinaburgas cietoksnis. Tomēr vēl 17. gs. pils tika nocietināta, un tikai pēc 1710. gada tā zaudēja savu militāro nozīmi. 19. gs. 20. gados pils drupas intensīvi izmantotas kā akmeņlauztuvēs, sagādājot akmeņus arī Daugavpils cietokšņa celtniecībai.

Lai gan pirmie arheoloģiskie pētījumi pilskalnā un mūra pils vietā 1888. g. notika V. Neimaņa vadibā, plašāki pētījumi veikti 20. gs. beigās – 1982.–1987. g. (Ē. Mūgurevičs, A. Vilcāne, I. Ozere) un 2000. g. (A. Vilcāne). Pils teritorijā izrakumos atsegta pils ziemeļrietumu, rietumu un dienvidrietumu daļa, ietverot pils pagalmu ar bruģi, ziemeļu, rietumu un dienvidu aizsargsienas, kas būvētas trīs paçēmienos, kopumā sasniedzot 7 metru biezumu. Arī pilsētiņu viduslaikos ietvērušas 1,4 metrus biezas un vismaz 2,4 metrus augstas mūra sienas, aiz kurām, spriežot pēc atrastajām rotaslietām, dzīvojuši vietējie iedzivotāji – latgaļi.

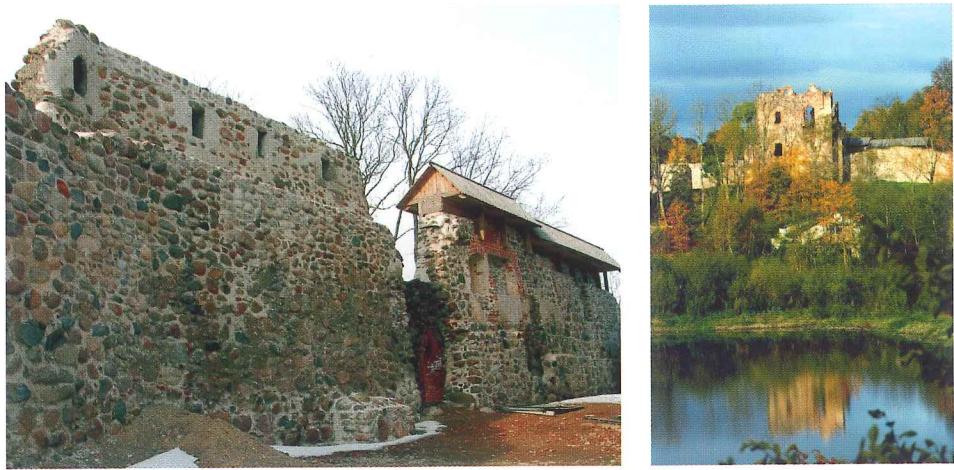

Dinaburga medieval castle

Daugavpils district, Naujene municipality

Dinaburga (Duneburg, Dünaburg) medieval castle, which can be considered the predecessor of the present day Daugavpils, is located at Vecpils village on the right bank of the river Daugava. The texts of the Rhyming Verse Chronicle (*Livländische Reimchronik*) hint that the stone castle followed an earlier settlement of the site – a castle mound, however, sufficient evidence of the fact was found only in archaeological excavations. The uncovered remains suggest a possible link to the Latgallian castle of Naujene (Nowenene, Novenene) referred to in mid-13th century written records. The stone castle was built on a mound that is located on the 25-meter-high bank of the river Daugava, on the narrow-west end of a lengthwise-extended ridge, and separated from the remaining area of the plateau by three ditches. At the west or Daugava side of the mound it is adjoined by a large terrace, which is located 16 meters lower and measures 80x30 metres in area. Formerly the terrace was twice as large in the covered area and served as the site of a fortified medieval town. Two forecastles were located to the North-East from the main castle between moats. The first written records on Dinaburga date back to 1277. The castle was presumably built in 1275 by the Master of Livonian Order Ernst von Rassburg as a fortress to defend the border with Lithuania. The castle, which served as the residence of the local governor (commendatore) of the Livonian Order was a trapeze-shaped building, measuring 60 metres in length and 18 metres in width, with six towers and forecastles at the eastern and western flanks. Dinaburga was an important site of trade, *inter alia*, housing also the Trade Office of Riga. The castle has not survived above the surface level until today. The castle foundations are uncovered on the mound-top and a model of the ancient fortress exhibited. The castle and its surrounding area were additionally fortified in the middle of the 14th century by building stone defence walls and towers, hence, Dinaburga became the most significant stronghold on the south-eastern border of Livonia. As the castle was considerably damaged in the Livonian War, Dinaburga fortress was moved to the city of Daugavpils, which was founded by the Polish King Stefan Batori in 1582. However, the castle was fortified even in the 17th century and lost its military role only after 1710. In the 1820s the castle was actively used a source of construction material and provided stones also for Daugavpils fortress.

Although the first archaeological excavations were made under the supervision of W. Neumann already in 1888, the site underwent more detailed studies in the late 20th century between 1982 and 1987 (Ē.Mugurēvičs, A.Vilcāne, I.Ozere) and in 2000 (A.Vilcāne). The excavations uncovered the north-eastern, western and south-western part of the castle, including the cobbled courtyard, northern, western and southern defence walls, which were built in three successive stages and extended to 7 metres in thickness. The adjacent medieval town was surrounded by 1.4 m thick and at least 2.4 m high stone walls. Judging by the uncovered jewellery items, the area was inhabited by the local Latgallians.

Dobeles pilsdrupas

Dobeles raj. Dobele, Bērzes upes labajā krastā

Dobeles pilskalns, uz kura atrodas viduslaiku pilsdrupas, izvietots paugurā, kura nogāzes mākslīgi pastāvinātas. Arheoloģisko izrakumu laikā šajā zemgaļu pilskalnā (1977., J. Daiga; 1987., M. Ruša) un senpilsētā (1958.–1959., 1977., J. Daiga; 1992., M. Ruša) konstatēts līdz 2 m biezus kultūrlānis, atsegtais celtnu konstrukciju paliekas un stabu vietas, akmeņu pavardi un krāsns.

1254. gadā saskaņā ar Livonijas ordeņa un Rīgas arhibīskapa Zemgales dališanas līgumu Dobeles novads nonāca ordeņa pakļautībā. 1335. gadā pilskalnā Livonijas ordenis uzcēla mūra pili, kas bija kastelas tipa būve, logu un durvju ailu dekoratīvajā apdarē izmantojot arī ķieģeļus. Pils teritorijā saglabājušās vairākas 30–40 m augstas nocītinājuma sienu paliekas. Senākā pils daļa – konventa ēka – atradusies ziemeļu daļā. 16. gs. beigās veikti plaši pils pārbūves darbi. 17. gs. poļu – zviedru karos pili vairākas reizes ieņēma gan vieni, gan otri, līdz 1659. gadā zviedri to nopostīja. 18. gs. pirmajā pusē pils bija kļuvusi neizmantojama un pakāpeniski sagruva.

19. gs. beigās sākti pilsdrupu konservācijas darbi, kas turpināti 20. gs. 30. un 50. gados. Pilsdrupu konservācija veiksmīgi atsākusies 2002. gadā (arhitekts P. Blūms), un objekts pamazām iegūst piedienigu izskatu.

Dobele castle ruins

Dobele district, Dobele

The ruins of Dobele medieval castle are located on the right bank of the river Bērze on a moraine mound with artificially steepened slopes. Archaeological excavations in the mound (1977, supervised by J. Daiga; 1987, supervised by M. Ruša) and ancient town (1958–1959, 1977, J. Daiga; 1992, M. Ruša) established a 2 metre thick cultural layer, remains of buildings and poles, stone hearths and stoves.

According to the contract on dividing Zemgale concluded by the Livonian Order and the Archbishop of Riga in 1254, Dobele and its territories became the property of the former. The Livonian Order erected a stone castle on the former Semigallian castle mound in 1335. It was a castella-type boulder building with brick-decorated window and door openings. Several defence walls measuring 30–40 m in height have survived until today. The oldest part of the castle – the convent house – was located in the northern part. At the end of the 16th century the castle underwent major reconstruction works. During the Polish-Swedish Wars of the 17th century the castle changed hands for several times until it was demolished by the withdrawing Swedish army in 1659. The castle became unusable in the first half of the 18th century and was subjected to a gradual disintegration process. The conservation works of the castle started at the end of the 19th century and continued in the 1930s and 1950s. Conservation measures resumed in 2002 (architect P. Blūms) and the condition of the castle is being gradually improved.

Tērvetes pilskalns ar senpilsētu

Dobeles raj. Tērvetes pag.

Tērvetes pilskalns (Cukurkalns) izveidots Dobeles – Elejas lielceļa ziemeļu malā, 19 m augstā paugurā Tērvetes upes labajā krastā. Pilskalna plakums ir trīsstūrveida, ap 1000 m² liels, ar ļoti dziļu, līdz 8 m biezū kultūrlāni. No austrumiem pilskalnu aizsargāja līdz 8 m augsts valnis, grāvis un priekšpils (platība – 2900 m²). Pilskalns apdzīvots no I g.t.p.m. ē. līdz 13. gs. beigām. Īpaši pilskalns tīcīs nostiprināts 11.–13. gs., kad paplašināta tā ziemeļu puse, nosciēnot to ar guļokku sienām un torņiem. Apkārt pilskalnam konstatēta senpilsēta ap 10 ha platībā. Nelieli arheoloģiskie pētījumi pilskalnā notika jau 19. gs. otrajā pusē, tomēr plašāki izrakumi tika veikti 1951.–1960. g. (E. Brīvkalne, F. Zagorskis). 13. gs. Tērvete bijusi nozīmīgs Rietumzemesgales saimnieciskais un militārais centrs, tajā mituši šī laikmeta hronikās minētie zemgaļu vadoņi Viestarts un Nameisis.

Tērvete castle mound and ancient settlement

Dobele district, Tērvete municipality

Tērvete castle mound (aka Cukurkalns) is located to the north from Dobeles – Eleja road on a 19 m high ridge on the right bank of the river Tērvete. The castle has a triangle-shaped plateau covering 1000 square metres with a particularly thick cultural layer (8 metres in some places). The castle was secured by an 8-metre-high earthwork, moat and forecastle (total area of 2900 square metres) from the east side. The castle mound was inhabited from the 1st millennium B.C. to late 13th century A.D. The defence systems of the castle mound were considerably strengthened between the 11th and 13th century, when the North side was extended and fortified by walls of horizontally laid logs and towers. The castle mound was surrounded by an ancient settlement covering an area of around 10 ha. The first small-scale archaeological excavations were made already in the second half of the 19th century, however, the site underwent a more detailed study between 1951 and 1960. g. (E.Brīvkalne, F.Zagorskis). Tērvete was a significant economic and military centre of the 13th century Western Zemgale. It was also the place of residence of the Semigallian rulers Viestarts and Nameisis referred to in the chronicles of the epoch.

Kalnamuižas luterāņu baznīca

Dobeles raj. Tērvetes pag.

Tērvetes novada vecākais kultūrvēsturiskais objekts – Kalnamuižas baznīca celta 1614. gadā hercoga Jēkaba laikā. Sākumā tā bijusi mūra ēka bez torņa. Mūra tornis uzcelts ap 1709. gadu, baznīcai iegūstot tādu veidolu, kāds tai ir pašreiz.

1812. gadā Napoleona karadarbības laikā baznīca tika izmantota kā noliktava, pēc tam tā bija nepieciešams kapitālais remonts. 1815. gadā Kalnamuižas īpašnieks grāfs fon Pālens veica plašus remonta darbus. 1888. gadā vecās altārgleznas "Golgāta" – mākslinieciski nozīmīgākā un senākā sakrālās glezniecības parauga Latvijā – vietā uzstādīja J. Dēringa gleznu "Krustā sistais Kristus".

1934. gada pēc mākslinieka A. Annusa projekta tika pārveidota visa baznīcas iekšpuse – telpas tika larviskotas, izgatavots jauns altāris ar A. Annusa altārgleznu "Kristus pie Tērvetes zemniekiem".

1961. un 1962. gadā baznīca tika vairākkārt demolēta un ērģeles izpostītas. 1988. gadā draudze atgriezās baznīcā, kas bija bez jumta, logiem un griestiem, un sāka to atjaunot. Tagad ir nomainītās ēkas griestu sijas, atjaunots griestu klājums, ielikti jauni logi, atjaunots balkons, telpu iekšsieni apmetums un krāsojums, atjaunots apmetums un nokrāsota ārējās fasādes altārdāļa un zāles daļa, iekārtota apkure, iegādātas jaunas griestu un sienu lustras, ir atgūts arī baznīcas inventārs. Šodien senā Tērvetes baznīca ir atjaunota un atkal ieņem savu vietu Tērvetes novada kultūras dzīvē.

Kalnamuiža Lutheran church

Dobele district, Tērvete municipality

The oldest building of heritage value in the area of Tērvete – Kalnamuiža church – was erected in 1614 during the rule of Duke Jacob as a stone building without a tower. A stone tower was built around 1709 when the church acquired its current shape.

The church was used as a warehouse during the Napoleonic occupation of 1812 and required full reconstruction after that. The owner of Kalnamuiža Count von Pahlen carried out extensive renovation in 1815. The altarpiece "Golgotha" – the artistically most important and oldest ecclesiastic painting in Latvia – was replaced in 1888 by "Christ Nailed to the Cross" by J. Döring.

The interior of the church was considerably transformed in 1934 according to a design by artist A. Annuss aimed at modifying the inside to reflect more traditional trends of folk architecture, a new altar was made featuring the painting "Christ with Farmers of Tērvete" (A. Annuss).

The church was vandalised for several times between 1961 and 1962 and its organ was destroyed. The roofless and windowless church was restituted to the congregation in 1988 and reconstruction works could start. The structural elements of the ceiling have been replaced, new windows installed, interior plastering and wall paintings renovated, the outer walls of the hall and chancel have been plastered and painted, a heating system installed, new ceiling and wall chandeliers purchased and original church items regained. Today the ancient church is renovated and may serve a useful function in the cultural life of Tērvete.

Vecauces muižas pils

Dobeles raj. Auce, Akadēmijas iela 11

Viena no agrīnākajām neogotikas pilim Latvijā ir Vecauces muižas pils (1838.–1843., arh. F. A. Stilters), ēkas pasūtītājs bija grāfs Kārlis fon Mēdems.

Ēkas apjomu veido vairākas pēc gabaritiem atšķirīgas, bet savstarpēji saistītas daļas. Tās sedz lēzens jumts, kas ir paslēpts aiz parapeta. Horizontāli izstiepto divstāvu apjomu šķēl trīsstāvu centrālais rizalits, kas akcentē galvenās fasādes centru. Ziemeļu gala fasādei piekļaujas piecstāvu tornis, dienvidu fasādei – veranda.

1905. gadā pils tika nodedzināta un izlaupīta. Uz visiem laikiem gāja bojā izcilais un vērienīgais agrīnās neogotikas interjers. Pēc izpostīšanas ēku atjaunoja stipri vienkāršotā un mākslinieciski ne tik izteiksmīgā veidā.

13,3 hektārus lielais parks veidots 19. gs. vidū, un tajā izpaužas pārejas posma īpatnības no romantiskā ainavu uz naturālistisko ainavu parku.

Vecauces muižas apbūvi veido arī klēts (18., 19. gs.), dārznieka māja (19. gs. vidus), otra klēts (19. gs. otrā puse) u.c.

Tagad mācību un pētījumu saimniecība *Vecauce* ir Latvijas Lauksaimniecības universitātes īpašums, un studenti joprojām šeit apgūst zinības. Apmekletāji var izmantot viesnīcu, banketu un konferenču zāles. Pilī darbojas arī bērnu mākslas studija.

Vecauce manor house

Dobele district, Auce, 11 Akadēmijas Street

Vecauce manor house (1838–1843, architect F.A.Stüler) is one of the oldest samples of Neo-Gothic architecture in Latvia. The building was erected on the initiative of Count Karl von Medem.

The spatial composition of the building consists of several interconnected units of different size covered with a slightly sloping roof hidden behind a parapet. The horizontally prolonged two-storey structure is divided by the three-storey central risalite emphasizing the centre of the main façade. A five-storey tower is attached to the northern flank façade and a veranda adjoins the southern flank façade.

The manor house was burned down and looted in 1905. The outstanding and magnificent Early Neo-Gothic interior was irreversibly lost. After an act of vandalism the manor underwent renovation activities resulting in more modest and artistically simpler expression.

The adjacent park covering 13.3 hectares and dating back to the middle of the 19th century presents a transition from a romantic landscaped design to a natural landscaped form.

The building complex of Vecauce manor also consists a granary (18th, 19th century), gardener's house (middle of the 19th century), another granary (second half of the 19th century) etc.

The agricultural training and research centre Vecauce is currently owned by the Latvian University of Agriculture and its students still work and practice there. Visitors of Vecauce manor are offered hotel accommodation, function and conference facilities. The building also houses an art studio for children.

Stāmerienas muižas pils

Gulbenes raj. Stāmerienas pag.

Stāmerienas muižas Jaunās pils celtniecība pabeigta 1843. gadā. Tā bija neogotikas ēka, no kurās līdz mūsu dienām saglabājies lielais tornis, pagrabi un centrālā daļa. 19. gadsimta 70.–80. gados pils tika pārbūvēta franču renesances iespaidā. 1905. gadā pils tika nodedzināta, un tās atjaunošana, kā to vēsta tornī esošais veja rādītājs, pabeigta 1908. gadā. Atbilstoši laikmeta modei, ēkas fasādēs parādījās atsevišķi jūgendstila elementi. Pēc Otrā pasaules kara pilī atradās administratīvās un mācību iestādes, bet 1993. gadā tā palika tukša. Tagad jau vairākus gadus pilij radies saimnieks – tiek labots jumts, restaurēti halles griesti un galerijas, attīrīts un kopts parks. Pilī saglabājušies grezni, stilistiski visai atšķirīgi interjeri. Ieejas halle ar plašām divpusējām kāpnēm un konsoļu balstītu galeriju raksturīga 19. gs. otrās pusēs neorenesansei. Svētku zālē savukārt ir viens no greznākajiem neoklasicisma interjeriem Latvijas pilīs.

Stāmeriena manor house

Gulbene district, Stāmeriena municipality

The construction of the new manor house at Stāmeriena was completed in 1843. It was a Neo-Gothic building that has survived only partly currently featuring its large tower, cellars and central part. The manor house was reconstructed according to French Renaissance style in the 1870s. The manor house was destroyed in a fire in 1905. As the tower weathercock suggests, the reconstruction of the manor house was completed in 1908. According to the contemporary style, the façades were decorated with Art Nouveau elements. After the Second World War the manor house served a useful function as an administrative and educational building. In 1993 the manor house was abandoned. Now the manor has a new owner – one that repairs roofs, restores the hall ceilings and galleries, cleans and cultivates the park. The manor house can boast its surviving luxurious and stylistically varied interior. The entrance hall with its large bilateral staircase and console-supported gallery is a characteristic sample of the late 19th century Neo-Renaissance. The function room is one of the richest Neo-Classicism interiors in Latvian manor houses.

Druvienas pagastsksola

Gulbenes raj. Druvienas pag.

Druvienas pagastskolas ēka celta 1868. gadā un kā skola izmantota līdz 1951. gadam. Šeit mācījušies tādi ievērojami latviešu kultūras kopēji kā rakstnieks un dzejnieks Jānis Poruks (1871–1911), literatūrvēsturnieks un bibliogrāfs Kārlis Egle (1887–1974), tulkotājs Rūdolfs Egle (1889–1947), literāts, žurnālists un komponists Straumes Jānis (1861–1929), tekstilmākslinieks, lietiskās mākslas meistars Jūlijs Straume (1874–1970), rakstnieks un publicists Vilis Ešots (1907–1979).

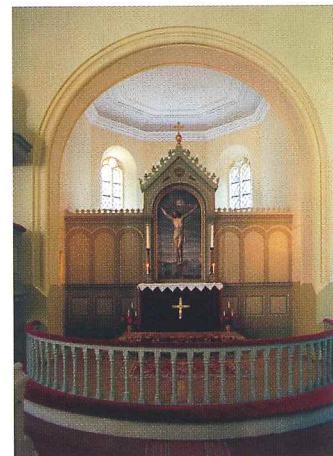
1966. gadā bijušajā pagastskolas ēkā pēc kādreizējā Druvienas pagastskolas audzēkņa un skolotāja K. Egles ierosmes tika izveidots sabiedriskais muzejs. Muzejā atrodas eksposīcija, kas rāda 19.–20. gs. mijas laika Vidzemes lauku skolu – mācību klasses un dzīvojamās telpas, kā arī iepazīstina ar ievērojamākajiem novadniekiem. Muzejā var iegūt ziņas arī par Druvienas un Tirzas pagasta iedzīvotāju sadzīvi un nodarbošanos kopš 19. gs. sākuma. Druvienas pagastsksola – muzejs šobrīd ir viens no ievērojamākajiem novada kultūras centriem.

Druviena municipal school

Gulbene district, Druviena municipality

The building of Druviena municipal school was erected in 1868 and served its original function until 1951. It was the school of such prominent cultural activists of Latvia as the writer and poet Jānis Poruks (1871–1911), literary historian and bibliographer Kārlis Egle (1887–1974), translator Rūdolfs Egle (1889–1947), writer, journalist and composer Straumes Jānis (1861–1929), decorative artist Jūlijs Straume (1874–1970), writer and publicist Vilis Ešots (1907–1979).

A public museum was founded and opened in the former school building in 1966 on the initiative of its former student and teacher K. Egle. The museum displays an exhibition depicting a late 19th century and early 20th century rural school in Vidzeme region. Visitors can see the old classrooms and living quarters and find out more about prominent persons whose origins are related to the local area. The museum also features everyday life and working environment of people from Druviena and Tirza municipalities since the early 19th century. Druviena municipal school and museum is currently one of the most important cultural centres in the area.

Velēnas luterāņu baznīca

Gulbenes raj. Lizuma pag.

Velēnas luterāņu baznīcas pamatakmens likts 1896. gadā vecās koka baznīciņas vietā. Kā būvdarbu vadītājs un baznīcas projekta autors draudzes dokumentos minēts būvuzņēmējs Johans Brauns. Ēka atspoguļo neogotikas arhitektūras izpausmes. Baznīcas ērģeles būvētas Zauera firmā 1898. gadā. Velēnas dievnams ir viens no tiem retajiem, kas izticis bez apjomīgiem remontdarbiem līdz mūsu dienām. Tas liecina par izcilu amatnieku veikumu.

Gotikas elementi ieviesti arī baznīcas interjerā. Tā, pirmkārt, ir iekārta – altāris, kancele, ērģeles, otrkārt, pārseguma koka konstrukcijas – sava veida fermas, kuras balsta griesu slipnes. Konstrukciju ierāmētās daļas aizpilda gotiskie trejlapji un četrlapji.

Velēna Lutheran church

Gulbene district, Lizums municipality

The foundation stone of Velēna Lutheran church was laid in 1896 in the site of the former wooden church. Johann Braun is referred to as the designer and supervisor of construction works in written records of the parish. The building reflects architectural expression of Neo-Gothic style. The organ was built by Sauer's company in 1898. Velēna church is one of the very few sacred buildings that has survived virtually non-renovated. The fact suggests remarkably high professional level of construction and crafts works.

The interior also features elements of Gothic style – primarily through furniture and church items like the pulpit, altar, organ, and wooden elements of the ceiling cover structures. The sections framed by structural elements are decorated with Gothic trefoils and quatrefoils.

Jelgavas pils

Jelgava, Lielā iela 2

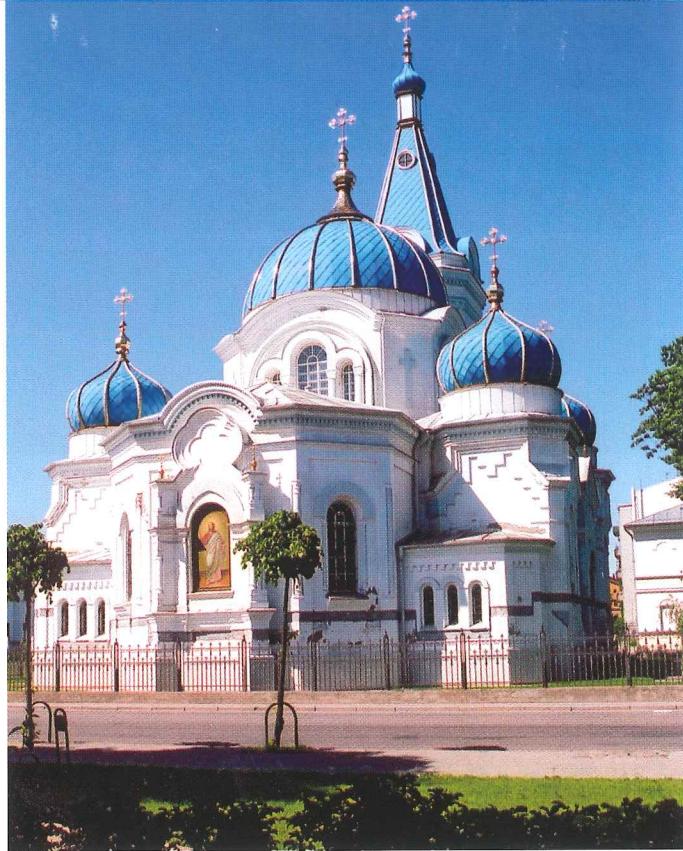
Jelgavas pils (1738.–1740., 1763.–1772., arh. F. B. Rastrelli) celta Kurzemes hercogam Ernstam Johannam Bironam iepriekšējās hercogu dinastijas – Ketleru rezidences (14. gs. 2. cet., 16. gs beigas, 17. gs. vidus) vietā. Pils iecerēta kā trīsdaļīgs būvbloks (150 x 120 m) ar galveno simetrijas asi austrumu – rietumu virzienā. Ēkas sānu korpusus rietumu pusē noslēdza īsi šķērskorpusi.

Jelgavas pils celtniecībā piedalījās meistari, amatnieki un strādnieki no Krievijas, Rīgas un Pēterburgas garnizonu karavīri. Griestu plafonu apgleznošanu veica Kurzemes galma mākslinieks D. Denfers-Jansens. Parketu grīdām, kāpņu margu balustrus un citus apdares elementus gatavoja vietējie vācu, kā arī Pēterburgas un Maskavas meistari. Pils celtniecību pārtrauca hercoga E. J. Birona arests un trimda no 1740. līdz 1762. gadam. Šajā laikā Jelgavas pils pa pusei sabruka, liela daļa iekārtu tika aizvestas uz Pēterburgu. 1766. gadā sākās pils atjaunošana. 1768. gadā darbu sāka tēlnieki no Berlines J. M. Grafs, griestu gleznojumus darināja mākslinieki itālis A. d'Andželi un Kurzemes hercoga galma gleznotājs F. H. Barizjens, kokgriezumus – J. G. Bāders un J. Slavičeks. No 1795. līdz 1915. gadam pilī atradās Kurzemes gubernatora mājvieta un guverņas iestādes. 1919. gadā pili nodedzināja Bermonta – Avalova karaspēka vienības. No 1939. gada pilī mājvietu rada Lauksaimniecības akadēmija. 1944. gadā atjaunotā celtne atkal nodega. Tā vēlreiz atjaunota 1961. gadā. No rietumu puses pils pagalms noslēgts ar pēckara gados celtu korpusu. Jelgavas pils ieviesa Latvijas arhitektūrā krievu baroka strāvojumu un kļuva par 18. gs. arhitektūras mantojuma būtisku sastāvdaļu.

Jelgava palace

Jelgava, 2 Lielā Street

Jelgava palace (1738-1740, 1763-1772, architect F. B. Rastrelli) was built for Ernst Johann Biron, Duke of Kurzeme, in the site of the former residence of the Kettler family (2nd quarter of the 14th century, late 16th century, mid-17th century). The palace was designed as a trisectional building block of 150x120 metres on the main east-west symmetrical axis. The flank blocks of the palace ended with short transversal blocks at the western side. Masters, craftsmen and workers from Russia, as well as soldiers from Riga and St. Petersburg garrisons took active part in the construction of Jelgava palace. The ceiling plafonds were painted by the Kurzeme court painter Dietrich Denfer-Jansen. The inlaid floors, staircase railing balusters and other wooden finish elements were made by local German masters as well as by those from St. Petersburg and Moscow. The construction works of the palace were interrupted by the arrest and subsequent exile of E. J. Biron from 1740 to 1762. The condition of the palace rapidly deteriorated during the period and a large part of furnishings were transferred to St. Petersburg. The construction of the palace resumed in 1766. Johann Michael Graff, a sculptor from Berlin, began his work in 1768. The ceiling paintings were executed by the Italian artist Antonio d'Angeli and the Kurzeme court painter Friedrich Hartmann Barisien, whereas woodcarvings – by J. G. Bader and J. Slavičeks. The palace served as the residence of the Governor of Kurzeme and various administrative institutions between 1795 and 1915. The building was burned down in 1919 by the forces of Bermont-Avalov. The palace has been the home of the University of Agriculture since 1939. The renovated building was destroyed by fire again in 1944 and its reconstruction completed only in 1961. The courtyard is closed from the western side by a new post-war block. Jeglava palace introduced the ideas of Russian Baroque into Latvian architecture and became an integral part of the 18th century architectural heritage.

Jelgavas pareizticīgo katedrāle

Jelgavas raj. Jelgava, Akadēmijas iela 12

Kad Krievijas cara Pētera I brāļa meita apprečējās ar Kurzemes hercogu Fridrihu Vilhelmu, radās nepieciešamība pēc pareizticīgo baznīcas Jelgavā. 1774. gadā pēc arhitekta F. B. Rastrelli 1767. gadā izstrādātā projekta celta jauna mūra baznīca. Piecus gadus ilgo celtniecību vadīja hercoga būvju pārraugs O. F. Laue. Tā bija neliela, ar vienu zvanu torni, pusapļa apsīdu, bez kupola un sānu ieejām.

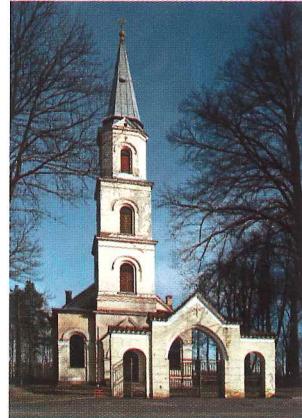
19. gadsimta beigās Jelgavas iedzīvotāju skaits pieauga un mazā baznīciņa kļuva par šauru. 1888. gadā arhitekts akadēmījs N. M. Čagins izstrādāja dievnama pārbūves projektu. 1890. gadā likti pamati lielai pieckupolu Sv. Simeona un Annas baznīcai, daļēji izmantojot vecās, F. B. Rastrelli celtās baznīcas pamatus. Būvdarbi pabeigti 1892. gadā. Lielā "krievu – bizantiešu stilā" celtā ēka pēc Otrā pasaules kara bija sagrauta drupās. 1957. gadā tika nolemts baznīcu nojaukt, bet 1983. gadā tā bija sagatavota uzspridzināšanai. Šos nodomus sabiedrības protesti neļāva īstenot. Tagad baznīca ir atjaunota un kalpo Jelgavas pareizticīgo draudzei un reizē ir arī Jelgavas pilsētas rota blakus citu konfesiju dievnamiem.

Jelgava Orthodox cathedral

Jelgava district, Jelgava, 12 Akadēmijas Street

When the niece of the Russian Tsar Peter I married Friedrich Wilhelm, their residence city of Jelgava faced a need for an Orthodox church. The construction of a new stone church commenced in 1774 according to a design of F.B.Rastrelli of 1767. The construction works, which continued for the next five years, were managed by the Duke's building supervisor O. F. Laue. It was a small church with one bell-tower, semi-circular apse, without a dome and side entrances.

In the late 19th century the church became too cramped for the growing population. A reconstruction design was developed by the architect and academician N. M. Chagin in 1888. Foundations for the large, five-cupola St.Simeon and Ann's church were laid in 1890 partly using the foundations of the original building designed by F.B.Rastrelli. The construction works were finalised in 1892. The impressive Russian-Byzantine style building was severely damaged during the Second World War. In 1957, it was decided to demolish the church and in 1983 the building was prepared for exploding. The original plan was not implemented due to public protests. Today the renovated church houses Jelgava Orthodox congregation and, along with other ecclesiastic buildings, serves as a beautiful decoration of the city.

Zaļenieku luterāņu baznīca *Jelgavas raj. Zaļenieku pag.*

Zaļenieku luterāņu baznīca celta 1828. gadā. Tā pārbūvēta 1872. gadā, vietu skaitu palielinot līdz 650. Draudzes telpai piekļaujas poligonāla apsīda un otrā galā – tornis ar augsti izstieptu smaili. Pilnibā saglabājusies dievnama iekārta, kurā dominē gotikas formas. Ēka atrodas skaistā vietā – uzkalnā, gar kuru tek Tērvetes upīte. Draudze bez reliģiskās audzināšanas un garīgās aprūpes šobrīd vēl pilda reprezentācijas un izziņas funkcijas, jo pagasta lielāko pasākumu dalībniekiem tiek piedāvāta iespēja pabūt dievnāmā, aplūkot Zaļenieku panorāmu no baznīcas torņa, baudit Zemgales novadā labāko lauku ērģēļu mūziku.

Zaļenieki Lutheran church *Jelgava district, Zaļenieki municipality*

Zaļenieki Lutheran church was completed in 1828. The church was reconstructed in 1872 extending its capacity to 650 seats. The congregation hall is adjoined by a polygonal apse at one end and a tower with a high and steep spire at the other. The church features fully authentic interior items and furnishings dominated by Gothic forms. The building is situated in a lovely location atop a small mound with the river Tērvete running at its foot. Apart from religious and spiritual functions, the congregation is exceptionally kind to provide information and represent the local values – the church is open during all local community gatherings, visitors can enjoy a bird's-eye view of Zaļenieki from the tower and savour the best rural organ music in Zemgale region.

J. Čakstes dzimtās mājas *Auči*

Jelgavas raj. Sidrabenes pag.

1871. gadā Latvijas Valsts pirmā prezidenta Jāņa Čakstes tēvs Krišjānis Čakste ieguva savā īpašumā *Auču* mājas un kopā ar ģimeni pārcēlās tajās uz dzīvi. J. Čakstem radās ideja celt *Aučos* jaunu māju (tagadējo ēku). Šī iecere īstenota no 1925. līdz 1928. gadam (arh. R. Legzdiņš). 1927. gada pavasarī J. Čakste nomira, māju pabeidza viņa bērni. *Auču* saimniecību vadīja viņa dēls Jānis Gedimins, un tā kļuva par bičžu pulcēšanās vietu visai Čakstu dzimtai.

Kad *Auči* kļuva par bezsaimnieka mantu, pēc kara to kā palīgsaimniecību pārtikas ražošanai izmantoja Rīgas drāšu fabrika. Vēlāk saimniecību pievienoja Bauskas rajona padomju saimniecībai "Zālīte" kā attālu patstāvīgu ražošanas iecirkni.

Padomju laikā *Auču* saimniecības ēkas pamazām sabruka, ābejdārzā tika uzcelta kūts, pašā mājā atradās gan brigādes kantoris, gan patērētāju biedrības veikals, gan dzīvokļi 11 ģimenēm. Neviens tā arī nejutās atbildīgs par mājas uzturēšanu kārtībā un apkārtnes sakopšanu līdz 1989. gadam, kad pirmo reizi uz Latviju atbrauca Čakstu dzimtas pārstāvji un uzsāka sarunas par īpašuma atgūšanu. No 1995. līdz 1999. gadam notika mājas atjaunošanas un apkārtnes sakopšanas darbi. Šobrīd māja ir Jāņa Konstantīna Čakstes privātpāšums, kurā iekārtotas piemiņas telpas Latvijas Valsts prezidentam, kā arī ekspozīcija par *Auču* māju pārvērtībām laika gaitā.

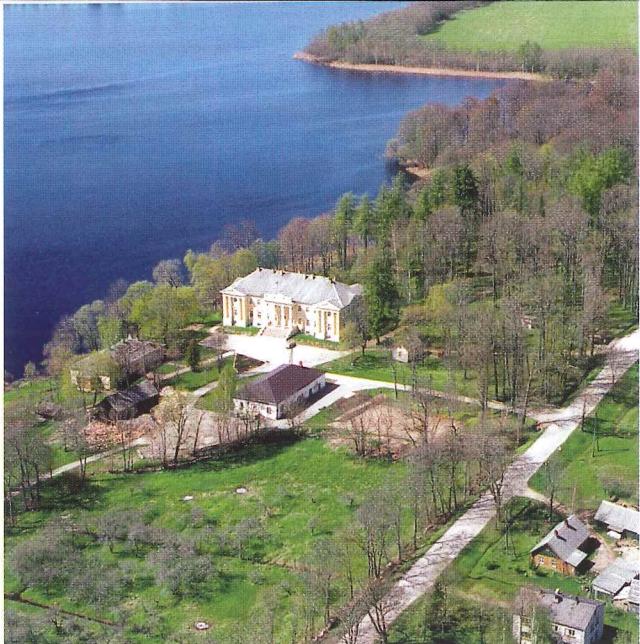
Auči – home of J. Čakste

Jelgava district, Sidrabene municipality

Krišjānis Čakste, father of the first president of the Republic of Latvia Jānis Čakste, acquired the farmstead "Auči" becoming the place of residence for his family in 1871. J. Čakste wanted to build a new dwelling-house in "Auči" (current house). The idea was implemented between 1925 and 1928 (architect R. Legzdiņš). J. Čakste died in spring 1927 and the construction works were concluded by his children. The farmstead "Auči" was managed by his son Jānis Gedimins and it became a frequent meeting place for the Čakste family.

As ownerless property the farmstead "Auči" was used by Riga Wire Factory for food production purposes after the Second World War. Later it was taken over by the collective farm "Zālīte" and used as a remote production unit.

In the Soviet period the buildings of "Auči" were subjected to a slow destruction process. A cattle-shed was built in the apple-tree orchard, the house was used as an office, residential (11 appartaments) and shop building. Nobody was responsible for proper maintenance of the house and its surrounding area until 1989 when several members of the Čakste family first visited Latvia to start negotiations on restitution of the estate. The house was renovated and the surrounding area cleaned and improved between 1995 and 1999. Currently, the estate is private property of Jānis Konstantīns Čakste. Visitors can see a commemorative room for the former President of the Republic of Latvia, as well as an exhibition on the changes in "Auči" in the course of time.

Marinzejas muižas pils

Jēkabpils raj. Atašenes pag.

Marinzejas muižas pils celta laikā no 1845. līdz 1847. gadam J. M. K. P. fon der Borha ierosmē. Klasicisma pils garenfasāžu centru grezno portiki ar kolonnām. Ēkas iekšpusē ir plašs vestibils ar ozolkoka kāpnēm. Līdz 20 gs. 50. gadu vidum uz pils jumta atradās koka konstrukciju tornīts.

Marinzejas muižas kompleksu veido arī vairākas citas ēkas: pārvaldnieka māja, kalpu virtuve un zirgu stallja drupas.

Pēdējo gadu laikā veikti ievērojami Marinzejas muižas un tās apkārtnes sakopšanas darbi – skolēnu rokām nojaukta pie bijušās pārvaldnieka mājas padomju laikos uzbūvētā katlumāja, atbilstoši sākotnējam krāsojumam nokrāsota pils fasāde, saremontētas dienvidu fasādes akmens kāpnes, izveidoti jauni daudzgadīgi dekoratīvie stādījumi.

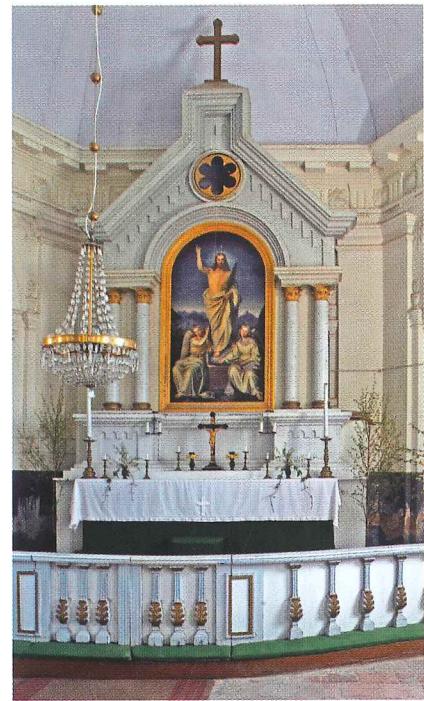
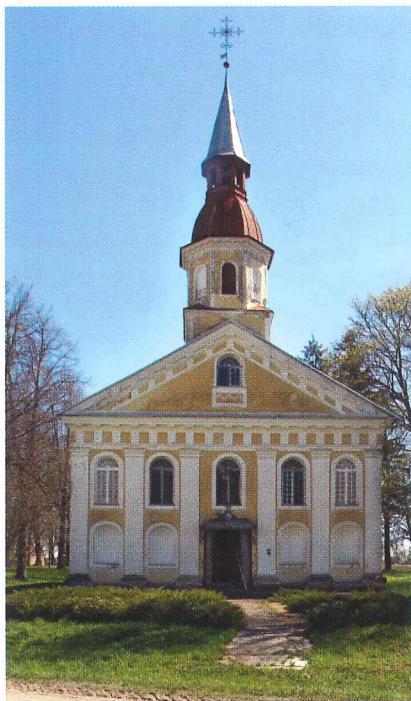
Marinzeja manor house

Jēkabpils district, Atašene municipality

Marinzeja manor house was built between 1845 and 1847 on the initiative of J. M. K. P. von der Borch. The longitudinal façades of the Classicism manor house are emphasized by porticos with columns. The interior features a spacious lobby with an oak staircase. A wooden turret had decorated the roof construction until the mid-1950s.

Marinzeja manor complex consists also other buildings – manager's house, servants' premises and stable ruins.

Over the last years Marinzeja manor has seen significant rehabilitation and improvement efforts – students of the local school have contributed by tearing down a Soviet-era heat-house, which was attached to manager's house, the manor house façade has been repainted in its original colour, the stone staircase of the southern façade has been renovated and the surrounding area has been enlivened by planting decorative perennials.

Asares luterāņu baznīca

Jēkabpils raj. Asares pag.

Asares mūra baznīcu cēlis Asares muižas īpašnieks Ernsts Krīstiāns fon Holtejs. Ēka būvēta no 1820. līdz 1823. gadam. Baznīca celta vēlā klasicisma stilā, īpaši greznu to dara dekoratīvā ieejas fasāde. Altāra barjera un kancele veidotas 18. gs. pirmajā ceturksnī un pārceļojušas no iepriekšējās koka baznīcas. Noteicīšas baznīcas interjerā ir ampīra formas, tās galvenokārt radušās 19. gs. 20. gados. Tornī atrodas 1720. gadā Jelgavā gatavots Gārsenes muižas īpašnieka F. J. G. fon Budberga pasūtīts zvans. Ērģeles 1865. gadā izgatavotas pie vācu ērģēļmeistara Fridriha Weisenborna.

1852. gadā muižas īpašnieks Gvido fon Valters pasūtījis ievērojamam Kurzemes vācu gleznotājam Jūliusam Dēringam altārgleznu. Pēc J. Dēringa personiskas kompozīcijas gleznotais darbs "Augšāmcelšanās" tika pabeigts 1853. gadā.

1909. gadā baznīcā ievietotas divas E. Todes darbnīcās Rīgā darinātas logu vitrāžas: "Kristus debesbraukšana" un "Kristus dzimšana". Vitrāžu apakšdaļās attēloti visu četru Asares muižas īpašnieku ģerboņi. 2002. gadā ar Valsts Kultūrapītāla fonda, Amerikā mirušās Asares draudzes locekles V. Kupris un pašvaldības līdzekļiem restaurētas vitrāžas.

Asare Lutheran church

Jēkabpils district, Asare municipality

Asare stone church was built by the owner of Asare manor E. von Holtei between 1820 and 1823. The church architecture represents Late Classicism. The building is particularly graced by its richly decorated entrance façade. The altar railing and pulpit date back to the first quarter of the 18th century and represent surviving elements of the preceding wooden church. The church interior is dominated by the Empire tradition related to the 1890s. The tower holds a bell made in Jelgava in 1720 upon request by the owner of Gārsene manor F. J. G. von Budberg. The organ was built in 1865 by the German master Friedrich Weisenborn.

In 1852, the owner of the manor G. von Walter commissioned Julius Döring, the famous German painter of Kurzeme, to create an altarpiece for the church. The painting "Resurrection", made according to a personal composition structure of J. Döring, was finished in 1853.

Two stained glass windows "Resurrection of Christ" and "Nativity" made by E.Tode's studio were installed in 1909. The lower parts of the stained glass windows depict Coats of Arms of all four owners of Asare manor. The stained glass windows were restored in 2002 as financial resources were made available for the purpose by the Culture Capital Foundation of Latvia, local municipality and V.Kupris, a member of Asari congregation who died in America.

Gārsenes muižas pils

Jēkabpils raj. Gārsenes pag.

Gārsenes pils celta 1856.–1860. gadā neogotikas stilā baronu Budbergu-Boninghauzenu dzimtai. 1883.–1885. gadā pils tika paplašināta ar piebūvi. Pateicoties Budbergu un vietējo zemnieku cilvēciskajām attiecībām, muižas koplekss necieta 1905. gada revolūcijas laikā.

1920. gadā pils pārgāja pašvaldības īpašumā. 1939. gadā pēc arhitekta N. Vasiljeva projekta pili piemēroja skolas vajadzībām. Tika nojaukta galvenā ieejas terase, kura bija visvairāk cietusi ilgajos bezsaimnieka gados.

No muižas apbūves saglabājusies dārznieka māja, klēts, kalpu māja, zirgu stallis, ūdensdzirnavas. Ēkas ieskauj parks. Pils un tās apkārtnes sakopšanas darbi sākās 20. gs. 90. gados. Ar Kultūras fonda palīdzību pilij tika uzklāts jauns jumts un veikts fasādes remonts, arī Gārsenes pašvaldība sākā pievērst pastiprinātu uzmanību kultūrvēstures pieminekļu un visas apkārtnes sakopšanai.

Skola, atrazdamās pili, ieguldījusi lielu darbu kultūrvides saglabāšanā. Ēkā izvietojies novadpētniecības muzejs, pils parkā notiek dažadi kultūras pasākumi – Senās mūzikas svētki, koncerti, folkloras, sporta un tūrisma pasākumi. Muižas kompleksa sakārtošanas darbi turpinās.

Gārsene manor house

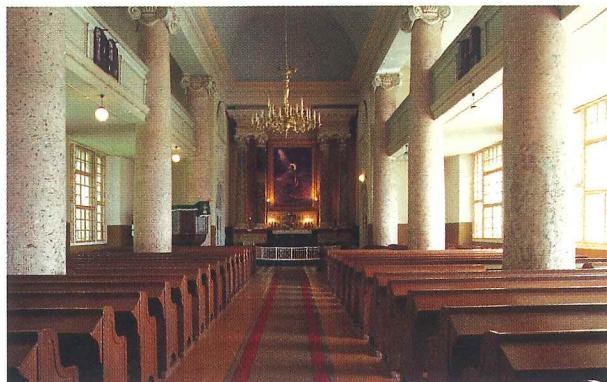
Jēkabpils district, Gārsene municipality

Gārsene manor house was erected between 1856 and 1860 as Neo-Gothic building for Baron Budberg-Bönnighausen's family. The manor was enlarged between 1883 and 1885 and was attached an extension as a result. Due to good and humane relationships between the Budbergs and local farmers the manor house was not destroyed during the revolution of 1905.

The manor house was transferred to the local municipality in 1920. The building was converted into a school in 1939 according to a design by the architect N. Vasiljevs. The main entrance terrace, the most deteriorated structure, was torn down.

The manor complex consists of the following surviving buildings – gardener's house, granary, servants' house, stable, watermill – enclosed by a park. The rehabilitation of the castle and its surrounding area started in the 1990s, when the Culture Foundation sponsored the roofing and façade renovation. Gārsene municipality followed suit and started to pay special attention to the preservation of cultural and historical monuments and the surrounding area in general.

The school of the manor house has made a significant contribution to the enhancement of the local cultural environment. The building houses a museum of local history, while the park hosts various cultural events – the Festival of Ancient Music, concerts, sports, tourist and folklore events. The improvement of the manor complex is still underway.

Krustpils luterāņu baznīca *Jēkabpils raj. Jēkabpils, Rīgas iela 211a*

Krustpils draudze pirmo reizi rakstos minēta 1457. gadā, taču tai pašai sava baznīca bijusi tikai 1522. gadā. No jauna to 1618. gadā cēlis Krustpils muižas īpašnieks N. Korfs. Šī celtne nodegusi, un nākamā celta 1683. gadā tagadējās vietā. Šis dievnams pastāvējis līdz 1818. gadam, kad uzsākta jaunas ēkas būvniecība, kas pabeigta 1820. gadā. 1848. gadā, pārbūvējot pili, atjaunotas baznīcas ērģeles un izgatavota kancele. Dievnams smagi cieta Pirmā pasaules kara laikā. Pēc kara, neskatoties uz finansiālajām grūtībām, ēka atjaunota, un dievkalpojumi atsākās 1924. gadā.

Baznīcas tornis nedaudz iekļaujas draudzes telpas apjomā, tas segts ar mazu seššķautņu smaili. Altārgalvu akcentē klasicismam raksturīgu formu apsiða ar lielu pusapļa arku un frontonu. Klasicisma stilā celtajam dievnamam ir trīs jomi, vidējais augstāks un pārsēgts ar cilindra velvi, malējie – horizontāli. Lūgšanu telpas sānos novietotas luktas. Ar 19. gs. pirmo ceturksni datējama baznīcas interjera dekoratīvā apdare, kurā izcelas vidusjomu nodalošās monumentālās marmorētās kolonnas ar kompozīta ordena kapiteļiem. Virs greznajām baznīcas ārdurvīm (abas 1818. g.) atrodas Krustpils īpašnieku Korfu ģerboņa cīlīni (1686. g. un 1818. g.).

Krustpils Lutheran church *Jēkabpils district, Jēkabpils, 211A Rīgas Street*

The first written records on Krustpils parish date back to 1457, however, its church was built only as late as 1522. It was rebuilt in 1618 on the initiative of the owner of Krustpils manor N.Korff. The church had burned down and was replaced by another building in the current site in 1683. The premises served until 1818 when the construction works of a new church started, brought to completion in 1820. The church organ was renovated and a new pulpit was built in 1848, simultaneously with the reconstruction of Krustpils castle. The building was severely damaged during the First World War. Despite financial difficulties the church was renovated following the war and services restarted in 1924.

The tower is integrated in the spatial structure of the congregation hall and covered by a small hexagonal spire. The chancel is emphasized by a characteristic Classicism apse with a large semicircular arch and pediment. The Classicism church has a nave and two aisles. The nave is covered by a tunnel vault and flanks of the congregation hall feature lofts. The interior finish dates back to the first quarter of the 19th century and it is particularly notable due to the marble-surface columns with composite capitals. The von Korff family Coats of Arms, executed in bas-relief in 1686 and 1818, are placed above the ornamental exterior doors (1818).

Dzintaru koncertzāle

Jūrmala, Turaidas iela 1

Pirmie atsevišķu mūziku koncerti Dzintaros notika jau no 1891. gadā, kad par godu cara Aleksandra II meitas lielknāzes Marijas precībām ar Edinburgas hercogu Alfrēdu 1897. gadā Edinburgā, kā toreiz cauca Dzintarus, uzcēla teātra skatuvi.

Slēgto koncertzāli uzcēla 1936. gadā (arh. A. Birznieks un V. Mellenbergs), un tajā apvienoti klasicisma un nacionālā romantisma elementi.

1999. gadā Dzintaru koncertzāli pārņēma Jūrmalas pilsētas pašvaldība un izveidoja uzņēmumu ar mērķi saglabāt kultūrvēsturisko mantojumu un attīstīt kultūras dzīves centru Dzintaros. Ar aktīvu darbu un Jūrmalas domes atbalstu pēc vairāku gadu pārtraukuma Dzintaros sāka atgriezties mūzika un klausītāji. Kopš 2000. gada koncertu un festivālu skaits sezonā ir pieaudzis no 37 līdz 76 pasākumiem. Ar Valsts Kultūrapitāla fonda atbalstu mazajā zālē tika veikta Austra Cīruļa sienas gleznojumu restaurācija.

Dzintaru koncertzāle ir unikāls koncertdzīves centrs, kurš gadu no gada aicina plašu interesentu loku uz Jūrmalu. Lai gan veicamo darbu saraksts vēl ir garš, tomēr, aplūkojot jau paveikto, apmierināti ir gan mākslinieki, gan koncertu apmeklētāji.

Dzintari concert hall

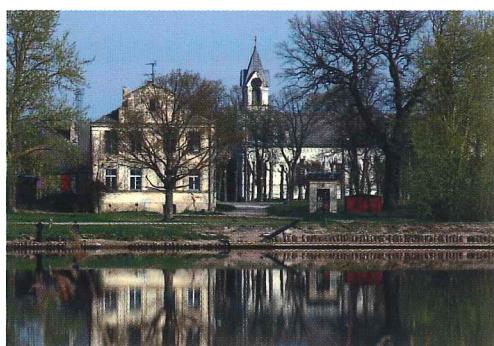
Jūrmala, 1 Turaidas Street

The first concerts of individual musicians in Dzintari had been held as early as from 1891, when a theatre stage was built in Edinburga, the contemporary name of the present day Dzintari, to honour the marriage of Grand Duchess Marie, the daughter of the Russian Tsar Alexander II, and Duke Alfred of Edinburgh in 1897.

A fully sheltered concert hall was constructed in 1936 (architects A. Birznieks and V. Mellenbergs) and the building presents a combination of Classicism and National Romanticism traditions.

In 1999, Dzintari concert hall was acquired by Jūrmala City Council that established an enterprise for the purpose to preserve its heritage value and develop a centre of cultural life in Dzintari. The intense efforts and support of the local municipality have revived the musical tradition and attracted listeners to Dzintari concert hall that had been silent for several years. The number of concerts and festivals range from 37 to 76 per season since 2000. The small hall wall paintings by Austris Cīrulis had been restored thanks to assistance provided by the Culture Capital Foundation of Latvia.

Dzintari concert hall is a unique centre of musical life attracting numerous visitors to the resort city of Jūrmala each year. Although the list of future tasks to be completed is a long one, the current accomplishments are praised by musicians and visitors alike.

Slokas luterāņu baznīca

Jūrmala, Raiņa iela 4

Slokas luterāņu baznīca ir Jūrmalas pilsētas vecākais dievnams, celts 1854. gadā un pārbūvēts 1869. un 1903. gadā. Pēdējās pārbūves autors ir arhitekts V. Bokslafs.

Baznīcas ēka ir vienjoma celtne ar šķērsjomu, ērģeļu un dziedātāju luktām un nelielu zvanu tornīti virs jumta kores. Baznīcā atrodas Vācijs Valkera firmā 1911. gadā būvētas ērģeles. Divpadsmīt ērģeļu luktu gleznojumi saglabājušies no vecās baznīcas un datēti ar 18. gs. 40. gadiem. Baznīcas altāris, altārglezna "Golgāta", vitrāžas un citi iekārtas priekšmeti darināti 19. gs. beigās.

Šogad, atzīmējot Slokas 750 gadu jubileju, baznīca iegūs jaunu, atbilstošu jumta segumu. Ir izstrādāts pieteikuma projekts baznīcas izgaismošanai tumšajos vakaros. Draudze enerģiski darbojas, lai uzturētu un saglabātu baznīcas ēkas un mākslas priekšmetus.

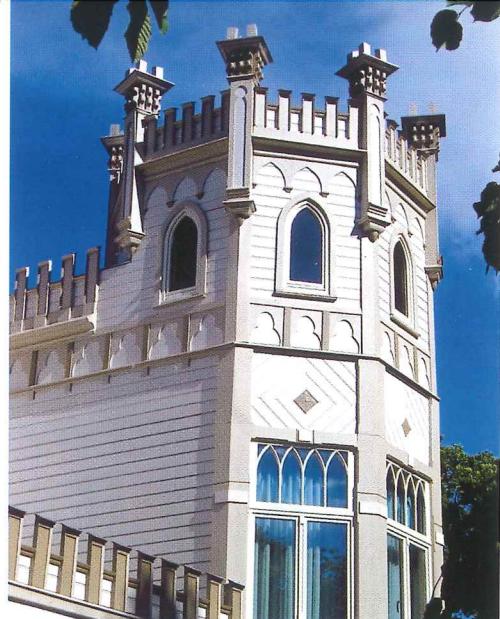
Sloka Lutheran church

Jūrmala, 4 Raiņa Street

Sloka Lutheran church is the oldest ecclesiastic building of Jūrmala. Completed in 1854, it underwent reconstruction both in 1869 and 1903. The latter reconstruction was designed by the architect W. Bockslaff.

The church building consists of a nave, transept, organ and singer lofts, as well as a small turret raising above the ridge of the roof. The church has an organ built in Walker's company in Germany in 1911. The organ loft features twelve paintings originally created for the previous church in 1740. The church altar, its altarpiece "Golgotha", stained glass windows and furnishings date back to the late 19th century.

For the 750th anniversary of Sloka, the church roof is planned to undergo reconstruction and a lighting design is drafted to improve outer appearance of the building in long and dark evenings. The congregation invest considerable efforts and show initiative to maintain and preserve the church along with its artistic values and items.

Dzīvojamā ēka *Jūrmala, Jūras iela 29*

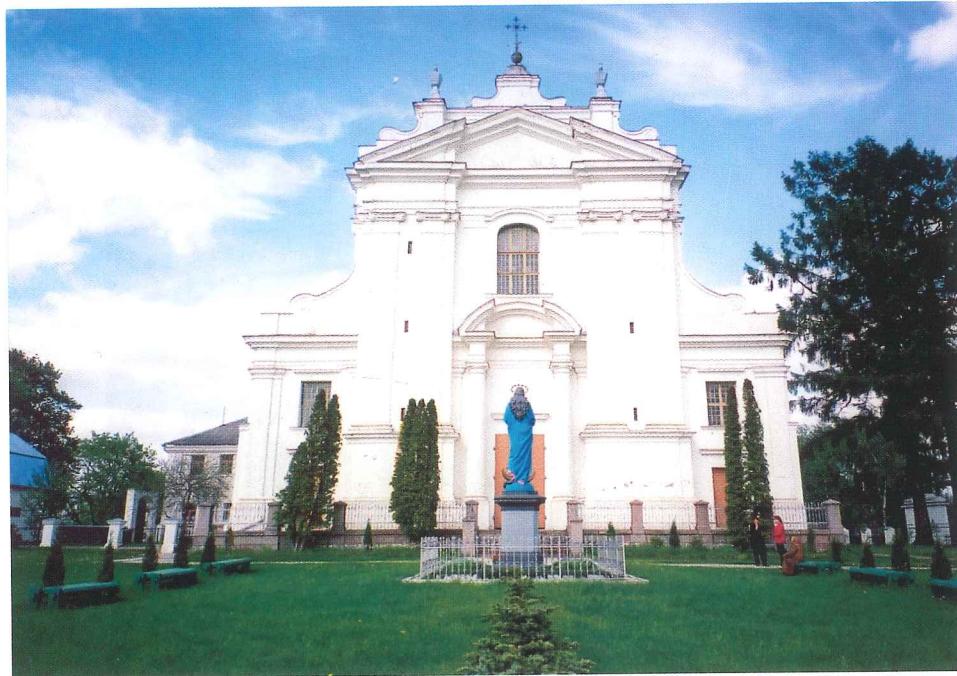
Liels ieguvums Jūrmalas vēsturiskās koka arhitektūras saglabāšanā ir 2004. gada nogalē atjaunotā ēka Jūras ielā 29. Ēka celta 20. gadsimta sākumā neogotikas formās. Tā ir asimetriska, ar stūra torni un kokgriezumiem fasādēs. Raksturīgi ir dzeguļi jumta parapetā un logu noformējums, arkveida dekorī ieejas terasē un mazajos lodziņos tornī, kā arī ābolīņlapas motīva izmantojums. Pēdējais ēkas īpašnieks Latvijas brīvvalsts laikā bija A. Zēbergs, un 1948. gadā tā tika nacionālizēta.

2002. gadā ēka ieguva jaunu īpašnieci, kurai izveidojās laba sadarbība ar arhitekti I. Lindenbergu. Tā kā objekts ilgus gadus netika apsaimniekots, to vajadzēja daļēji demontēt. Tas tika veikts trīs posmos, vienlaikus atjaunojot demontētās daļas. Saglabātās detaļas restaurēja. Lai arī remonta darbu sākumā jau vairs nevarēja pilnībā konstatēt interjera dekoratīvo apdarī, tas tika atjaunots pēc 1990. gadā veiktajiem uzmērijumiem.

House *Jūrmala, 29 Jūras Street*

The renovation of the building at 29 Jūras street in late 2004 was a remarkable contribution to the preservation efforts aimed at the historical wooden architecture of Jūrmala. The building was erected in the early 20th century inspired by the Neo-Gothic tradition. It is an asymmetrical structure with a corner tower and woodcarvings on the façade. The building also features a characteristic roof parapet and window decorations, arch-type ornamental elements at the entrance terrace and small windows of the tower, as well as trefoil motifs. The last owner of the building before the Soviet occupation was A. Zēbergs. The house was nationalised in 1948.

The estate changed hands in 2002 and the new owner established good cooperation with the architect I. Lindenberga. As the house was neglected for many years, it had to be dismantled. The procedure was carried out in three stages, at the same time renovating the dismantled parts. Although the decorative finish of the interior could not be re-established upon commencing the renovation activities, it was restored in accordance with survey results collected in 1990.

Krāslavas katoļu baznīca

Krāslavas raj. Krāslava, Baznīcas iela 2

Krāslavas baznīca ir viens no spilgtākajiem Latgales vēlīnā baroka stila baznīcu paraugiem (1755.–1767., arh. A. Parako). Tā ir mūra trīsjomu bazilika bez torņiem, ar divām piebūvēm – bij. garīgā semināra ēku un Sv. Donata kapelu (1818). Baznīca ir taisnstūra ar izvirzītu altārdāļu kā vidusjoma turpinājumu. Zvanu tornis celts 1838. gadā. Baznīcas iekštelpas monumentālās, atturīgās baroka formās izmantojot lielā ordena elementus. Tā pārsegta ar cilindriskām un krusta velvēm. Interjera mākslinieciskā kulminācija ir centrālā altāra (18. gs. 3. cet.) glezna "Sv. Ludvigs dadas krusta karā". To 1884. gadā darinājis poļu mākslinieks T. Lisjēvičs pēc J. Matejko skices. Altārglezna ir viens no nozīmīgākajiem 19. gs. otrās puses poļu gleznotāju darbiem Latvijā.

Baznīcā atrodas arī barokāla kancele (18. gs. 3. cet.), septiņi biktssoli (18. gs. vidus un 2. puse), kokgrīzuma feretrons (18. gs. 2. puse). Sānu altāros glezñas, starp kurām izceļas pazīstamo poļu gleznotāju J. Peškas "Kristus Sirds" ar rizu (1824., 1888.), "Čenstohovas Dievmāte" ar rizu (1824) un A. Horavskā "Sv. Trīsvienība" un "Sv. Vinsents ar bērnu" (1871) darbi. Saglabājušies arī F. Kastaldi gleznotie baznīcas un klostera iedibinātāju grāfienes A. Plāteres un grāfa K. L. Plātera portreti (18. gs. 3. cet.), kā arī vairākas 19. gs. epitāfijas.

Krāslava Catholic church

Krāslava district, Krāslava, 2 Baznīca Street

Krāslava church is one of the most characteristic samples of Late Baroque in Latgale (1755–1767, architect Antonio Paracco). It is a stone basilica without towers, but with a nave and two aisles and two extensions – the former seminary building and St. Donat's chapel (1818). The church is a rectangular building with a projecting chancel as an extension of the nave. The campanile was built in 1838. The interior solution is monumental and designed in modest Baroque forms. The main hall is covered with tunnel-vaults and groin-vaults. The altarpiece "St. Ludwig Leaves for Crusade" (3rd quarter of the 18th century) represents the artistic culmination of the interior. It was painted in 1884 by the Polish artist T. Lisiewicz according to a sketch of J. Matejko. The altarpiece is one of the most significant 19th century Polish pieces of art in Latvia.

The church features a Baroque pulpit (3rd quarter of the 18th century), seven confessionals (middle of the 18th century and later), paintings in side altars, among the most notable of which the following must be mentioned – "Heart of Christ" with a riza (1824, 1888.) and "Our Lady of Czenstohowa" with a riza (1824) by the famous Polish artist J. Pezska, (1824) and "Holy Trinity" and "St. Vincent with the Child" (1871) by A. Horawski. The portraits by Filipo Castaldi of Count K.L. Plater and Countess A. Plater (3rd quarter of the 18th century), as well as several 19th century epitaphs have survived until today.

Krāslavas aptieka un saimniecības ēka ar žogu un vārtiem

Krāslava raj. Krāslava, Brīvības iela 6/8

Raugoties 1808. gada Krāslavas pilsētas plānā, redzams, ka tirgus laukuma konfigurācija izveidojusies tāda, kādu to redzam vēl šobaltdien. No 18. gs. līdz mūsu dienām nonākušas vairākas arhitektoniski vērtīgas ēkas, un viena no tām ir aptieka. Tā celta 18. gs. 30. gados Krāslavas muižas īpašnieka L. Plātera laikā. Ēkas plānojumā laika gaitā nav notikušas būtiskas izmaiņas, taču 20. gs. 30. gados aptieka zaudēja būtisku elementu – nelielu balkoniņu ar balustrādi, kas balstījās uz kolonnām un lieveņa.

1810. gadā Krāslavā ieradās aptiekas pārzinis M. Bonins un no J. fon Šimanska nopirkā aptiekas ēku. Bonina aptieka no 1924. gada saucās Lauvas aptieka. Tās pēdējais īpašnieks līdz 1939. gadam bija A. Bonins. Aptieka no jauna atvērta 1940. gadā. Šīs arhitektūras piemineklis vienmēr ir sakopts, fasāde tiek regulāri krāsota un labota, arī apkārtne un pagalms ir sakopti.

Krāslava pharmacy complex

Krāslava district, Krāslava, 6/8 Brīvības Street

The Krāslava town plan of 1808 suggests that the configuration of the market square has not been altered until today. Several architecturally valuable structures have survived until now - including the pharmacy, an adjacent outbuilding, as well as a fence with a gate. The pharmacy was built in the 1730s in the period when Krāslava manor was owned by L. Plater. The layout of the building has remained virtually intact, however, in the 1930s it lost an important element – a small balcony with a balustrade supported by a porch and columns.

The pharmacy manager M.Bonin arrived in the town in 1810 and bought the building from J. fon Shimansky. Bonin's Pharmacy was renamed in 1924 as Lauvas pharmacy. The last pre-war owner of the estate was A.Bonin, who closed the company in 1939. The pharmacy resumed operations in 1940. This monument of architecture is well preserved, the façade is redecorated on regular basis, its yard and surrounding area are kept in a good condition.

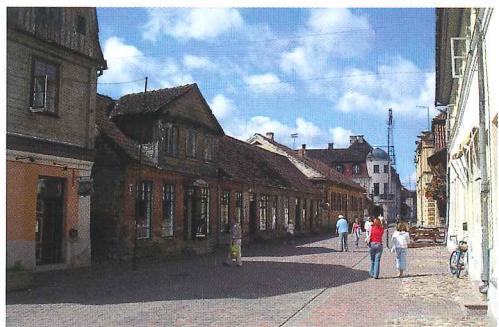
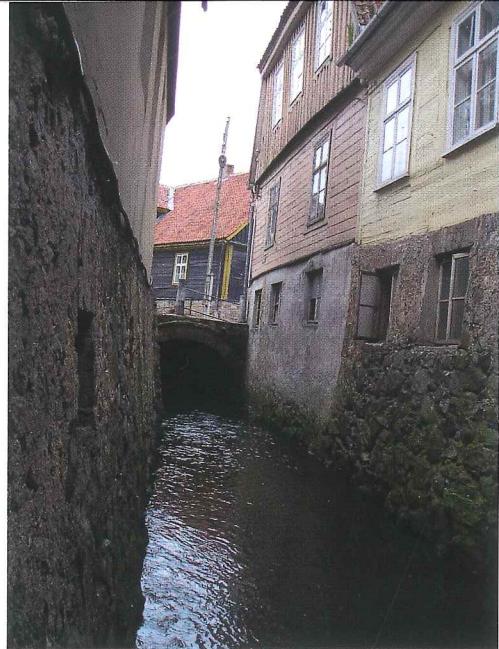

Kuldīgas pilsētas vēsturiskais centrs *Kuldīga raj. Kuldīga*

1242.–1244. g. Bandavas novadā, netālu no kuršu Kuldīgas pilskalna, pie Ventas rumbas celta ordeņa pils. Pie pils 13. gs. otrajā pusē izveidojās ciemats – otra Kuldīga, kas jau 1355. g. dēvēta par pilsētu. Pilsētas senais kodols atradies tagadējās Kalna un Auniņa ielas rajonā, pie pils mūriem, ko iezīmēja dabiska apbūves robeža – Alekšupīte. No 1350. gada Kalna un Annas ielas rajonā izveidojās Kalnamiests – vieta ar lineāru plānojuma struktūru, kuru ap 1390. gadu sauca par Jaunpilsētu. Tālāk izveidojušās divas atsevišķas apmetnes – ap veco tirgus laukumu un Katrīnas baznīcu, kā arī Ventspils un Pētera ielu rajonā, kas vēlāk saplūdušas.

Izveidojoties Kurzemes hercogistei, Kuldīga kļuva par tās galvaspilsētu. Uzplaukumu tā piedzīvoja hercoga Jēkaba vadīšanas laikā, kad strauji attīstījās ražotnes. Vecākā dzīvojamā māja Kuldīgā celta 1670. g. Baznīcas ielā 7, vēlāk tā pārbūvēta. 1701. gada kaujas zviedri ieņēma Kuldīgas pili un to izlaupīja.

Krievijas impērijas laikā Kuldīgā bijis rātsnams, dzirnavas, ap 200 dzīvojamo ēku, viena desmitā daļa no tām – mūra. To pusšauptie jumti, vertikāliem dēļiem apšūtie zelmiņi, zemie, masīvie ēku stāvi, ko sedz lielie jumti, piešķir Kuldīgas apbūvei zemniecisku nopietnību pretstatā citu pilsētu pilsētbūvnieciskajam smalkumam. Kuldīgas māju pagalmi, tāpat kā ieliņas, bija bruģēti. Saimnieciska nepieciešamība likusi ēku aizmugurēs celt visdažādākās piebūves un lieveņus. Pagalmos bijuši stalli, noliktavas, šķūniši. Sarežģītais Kuldīgas reljefs, Alekšupītes un Ventas krastu nogāzes piešķir Kuldīgai raksturīgo ainavu, kur uz ielas pusi šķietamais pagrabstāvs pagalmā izrādās esam pirmais stāvs. Vairāk nekā septiņus gadus simtus pilsēta augusi un attīstījusies un nav zaudējusi savu seju un pievilcību, piesaistot pilsētas viesus ar Ventas rumbu un mazpilsētas ipatno raksturu. Pēdējā laikā daudz uzmanības tiek veltīts pilsētas labiekārtojumam, ēku restaurācijai un sakopšanai.

Historical Centre of Kuldīga

Kuldīga district, Kuldīga

An Order castle was built between 1242 and 1244 in Bandava district close to the Venta Waterfall (Ventas rumba) and Curonian castle mound of Kuldīga. Another Kuldīga, a small village on the other side of the castle, formed in the second half of the 13th century and was referred to as a city already in 1355. The ancient centre was located close to the current Kalna and Auniņa streets at the city wall marked by a natural building area boundary – the river Alekšupīte. A new urban formation with a linear layout pattern, Kalnamiests, emerged in the area of Kalna and Annas streets in the period following 1350. The place was called Jaunpilsēta (New City) around 1390. From then on two separate settlements developed – one around the old market square and Katrīna church, the other in the area of Ventspils and Pēteris streets. These settlements later merged into one entity. Upon foundation of the Duchy of Kurzeme, Kuldīga became its capital. It experienced an economic surge as a result of developing manufacturing facilities during the rule of Duke Jacob. Currently the oldest dwelling house was built in 7 Baznīcas Street in 1670 and later reconstructed. The Swedish army captured and looted Kuldīga Castle during the war in 1701. In the period of Russian Empire, Kuldīga had a City Hall, watermill, around 200 dwelling houses, one tenth of them were stone buildings. Their semi-chamfered roofs, vertically sheeted gable boards, low, hefty bodies covered by large roofs create a mood of rural seriousness as opposed to architectural and urban refinement of other cities. Backyards behind houses, like the streets of Kuldīga, were covered by cobblestone. Driven by practical needs and considerations, residents of houses have enlarged their dwellings by adding various extensions and porches not visible to by-passers from streets. Backyards typically consisted stables, warehouses and sheds.

The complex terrain of Kuldīga, banks of the river Venta and Alekšupīte form a typical cityscape where a supposed ground floor from the street side appears to be an actual first floor from the yard side. The city has been growing for over seven centuries and has not lost its characteristic features and appeal attracting visitors by Ventas rumba and peculiar small-town mood. Over the last years, Kuldīga has been continuously improved, buildings renovated and restored.

Kabiles muižas Stirnūzis

Kuldīgas raj. Kabiles pag.

Ēkas nosaukums "Stirnūzis" radies vietējo iedzīvotāju nostātos, un tā izcelsme nav skaidra. Ķieģeļu mūra ēka ar četrslīpu kārniņa jumtu ir tipoloģiski un arhitektoniski unikāla un vienīgais tik sens piemērs Latvijā. Sākotnēji fasāde krāsota sarkana ar baltu dzegu, kas bija īpaši populāri baroka laikā. Ēkas ailas sākumā bija vērstas tikai pret pagalmu, un tas netieši liecina par arhaiskas, societinātās muižas aizsardzības raksturu. Pirmais stāvs ir velvēts, un tajā saglabājusies dekoratīvi veidota krāsns apkures sistēmas daļa, kas līdz šim saukta par kamīnu. Konstrukcija laika gaitā cietusi, bet forma ir tā, kas ļauj kamīnu attiecīnāt uz 17. gs. otro pusi. Saglabājusies grīda no 17. gs. otrajā pusē izgatavotām māla flīzēm.

T.s. Stirnūzis ir senākā saglabājusies kompleksa ēka, par ko netieši norāda gadskaitlis "1693" uz viena no diviem vēja rāditājiem.

Pēc Ziemeļu kara 18. gs. otrajā ceturksnī vecais "Dzīru nams" vairs nespēja apmierināt laikmeta prasībām atbilstošus saviesīgus pasākumus. Jādomā, kopš šī laika ēku sāka izmantot saimnieciskām vajadzībām. 20. gs. 50.–60. gados ēkā ierikoja mehāniskās darbnīcas. Izlauza plašākas pirmā stāva oriģinālās logailas. Visvairāk cieta dienvidu siena, kurā centrā izlauza vārtu ailu, bet dienvidastrumu pusē – logailu. Tagad ēkas pastāvēšanai briesmas vairs nedraud, jo kopš 2002. gada ēkai ir saimnieks. Ir veikti nepieciešamie atjaunošanas darbi un "Stirnūzis", visticamāk, varētu atkal kļūt par "Dzīru namu".

Function house Stirnūzis at Kable manor

Kuldīga district, Kable municipality

The name "Stirnūzis" was coined in the stories of local inhabitants, but the basis of its origin is unclear. The brick building with a chamfered tile roof presents a unique architectural type and is considered to be the oldest structure of the category in Latvia. Its façade was originally painted in red with a white cornice, a very popular solution in the Baroque period. All the window and door openings initially faced only the courtyard indirectly suggesting an ancient function of a fortified manor. The first floor was vaulted and it presents one part of a decorative stove heating system, referred to as a fireplace until now. The structure has deteriorated in the course of time, but the form of the fireplace suggests its origins in the second half of the 17th century. The building has a late 17th century floor made of clay tiles.

The so-called Stirnūzis is the oldest surviving building of the manor complex according to the year "1693" indicated on one of the two weather cocks.

Becoming unsuitable and too outdated to serve the original purpose, the old function house gradually lost its significance after the Great Northern War in the second quarter of the 18th century. Presumably the building became increasingly used for practical and economic purposes at that period. It was converted into a machinery service area in the 1950s or 1960s. The authentic first-floor window openings were damaged by widening. The southern wall was most severely damaged by making a gate opening, while the southeastern wall was modified to install a window. The future of the building is not endangered, as it was acquired by a new owner in 2002. "Stirnūzis" has undergone the necessary renovations and, most probably, will be re-established as a "Function house".

Dzīvojamā ēka
Liepāja, Friča Brīvzemnieka iela 53

Koka dzīvojamā ēka celta 18. gs. 80. gados, uz tagadējo vietu pārvesta un uzstādīta 19. gs. beigās. Ēka renovēta, izmantojot oriģinālās būvkonstrukcijas un saglabājot ēkas apjomus. Projekta autors ir arhitekts V. Štrams, ipašnieks – I. Kesenfelds. Tagad ēkā atrodas restorāns “Pastnieka māja”.

Dwelling-house
Liepāja, 53 Friča Brīvzemnieka Street

The wooden dwelling-house, completed in the 1780s, was transferred to its current location in the late 19th century. The building was renovated using authentic structures and retaining the original spatial composition. The reconstruction design of the former dwelling-house was drafted by the architect V. Štrams. The building is owned by I. Kesenfelds and currently houses a restaurant “Pastnieka Māja”.

Dzīvojamā ēka

Liepāja, Jēkaba Dubelsteina iela 14

Koka dzīvojamā ēka celta 1773. gadā. Renovēta un restaurēta, izmantojot oriģinālās būvkonstrukcijas, detaļas un saglabājot apjomus. Projekta autors ir arhitekts U. Vecvagars, īpašnieks – A. Frolovs. Tagad senajā ēkā atrodas restorāns “Vecais kapteinis”.

Dwelling-house

Liepāja, 14 Jēkaba Dubelsteina Street

The wooden dwelling-house was completed in 1773. The building was renovated and restored using authentic structures and retaining the original spatial composition. The reconstruction design of the former dwelling-house was drafted by the architect U. Vecvagars. The building is owned by A. Frolovs and currently houses a restaurant “Vecais Kapteinis”.

Liepājas jūrskola

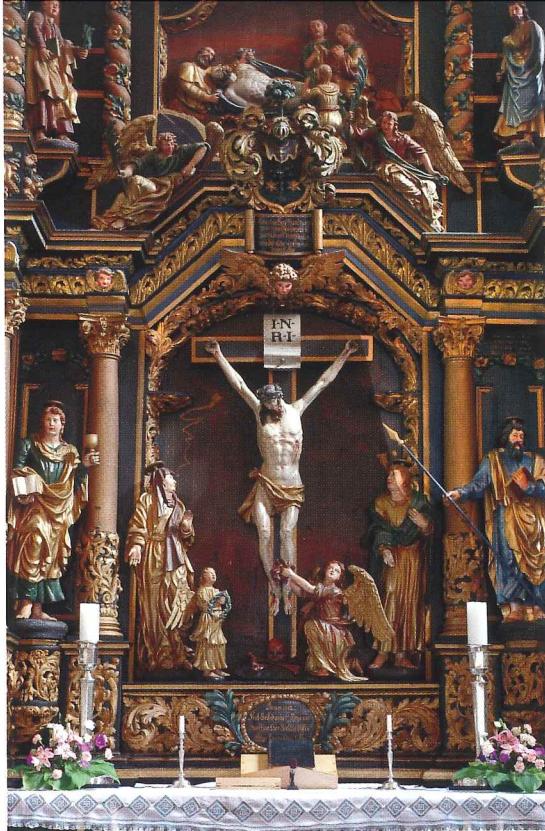
Liepāja, Kūrmājas prospekts 3

Bijusi Liepājas jūrskola celta 1876. gadā (arh. M. P. Berči). Mūra ēkai ir tornītis, kas izmantots, kursantus apmācot pēc zvaigznēm noteikt kuģa atrašanos jūrā. Ēkas fasādes, durvis un logi ir restaurēti. Projekta autors – arhitekts A. Padēlis – Līns, īpašnieks – I. Kesenfelds.

Liepāja Naval College

Liepāja, 3 Kūrmājas Street

The former Liepāja Naval College building was completed in 1876 (architect P. M. Bertschy). The building features a small tower that was used in training students to identify the geographical position of a ship by stars. The façades, doors and windows have been renovated according to a design by the architect A. Padēlis – Līns. The building is owned by I. Kesenfelds.

Sv. Annas luterāņu baznīca

Liepājas raj. Liepāja, E.Veidenbauma iela 1

Sv. Annas baznīca celta 1587. gadā, bet tornis – 1688.–1693. gadā. 1872.–1873. gadā pārbūvēts baznīcas tornis (ar. P. M. Berči). Pēc divdesmit gadiem – 1892. gadā draudze otro reizi griezās pie minētā arhitekta ar lūgumu pārbūvēt pārējo ēkas daļu. Mūrnieku darbus veica V. Rīge, namdara – L. Demme, galdnieceka – V. Fēlics. Pārbūve ilga līdz 1893. gadam. Tās rezultātā liepānieki varēja lepoties ar izcilu neogotikas pieminekli, kas vēl šodien pārsteidz ar apjomu monumentalitāti un perfekti izstrādatām detaļām. Baznīcas telpiskā uzbūve saknējas Latvijas sakrālās arhitektūras tradīcijās. Ēka ir trīs jomu, tās pārseguma smagumu nes seši pāri saišķu pilāru. Baznīcas tornis piekļaujas lūgšanu telpai, abās pusēs tam likti poligonāli izvirzījumi kāpnēm, kuras ved uz plašajām, draudzes telpu apvijošām luktām.

Baznīcas altāri 1697. gadā izgatavojis pazīstamais meistars N. Sefrenss. Baroka stila altāra centrālo daļu aizņem *Krustā sistā* grupa uz gleznotas ainavas fona. Tā vidusdaļā atrodas cilnis ar *Kapā guldīšanas* ainu.

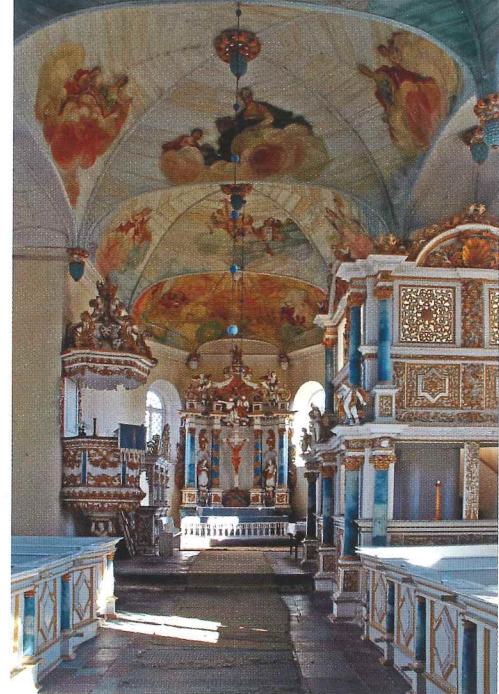
Par dievnama uzturēšanu jau ilgus gadus rūpējas draudze, un tas ir viens no sakoptākajiem sakrālajiem pieminekļiem Liepājā.

St. Ann's Lutheran church

Liepāja district, Liepāja, 1 E.Veidenbauma Street

St. Ann's church was completed in 1587, and its tower was built between 1688 and 1693. The church tower underwent reconstruction between 1872 and 1873 (architect P. M. Bertschy). The congregation commissioned the same architect twenty years later in 1892 to reconstruct the remaining part of the church. The mason V. Rīge, joiner L. Demme and carpenter V. Fēlics were hired to participate in the works that were completed in 1893. Consequently, the city of Liepāja can boast an outstanding Neo-Gothic building featuring a monumental spatial composition and perfectly elaborated and refined details. The spatial structure of the church finds its origins in the tradition of ecclesiastic architecture in Latvia. The church has a nave and two aisles and the weight of its ceiling cover rests on six pairs of bundle pillars. The church tower is adjoined to the congregation hall and attached two polygonal extensions in its flanks for staircases that lead to lofts. The altar was created by the famous master N. Sefrenss in 1697. The central part of the Baroque altar depicts the group Crucified on the background of a painted landscape, as well as a bas-relief Entombing.

The church is maintained by the congregation already for many years and it is one of the best preserved ecclesiastic monuments in Liepāja.

Aprīķu luterāņu baznīca

Liepājas raj. Lažas pag.

Viens no savdabīgākajiem Kurzemes sakrālās arhitektūras pieminekļiem – Aprīķu baznīca celta 17. gs. Laika gaitā tā vairākkārt pārbūvēta, piemēram, 1710. gadā uzcelts tornis un fantastiski bagātīgi iekārtotas iekštelpas. Aprīķu baznīcas ārējais veidols ir vienkāršs, līdzsvarots, mazliet smagnējs, un ēkai ir izteiksmīgs siluets. Draudzes telpai piekļaujas altārtelpa ar poligonālu apsiudu un mazs ģērbkambaris. Dievnama tornis beidzas ar augstu un slaidu astoņskaldņu smaili.

Baznīca pārsegta ar kokā darinātām krusta velvēm. Tām ir vadoša loma iekštelpu arhitektoniskajā un dekoratīvajā risinājumā. Plānā baznīca ir vienjoma, taču velvju iedalījums iežimē trīs jomus – pie vidējā joma piekļaujas ļoti šauri sānu jomi. Griestu – velvju konstrukcijas tektoniski nav saistītas ar sienu, kas liecina par ipatnēju, arhaisku pieejumu baznīcas celtniecībā.

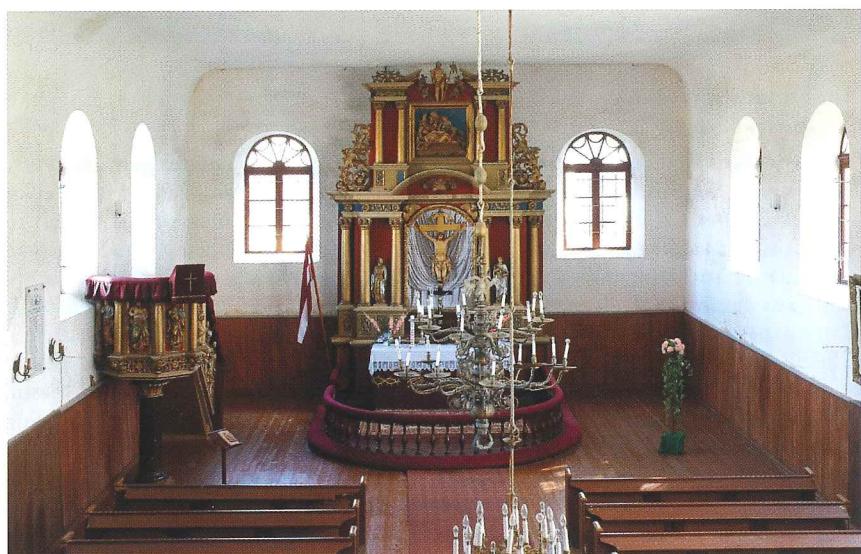
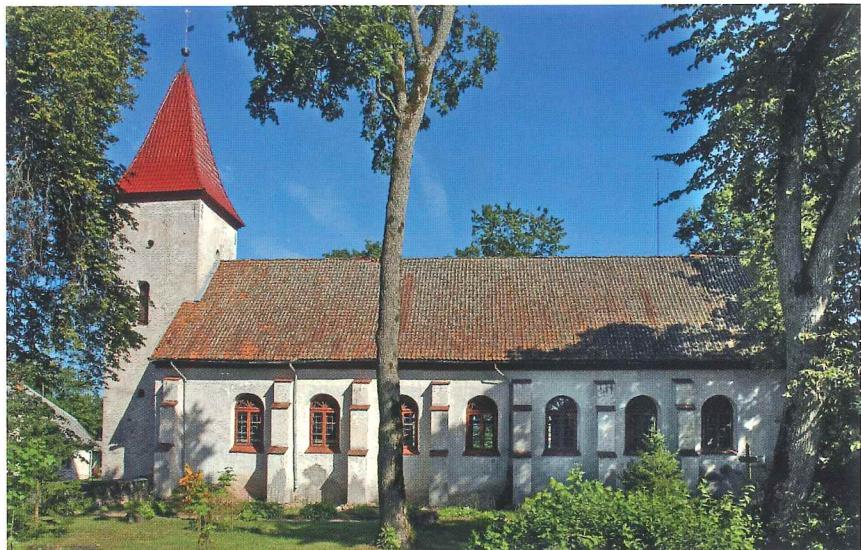
Baznīcas iekšspuse ir pilnīgi pretēja ārpusei – ūlbinoši krāšņa un mākslinieciski piesātināta. Balti – zili – zeltaini tonēti kokgriezumi rotā altāri, kanceli un biktssolu. Dažus gadus desmitus vēlāk tapušas luktas un ložas, kas datētas ar 1710. gadu. Velvju rotāju mos redzam 17. un 18. gs. izplatītus dekoratīvos elementus – vīnogu ķekarus un čiekurus. Griestu gleznojumus 18. gs. 40. gados darinājis J. V. F. Rode. Kokgriezumu autori ir dažādi, taču interjera ansambļa vienotība ir saglabājusies.

Aprīķi Lutheran church

Liepāja district, Laža municipality

Completed in the 17th century, Aprīķi Lutheran church is one of the most extraordinary monuments of ecclesiastic architecture in Kurzeme. In the course of time the building has undergone a succession of modifications, e.g., a new tower was erected and the interior – stunningly richly decorated in 1710. The exterior of Aprīķi church is simple, balanced, slightly ponderous, nevertheless, the building has an eloquent silhouette. The congregation hall is adjoined by a chancel with a small polygonal apse and priest's chamber. The church tower is topped with a high and steep octagonal spire.

The church ceiling is made of wood in the form of groin vaults dominating the architectural and decorative solution of the interior. The layout features only a nave, however, the vault pattern creates a narrow aisle area. The ceiling-vault structures are not unified with walls suggesting a special and archaic approach to the church design. The church interior is a sharp contrast to the exterior and presents splendidly ornamental and artistically rich decorations. The altar, pulpit and confessional are graced with woodcarvings in white, blue and golden colours. The lofts and loges were made several decades later and date back to 1710. The vault finish contains ornamental elements popular in the 17th and 18th century – bunches of grapes and cones. The ceiling paintings were created by J. V. F. Rode in 1740. Woodcarvings were executed by different artists, nevertheless, the harmony of the interior ensemble has been fully retained.

Durbes luterāņu baznīca

Liepājas raj. Durbe, Skolas iela 3

Durbes luterāņu baznīca celta 1651. gadā, pārbūvēta un paplašināta 18. gs. beigās. Ap baznīcu saglabājies laukakmeņu mūra žogs no 1872. gada. Ēka nav būtiski pārveidota ne iekšēji, ne āreji. Interjerā daudz oriģinālu detaļu no koka ar augstu autentiskuma limeni. 2003. gadā veikts baznīcas torņa remonts, nomainīti tā dakstiņi, atjaunota torņa dekoratīvā smaile ar misiņa bumbu, zvaigzni un vēja rādītāju. 2004. gadā atjaunots Durbes baznīcas torņa pulksteņa mehānisms un ciparnīca.

Dievnams veido visas pilsētas un apkārtnes kultūrvēsturiskās ainavas brīnišķīgāko akcentu, ap kuru kārtojas pilsētas vēsturiskā un jaunākā apbūve.

Durbe Lutheran church

Liepāja district, Durbe, 3 Skolas Street

Completed in 1651, Durbe Lutheran church was reconstructed and extended in the late 18th century. The building is enclosed by a boulder fence dating back to 1872. The interior and exterior of the building has not undergone significant modifications. The interior features abundant original wooden elements. The church tower was renovated in 2003 – its roof tiles were replaced and the decorative spire details, including a brass ball, star and weathercock, were renovated. The clock and clock-face of Durbe church tower were renovated in 2004.

The church is the loveliest accent of the town and its surrounding cultural and historical environment and serves as a central point of the urban layout pattern.

Klēts

Liepājas raj. Dunalkas pag.

Dunalkas muižas klēts būvēta 18. gs. beigās, bet 20. gs. pārbūvēta, to pielāgojot tautas nama vajadzībām. Klēts ir nozīmīgs arhitektūras un celtniecības paraugs, kas saglabājis fasādes un apjoma sākotnējo formu un raksturu. Saglabājušies senie logi, durvis, lieveņa arkāde un jumta veidojošā konstrukcija.
2003. gadā atjaunots bojātais apmetums, veikts skursteņa remonts, jumts iesegts ar māla kārniņiem utt.

Granary

Liepāja district, Dunalka municipality

The granary of Dunalka manor was completed in the late 18th century and rebuilt in the 19th century to convert it into a community hall. The granary is an outstanding sample of architecture and construction practice that has retained the original form and character of its spatial composition. It boasts authentic windows, doors, porch arcade and roof structures. The year 2003 saw the renovation of the deteriorated plastering and chimney, while the roof was covered with new clay tiles.

Papes Kōņu zvejnieku ciems

Liepājas raj. Rucavas pag.

Rucavas puse izsenis pazīstama ar gadu simtos glabāto etnogrāfisko vērtību daudzveidību. Kā kompleksa apdzīvojama struktūras vienība jūras malā atrodas Papes Kōņu ciems, kur atspoguļojas tautas celtniecības māksla un zvejniekiem raksturīgā kultūrainava. Vēsturiskie dokumenti liecina, ka pirms Otrā pasaules kara Kōņu ciemā bijušas 28 sētas, saglabājušās vairs tikai astoņas.

Ālaujoties tā laika tendencēi – veidot brīvdabas muzeus to dabigajā vidē, 1985. gadā *Vītolnieki* – viena no Kōņu ciema sētām, nonāca Latvijas Etnogrāfiskā brīvdabas muzeja rokās, lai to veidotu kā šī ciema pamatvienības zvejnieku – zemnieku sētas ekspozīciju, parādot 19.-20. gs. mijas celtniecības, darba un sadzīves tradīcijas. Laika gaitā mainījusies sētas situācija un pārbūvētas ēkas; 1891. gadā celtajai dzīvojamai mājai piebūvēta stiklotā veranda. Divtelpu klētij nācīes mērot ceļu uz Rīgu, lai eksponētu brīvdabas muzejā, taču, mainoties situācijai, tā radusi ceļu atpakaļ un 1999. gadā par jaunu uzstādīta *Vītolnieku* sētā vecajā vietā.

Vienmēr glīti izplāautais sētsvidus un krāšņās puķes zem logiem ļauj *Vītolniekiem* būt par dzintara pogu pie krāšņā, lai arī padilušā Rucavas kreklā.

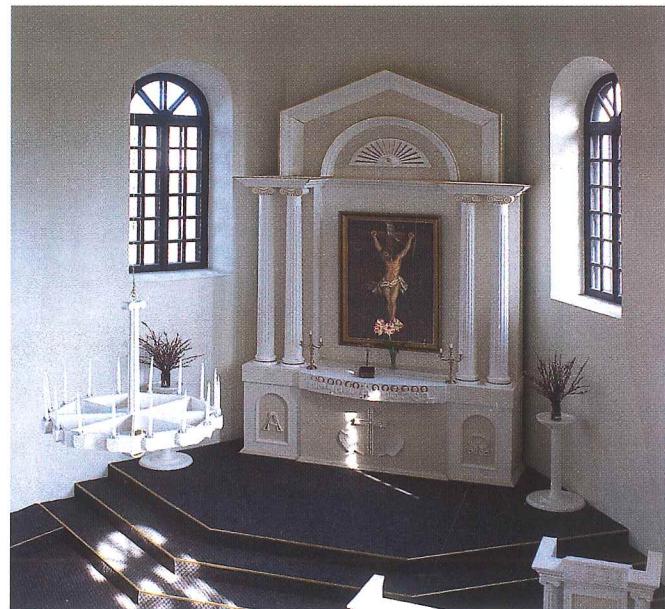
Kōņu fishermen village in Pape

Liepāja district, Rucava municipality

Rucava is famous for its diversity of ethnographic values preserved over many centuries. Kōņu fishermen village in Pape is a complex residential unit characterising unprofessional folk construction practices and providing an insight into the traditional cultural landscape of a fishermen settlement. Historical records suggest that Kōņu village had consisted of 28 groups of buildings, each typically inhabited by one family, with only eight surviving until today.

Following the contemporary trend to establish museums in their natural surroundings, *Vītolnieki* – a group of buildings in Kōņu village – was acquired by the Ethnographic Open-Air Museum in 1985 to exhibit the basic unit of the settlement – a residence of fishermen/farmers – reflecting the construction, work and everyday life traditions of the late 19th and early 20th century. The farmstead has changed in the course of time as its buildings were modified. The dwelling-house dating back to 1891 was later attached a veranda with large windows. The two-section barn had once been exhibited in Rīga before it was moved back in 1999 to its original location in Vītolniekli.

The nicely trimmed yard lawn and beautiful flowers by windows make it possible to liken the farmstead *Vītolnieki* with a attractive amber button attached to the famously ornate, though a little worn-down, Rucava shirt.

Priekules luterāņu baznīca

Liepājas raj. Priekule

Ap 1680. gadu tika uzcelta mūra baznīca ar pagrabu. 1792. gadā tā pārbūvēta un 1852. gadā pamatīgi izremontēta. Pēc izmēriem dievnams bija neliels, un tajā vienlaikus varēja pulcēties ap 150–170 draudzes locekļu.

Dievnams nopostīts Otrā pasaules kara beigās. Aizgāja bojā tā savdabīgā iekārtā. Senos fotoattēlos redzams, ka draudzes telpā atradās ar skulptūrām un kokgriezumiem bagātīgi rotāti iekārtas priekšmeti: altāris, kancele, kungu sols, ērģēļu luktas. Līdz Trešās atmodas laikam pilsētas centrā pacēlās tikai apdrupušie dievnama mūri. 1994. gadā par draudzes un ārzemju labvēlu sarūpētiem līdzekļiem sākās baznīcas atjaunošana. Vispirms jaunu smaili ieguva tornis, draudzes telpai tika uzlikts jauns skārda jumts un torņa smailē “uzlaidās” vara gailis. 1996. gada rudenī Latvijas Mākslas akadēmijas studentes K. Taivane darinātā glezna “Kristus pie krusta” ieņēma vietu altārī.

Rīgas Amatniecības vidusskolas Kokapstrādes nodalas 5. kursa audzēkņi savam diplomdarbam izvēlējās Priekules baznīcas iekārtas priekšmetu visa komplekta izveidi, kas arī godam tika izdarīts.

Priekule Lutheran church

Liepāja district, Priekule

A stone church with a cellar was built in Priekule around 1680. It underwent major reconstruction works in 1792 and was thoroughly renovated in 1852. The church is relatively small in size and can host around 150–170 members of the congregation.

The church was destroyed at the end of the Second World War and lost its original furnishings. Old photos suggest that the interior once featured richly ornamented items decorated with sculptural elements, e.g., an altar, pulpit, landlord's pew, organ loft. Only deteriorating exterior walls had survived in the centre of the town until the reestablishment of independence. Renovation activities of the building started in 1994 thanks to funding made available by the local congregation and foreign donors. The tower was the first to acquire a new spire, followed by roofing of the congregation hall and installing a copper weathercock. The altarpiece “Crucified Christ” by K.Taivane, a student of the Latvian Academy of Art, was placed on the altar in 1996.

The design and production of interior items and furniture for Priekule church was undertaken by students of Riga Secondary School of Crafts as their diploma work that was completed at a high professional level.

Limbažu luterāņu baznīca

Limbažu raj. Limbaži, Libiešu iela 2

Jaunās, tagadējās Sv. Jāņa Limbažu luterāņu baznīcas celtniecību organizēja un finansēja Rīgas rāte, un tā celta 1680. gadā. Baznīca ir vienjoma mūra celtne, kas orientēta rietumu – austrumu virzienā. Tā sastāv no divām daļām: galvenās daļas, kas ir paredzēta draudzei, un poligonālās altārdaļas. Altārdaļas ziemeļu pusē atrodas neliela piebūve, kas sastāv no tris telpām: priekštelpas, mācītāja istabas un sakristejas.

Limbažu dievnams var kalpot kā piemērs Vidzemes baroka laika baznīcām. Celtnes arhitektūrā izpaužas raksturīga izcīme izcelt galveno fasādi, piešķirt daudz lielāku uzmanību ieejai un portālam, kā arī dekoram. Āpkārt baznīcīai vijas laukakmeņu mūra žogs ar vārtiem. Dievnams ir sakopts, un jau ilgus gadus jūtams, ka tam ir saimnieks.

Limbaži Lutheran church

Limbaži district, Limbaži, 2 Libiešu Street

The construction of a new church, currently Limbaži St.John's Lutheran church, was initiated and funded by Riga City Council in 1680. The church is a stone building of east-west orientation and consists a nave without aisles. The church is divided in two parts forming a central hall for the congregation and a polygonal chancel. A small extension adjoins the north side of the chancel. It consists of three rooms - an antechamber, priest's chamber and sacristy.

Limbaži church may be considered a sample of Baroque ecclesiastic architecture in Vidzeme. It features a characteristic trend to emphasize the main façade, distinguish the entrance, portal, and decorative elements. The church is surrounded by a boulder fence with an entrance gate. The sacred building is well preserved and one can feel that the church has had a caring owner already for many years.

Bīriņi muižas apbūve

Limbažu raj. Vidrižu pag.

No 1725. līdz 1782. gadam Bīriņu muiža piederēja fon Mengdenu dzimtai. Krievu armijas kapteiņa Kārļa Gustava fon Mengdena meitas apprečējās ar brāļiem Melliniem, no kuriem viens – Ludvīgs Augsts Mellīns – kļuva par Bīriņu muižas īpašnieku. Laikā no 1793. līdz 1795. gadam celta kungu māja – gara simetriska vienstāva ēka, virs kuras dzegas un kores bija izveidota balustrāde ar vāzēm. No 1813. gada muiža piederēja fon Pistolkorsu dzimtai, un Augsts fon Pistolkorss ir jaunās, šodien redzamās pils (1857–1860, arh. F. V. Hess) cēlājs.

Pils interjerā dominē renesanses formas. Visai iespaidīgs ir vestibils ar plašām, divpusējām kāpnēm. Svētku zāli, kas atrodas otrajā stāvā, rotā griestu un sienu gleznojumi, bet ēdamzāles griestus veido krustotas koka sijas, starp kurām atrodas ornamentāli un reljefi dekora elementi. Pils interjeri ir restaurēti un atjaunoti.

Muižas ansamblis ietilpst arī kalpu māja (ap 1870.), pārvaldnieka māja (1801), zirgu stallji un kalpu dzīvojamās mājas (19. gs. otrā puse), kapenes (1812), ūdenstornis (ap 1870.), ūdensdzirnavas (1850), zemnieku lietu komisijas sanāksanas nams (1805), kurā tagad atrodas administrācija un informācijas centrs, kā arī neliels muzejs. Muižas ēkas ieskauj parks: starp pili un Bīriņu ezeru – regulārais, bet otrpus pilij – ainavu parks, kas pāriet mežaparkā. Parks ierīkots 18.–19. gadsimtā.

No 1994. gada pils tika iznomāta, bet tagad tā ir privātpāšums. Bīriņos, šajā izkoptajā kultūrvēsturiskajā kompleksā, tiek piedāvāta jauka viesnīca pilī un kalpu mājā, māltītes svinīgiem gadījumiem, semināru un konferenču telpas.

Bīriņi manor buildings

Limbaži district, Vidriži municipality

Between 1725 and 1782, Bīriņi manor belonged to the von Mengden family. The daughters of Karl Gustav von Mangden, a captain of the Russian Army, married the brothers Mellin. One of them – Ludwig August Mellin – became the owner of Bīriņi.

The landlord's house – a long, symmetrical one-storey building with a balustrade of vases above its cornice – was built between 1793 and 1795. In 1813, the manor was acquired by the von Pistohlkors family and August von Pistohlkors was the patron of the present manor house (1857–1860, architect F.W. Hess).

The manor house is dominated by Renaissance influences. The impressive entrance lounge features a large, bilateral staircase. The second-floor Function Hall is graced with wall and ceiling paintings, but the dining room ceiling has wooden beams arranged in a cross-wise pattern that encompass ornamental and three-dimensional decorative elements. The manor house interior is renovated and restored.

Bīriņi manor ensemble also includes a servants' house (ca 1870), manager's house (1801), stables and residential buildings for servants (second half of the 19th century), mausoleum (1812), water tower (1870), water-mill (1850), and a meeting house of the Commission of Farmer Affairs (1805) currently hosting the managerial office, information centre, as well as a small museum. The manor buildings are surrounded by parks – a regular park between the manor house and Lake Bīriņi, and a landscaped park gradually transforming into a forested park on the other side. The parks were presumably laid out in the 18th and 19th centuries.

The palace was rented out in 1994, but now it is a private property. Bīriņi – the well preserved complex of heritage value – offers a cosy hotel, function and conference facilities.

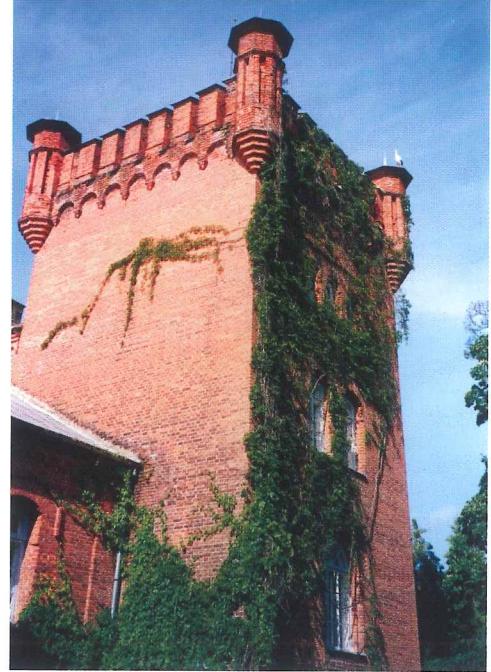
Igates muižas pils Limbažu raj. Vidrižu pag.

Igates muiža pirmo reizi dokumentāli minēta 1455. gadā kādā pirkšanas – pārdošanas aktā, kad tā kļuva par Pētera fon der Borha īpašumu. Laika gaitā īpašnieki mainījās, celtas jaunas ēkas, nojauktas vecās. No 1996. gada muižas centrs pieder Valsts Nekustamo īpašumu aģentūrai. Igates muiža izceļas ar sakoptību, viesmilību un ainaviski jauku dabas vidi. Neliela parkā, diķa malā, paceļas fon Pistolkorsu dzimtas pils divstāvu korpuiss (ap 1880. g., arh. R. H. Cirkvics). Tās arhitektūrā dominē renesanses formas. Pils iekštelpās no muižnieku laiku godibas un iekārtojuma nekas nav saglabājies. Pagrabstāvā ir ierikota jauna sauna, senču pirts, mūsdienīgs baseins, biljarda telpa. Otrajā stāvā atrodas banketu zāle, virtuve, atpūtas telpas, konferenču un tradīciju zāle. Pirmajā stāvā ierikota viesnīca.

Muižas apbūvē bez pils iekļaujas arī klēts ar lieveņa arkādi (1848), stallis (1851), dzirnavas. Apbūvi papildina parks ar diķi, kurā iespējams maksķerēt un doties romāntiskā braucienā ar laivu. Igates pili regulāri norisinās semināri un konferences, dažādi citi kultūras pasākumi, viesi izmanto ērtās viesnīcas pakalpojumus, relaksējas saunā un baseinā.

Igate manor house Limbažu district, Vidriži municipality

The written records on Igate manor date back to 1455, when it was mentioned in a purchase deed and became Peter von der Borch's property. In the course of time the manor has had a succession of owners erecting new buildings and demolishing the old ones. The manor is a property of the State Real Estate Agency since 1996. Igate manor is carefully preserved, as well as distinguished by its hospitality and pleasant surrounding landscapes. The two-storey manor house of the von Pistohlkors family (ca1880, architect R. H. Zirkwitz) stands by a lake in the middle of a small park. Its architectural expression is dominated by Renaissance forms. The interior has retained nothing of the splendid furnishings created during the age of nobility. The cellar consists a new sauna, ancient baths, swimming pool and billiard room. On the second floor there is a banquet hall, kitchen, conference and function halls. The first floor is arranged to provide hotel accommodation for visitors. The manor complex also includes a granary with a notable porch arcade (1848), stable (1851) and mill. The manor centre also features a park with a pond where one can enjoy angling and romantic boating. Seminars, conferences and different cultural events are organised in Igate manor on regular basis. Visitors stay in the comfortable hotel and can relax in the sauna and swimming pool.

Puikules muižas pils *Limbažu raj. Brīvzemnieku pag.*

No 1758. gada līdz 1917. gadam Puikules muiža bija fon Klotu dzimtas īpašumā. Sākotnēji muiža bijusi no koka būvēta kungu māja. Pašreizējā pils celta 19. gs. 70. gados neogotikas stilā no ķieģeļiem vecās kungu mājas vietā.

Ēkas plāns ir asimetrisks. Visas kungu telpas – zāle, ēdamzāle, kungu istabas, bibliotēka, dāmu istabas, kabinets un pat ziemas dārzs – ir savienoti anfilādē. Reprezentatīvās telpas bijušas stingri nodalitas no saimnieciskajām. Otrajā stāvā bija guļamistabas. Pils zāle un blakus esošās telpas bija rotātas ar sienu gleznojumiem.

Vislielāko postu pilij nodarījis laiks, kad tā stāvēja pilnīgi tukša, neapkurināta, nekopta. No muižas kompleksa ēkām saglabājušās kalpu māja (pārbūvēta vietējā tautas nama vajadzībām), divas klētis, kalte, pagrabs, malkas šķūnis un kūts. Muižas parks ir stādīts, tajā nav dižkoku, toties koki veido angļu ainavu parku, kurā ir gan alejas, gan laukumi. Pašreiz Puikules muižas ēku apsaimnieko Puikules pamatskola, Brīvzemnieku pagasta bibliotēka, Mācību un veselības centrs, Bērnu un jauniešu interešu izglītības centrs. Puikules muižas ēka ir labi saglabāts vēstures piemineklis, kurā Brīvzemnieku pagasta padome kopā ar Puikules pamatskolu iegulda darbu un līdzekļus ēkas rekonstrukcijā un apkārtnes sakopšanā.

Puikule manor house *Limbaži district, Brīvzemnieki municipality*

Puikule manor was owned by the fon Klots family between 1758 and 1917. The original landlord's house was built of wood, whereas the current Neo-Gothic building was constructed of brick to replace it predecessor in the 1870s.

The building is laid out in an asymmetrical pattern. All landlord's premises – hall, dining room, landlord's chambers, library, study and even the conservatory – are arranged in an enfilade. The former representative area is strictly separated from service premises. The second floor was arranged for bedrooms. The hall and adjoining rooms were decorated with wall paintings.

The period, when the manor house was abandoned, ignored, empty, and left unheated, caused the greatest damage to the building. The manor complex includes a surviving servants' house (reconstructed and converted into a community hall), two granaries, dry-house, cellar, firewood barn and cattle shed. The manor park was laid out according to a special design, it features no veteran trees, however, the site can be considered an English landscaped garden with lovely alleys and meadows.

Puikule manor house is currently managed by Puikule Primary School. The building also houses the Library of Brīvzemnieki Municipality, Training and Health Centre, Specialised Youth Education Centre.

Puikule manor house is considered a well-preserved historical monument due to reconstruction and maintenance efforts and funds made available by both Brīvzemnieki Municipal Council and Puikule Primary School.

Lēdurgas luterāņu baznīca *Limbažu raj. Lēdurgas pag.*

Jau 1218. gadā Lēdurgā pieminēts priesteris Gotfrīds, un iespējams, ka tur atradusies arī baznīca. Poļu 1582. gada revīzijas protokolā atrodama ziņa, ka pēc Turaidas baznīcas nodedzināšanas 1560. gadā ļaudis gājuši uz attālo Lēdurgas baznīcu, kas atradusies Fitinghofam piederošajā Lēdurgas muižā. Turaida un Lēdurgas draudzes tika apvienotas 1589. gadā. Mūsdienās redzamā baznīca celta 1767.–1772. gadā pēc arhitekta J. fon Mazungena projekta. Baznīcas jumtu līcis J. Freijs no Berlīnes. Dievnams ir izcils baroka stila piemineklis, kura apjoma telpiskā uzbūve atspoguļo vēl gotikas tradīcijas. Pie baznīcas uzstādīts piemineklis G. Merķelim.

Lēdurga Lutheran church *Limbaži district*

Written records of 1218 refer to a priest named Gottfried residing in Lēdurga and consequently it is presumed that a church was situated in the area since then. Polish survey documents of 1582 suggest that after the destruction of Turaida church in the fire of 1560 local inhabitants trod the long way to Lēdurga church situated in Lēdurga manor owned by Vietinghof. Turaida parish and Lēdurga parish were merged in 1589. The present church was built between 1767 and 1772 according to a design by the architect J. von Mazungen. The church was roofed by J. Frey from Berlin. The building is an outstanding example of Baroque style and mirrors the Gothic tradition in its spatial composition. A monument for the writer Garlieb Merkel is set up outside the church.

Liepupes luterāņu baznīca

Limbažu raj. Liepupes pag.

Jaunā Liepupes luterāņu baznīca celta 1776. gadā pēc Rīgas būvmeistara J. H. Širmeistera izstrādāta projekta. Šajā gadā noslēgts līgums ar mūrniekus meistariem G. un F. Šmitiem, namdaru meistarū D. F. Giertu un galdniekū, kokgriezēju un apmetēju meistarū no Rīgas K. G. Apelbaumu. Apglezošanas darbus 1783. gadā izpildījis gleznotājs J. F. Hinss no Limbažiem. Baznīcas jaunbūve un iekārta bija pabeigta 1783. gadā.

Āauaprātības dēļ 1971. gadā dievnams nodega. Lai apliecinātu valsts rūpes par kultūras pieminekļu aizsardzību, tuvojošos 22. olimpisko spēļu gaidās 1980. gadā konservēja nodegušā dievnama mūrus. Tie gaidīja līdz Trešās atmodas laikam, kad ar Kultūras fonda iniciatīvu un finansējumu, ar kopsaimniecību "Liepupe" un "Dunte" līdzekļiem un trimdas latviešu palidzību 1990. gadā sākās baznīcas atjaunošana.

Jaunu vērienu Liepupes baznīcas atdzimšana ieguva 1998. gadā, kad draudze pieņēma Rīgas Amatniecības vidusskolas piedāvājumu atjaunot agrākajā izskatā visu dievnama interjeru – altāri ar tajā iebūvēto kanceli, solus un luktas.

Liepupe Lutheran church

Limbaži district, Liepupe municipality

The new church of Liepupe was erected in 1776 according to a design by J. H. Širmeistera, a building master from Riga. Contracts with the masons G. and F. Schmidt, joiner D. F. Giertu and K. G. Apelbaum, a carpenter, woodcarver and plasterer from Riga, were concluded the same year. The paintings were executed in 1783 by J. F. Hinsch, a painter from Limbaži. The church and its furnishings were completed in 1783.

The church was destroyed as a result of arson in 1971. To demonstrate governmental concern about the preservation of cultural monuments, the walls of the burnt-down church were conserved before the approaching Olympic Games in 1980. Renovation activities started after re-establishing independence of the Republic of Latvia in 1990 using funding made available by Latvian Culture Foundation, collective farms "Liepupe" and "Dunte", as well as Latvians living in exile.

The year 1998 turned a new leaf in the history of the church – the congregation approved an offer by Riga Secondary School of Crafts to create a replica of the original church interior – an altar with an integrated pulpit, pews and lofts.

Stiglovas katoļu baznīca

Ludzas raj. Mērdzenes pag.

Latviešu Stiglova atrodas viens no sakoptākajiem kultūras pieminekļiem Ludzas rajonā – Stiglovas katoļu baznīca (1769), kas pārstāv Latgales baroka arhitektūru. Stiglovas baznīca ir trīsjomu, celta guļbūves tehnikā uz augsti laukakmens mūra pamatiem. Baznīcā ir divi torņi, sākotnēji to noslēgums bijis baroka stilā, bet pēc remonta 1929. gadā tie ieguva tagadējo formu. Baznīcas jumts līdz 1956. gadam bija no dēliem, bet pēc tam jumta segums noklāts ar skārdu. Baznīca no ārpuses apšūta ar dēļiem, apšuvumam izmantotas kaltas naglas, apšūti arī torņi. Kora telpu un griestu smagums balstās uz koka pilāriem.

Stiglovas katoļu baznīcā atrodas vairāki nozīmīgi 18.–19. gs. glezniecības un dekoratīvās mākslas pieminekļi: feretrons ar divām gleznām, gleznas “Karmelas Dievmāte” un “Sv. Antonijs”, monstrance, relikvārijs.

1986.–88. gadā baznīca tika izremontēta. Tika atjaunots sienu apšuvums, nomainīti griesti un nostiprināti pilāri.

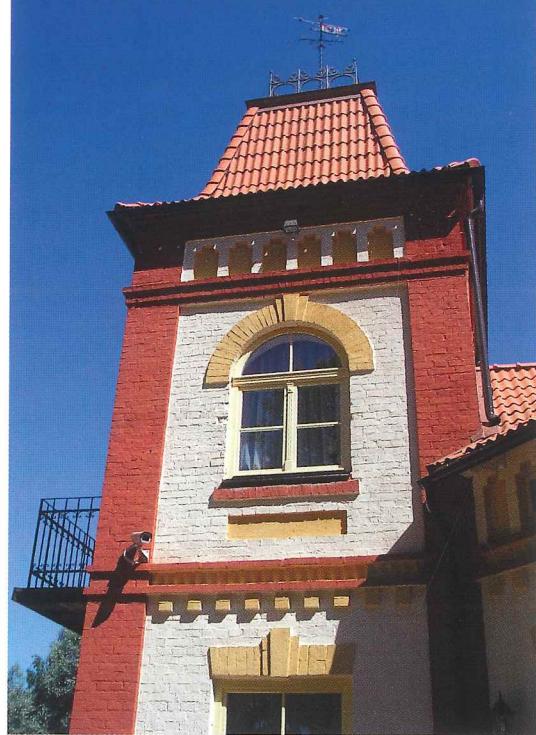
Stiglova Catholic church

Ludza district, Mērdzene municipality

The Latvian Stiglova boasts one of the best preserved heritage sites in Ludza district – Stiglova Catholic church (1769), a sample of Baroque architecture of Latgale.

Stiglova church is a horizontal log building placed on a high boulder foundation. It consists a nave and two aisles, as well as two towers that had originally featured Baroque spires that were replaced by the current structures in the renovation works of 1929. The church had been roofed with shingles replaced by tin in 1956. The hall and towers have exterior board sheeting attached to the walls with forged nails. The weight of the loft and ceiling rests on wooden pillars.

Stiglova Catholic church houses several significant monuments of painting and decorative art of the 18th and 19th century - a procession altar (feretron) with two paintings, as well as the paintings “Our Lady of Karmela” and “St.Anthony”, monstrance, reliquary. The church underwent renovation activities between 1986 and 1988. The wall sheeting was reconstructed, the ceiling was replaced and pillars were enforced.

Dzīvojamā ēka *Patmalnieki*

Madonas raj. Mārcienas pag.

Dzīvojamā ēka *Patmalnieki*, kas kādreiz, domājams, bijusi Mārcienas muižas pārvaldnieka māja, celta 19. gs. pēdējā ceturksnī. Ēkai ir asimetriska apjomu kompozīcija, centru izceļ rizalits, vienā galā likts stūra tornis, otrā – divstāvu daļa. Akcentēti ēkas stūri, grezni izveidota arkātūra zem dzegas, dekoru novietoti arī logailu augšdaļā. Šī arhitektoniski savdabīgā ēka izceļas ar izteiksmīgu siluetu un atrodas vairāku saimniecības ēku ielokā. Padomju laikā tajā atradās dzīvokļi, bet tagad – viesnīca *Mārcienas muiža*. Atjaunotas ir ēkas fasādes, restaurētas un atjaunotas iekštelpas, izveidots muižas mājai atbilstīgs interjers.

Mansion Patmalnieki

Madona district, Mārciena municipality

Presumably, the mansion Patmalnieki (last quarter of the 19th century) was initially used as manager's living quarters in Mārciena manor. The building has an asymmetrical composition, its central part is emphasized by a risalite, one flank is marked by a corner tower, whereas the other features a two-storey block. The corners of the building are accentuated, an arcature is placed below the cornice and windowtops are decorated. This architecturally extraordinary building is distinguished due to its expressive silhouette and location amidst several outbuildings. During the Soviet period the building was divided in apartments, but currently it houses the hotel Mārcienas muiža that can boast renovated façades, restored interior and consistent furnishings.

Mūzikas darbinieku brāļu Jurjānu dzimtās mājas *Madonas raj. Ērgļu pagasta Menģeli*

19. gs. sākumā Menģelos sāka saimniekot Jurjānu dzimta. Šeit dzimuši četri brāļi Jurjāni – Pēteris (1851–1900), Andrejs (1856–1922), Juris (1861–1940) un Pāvuls (1866–1948), kuri kļuva par latviešu mūzikas kultūras pamatlīcējiem. 19. gs. otrajā pusē celtās ēkas daļēji renovētas 20. gs. 70. gados.

1978. gadā Menģelos atklāja sabiedrisku muzeju. Dzīvojamā mājā 90. gados iekārtota ekspozīcija “Brāļi Jurjāni – latviešu mūzikas kultūras pamatlīcēji”. Katru gadu Menģelos notiek starptautiskais J. Jurjāna konkurss – “Jaunais mežradznieks”, Amatu dienas un Latvijas koru saiets. 1981. gadā atklāts piemiņas akmens brāļiem Jurjāniem (tēlnieki M. Lukača, Z. Ķēdis, arhit. I. Batarags) un iestāditi piemiņas ozoli.

Home of musicians brothers Jurjāni *Madona district, Ērgļi municipality, Menģeli*

The Jurjāni family started to manage the farmstead Menģeli in the early 19th century. The place has seen the birth of four brothers Jurjāni – Pēteris (1851–1900), Andrejs (1856–1922), Juris (1861–1940) and Pāvuls (1866–1948) that can be considered the founders of Latvian music. The buildings of the farmstead dating back to the second half of the 19th century were partially renovated in the 1970s.

A public museum was opened in Menģeli in 1978. The dwelling-house holds an exhibition “The Brothers Jurjāni – Founders of Latvian Music” since the 1990s . Every year, the farmstead Menģeli hosts the international competition of J. Jurjāns “Young Horn Player”, Days of Crafts and Gathering of Latvian Choirs. A memorial stone for the brothers Jurjāni (sculptors M. Lukača, Z. Ķēdis, architect I.Batarags) was unveiled and memorial oaks planted in 1981.

Varakļānu muižas parks

Madonas raj. Varakļāni, Pils iela 27

Varakļānu pils celta no 1783. līdz 1789. gadam pēc grāfa M. J. Borha ierosmes (arh. V. Macoti). Tā ir izcils un agrīns klasicisma paraugs Latvijas būvmākslā. Par pils telpu māksliniecisko iekārtojumu liecina 20. gs. 90. gados atklātie sienu gleznojumi – ornamentālās un figurālās kompozīcijas uz sienām, virs durvīm, starp logailām un citur. Tagad ēka tiek izmantota daļēji – vairākās telpās iekārtots Varakļānu novada muzejs. Tajā aplūkojama plaša ekspozīcija par pili, M. J. Borhu un viņa dzimtu, Varakļānu pilsētu, kā arī gleznu izstāde.

Muižas apbūves ansamblis ieskauj ainavu parks. To savulaik aprakstījis pats parka veidotājs M. J. Borhs grāmatā *Jardin sentimental du château de Warkland dans le comte de Borch en Russie Blanche*. Parks bijis bagāts ar arhitektūras formām, stādījumiem, un ipaša nozīme tajā bijusi dažādām noskaņām un rakstītām pamācībām. Piemēram, kupolveida paviljonā uz plāksnes atradusies pamācība uzticēties savam prātam, talantiem un sirdij, nevis bangainām asinīm un to tieksmēm. No parka veidojumiem saglabājušās tikai kapelas sienas un t. s. *Milestības akmens*.

Plašais Varakļānu parks ar stādījumiem, likloču celiņiem, Kažavas upītes krastiem, tiltiņiem joprojām priecē apmeklētājus. Parks kopā ar apbūvi ir ievērojams klasicisma un romantisma mākslas un arhitektūras ansamblis – Latgales kultūrvēstures pērle.

Varakļāni manor park

Madona district, Varakļāni, 27 Pils Street

Varakļāni manor house was built between 1783 and 1789 on the initiative of Count M. J. Borch (architect V. Mazotti). It is an outstanding sample of Early Classicism in Latvian architecture. The artistic taste and mood of the interiors is characterised by wall paintings uncovered in the 1990s – ornamental and figural compositions on walls, door-tops, sections between windows and elsewhere. Currently, the building is only partly used as Varakļāni local museum, which provides historical insights into the manor house, M. J. Borch and his family, Varakļāni town, as well as an exhibition of paintings. The complex of manor buildings is surrounded by a landscaped garden, which was described by its designer M. J. Borch in the book *Jardin sentimental du château de Warkland dans le comte de Borch en Russie Blanche*. The park was designed in rich architectural forms and it used to be full of plants, sentiments and moral guidance. For example, a domed pavilion once had a small plaque advising to follow one's mind, talents and heart, but not hot blood and instincts. The Chapel walls and the so-called Stone of Love are the only surviving of the formerly abundant formations.

The large Varakļāni manor park, its winding paths, small bridges and the river Kažava still evoke pleasant feelings and joy in visitors. The manor park and building complex is an outstanding ensemble of Classicism and Romanticism, a pearl in the history and culture of Latgale region.

Rakstnieka R. Blaumaņa dzīvesvieta

Madonas raj. Ērgļu pag. Braki

Blaumaņu ģimene Brakos ienākusi 1868. gadā kā rentnieki. Rakstnieks, dramaturgs un publicists Rūdolfs Blaumanis (1863–1908) šeit pavadījis savu bērnību, vēlāk periodiski dzīvojis un strādājis, šeit sarakstīti vairums darbu, kas veido latviešu literatūras zelta fondu.

20. gs. 30. gados Braki nonāca Latvijas Preses biedrības īpašumā un bija iecienīts tūrisma objekts. Pēc Otrā pasaules kara Braki nomināli veic muzeja funkcijas, līdz 1958. gadā Madonas novadpētniecības muzejs sāka pussabrukušo ēku atjaunošanu un restaurāciju, kas turpinājās līdz 1965. gadam.

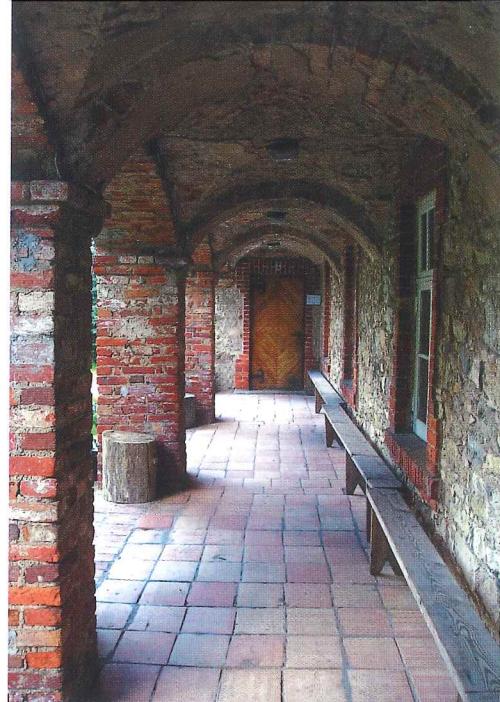
Par muzeja dibināšanas dienu tiek uzskatīts 1959. gada 10. maijs. *Braku* sētas astoņas ēkas liecina par 19. gs. beigu un 20. gs. sākuma Ērgļu novada zemnieku dzīvi. Saimniecības ēkās – rijā, klētis, kūti, pirti – iekārtota etnogrāfiska ekspozīcija, kas ataino vidi, kādā dzīvojusi un strādājusi *Braku* saime – saimnieki un gājēji. Muzeja teritorijas 43 hektāros atjaunotas arī *Braku* mājas takas.

Home of writer R. Blaumanis

Madona district, Ērgļi municipality, "Braki"

The Blaumanis family resided in Braki since 1868 when they had rented the farmstead. The writer, playwright and publicist Rūdolfs Blaumanis (1863–1908) spent his childhood and regular periods of his adult life in the farm that has seen him creating writings that represent the highest class of Latvian literature.

In 1930s Braki was acquired by the Press Society of Latvia and became a popular tourist destination. Following the Second World War Braki had served a function as a de facto museum until Madona Local History Museum started restoration and renovation of the old and deteriorating buildings in 1958. The works continued as long as until 1965. The official day of founding the museum is 10 May 1959. The eight buildings of Braki farmstead characterise farmers' everyday life in Ērgļi area in the late 19th and early 20th century. The old outbuildings – threshing barn, cattle sheds, barns and sauna – house an ethnographic exhibition depicting the everyday life and working environment of the Braki people, both managers and their servants. The museum also has a network of paths winding through the lands of Braki covering 43 ha in total area.

Lielvārdes muižas klēts

Ogres raj. Lielvārdes p. ar l. t. Kraujās

Dzejnieks Andrejs Pumpurs (1841–1902) dzimis un dzīvojis Lielvārdes tuvumā, Daugavas kreisajā krastā, mācījies Lielvārdes draudzes skolā. Lielvārdes apkaimē dzīrdētos un pierakstītos nostāstus, teikas un pasakas A. Pumpurs vēlāk izmantojis par pamatu eposa „Lāčplēsis” darbības ģeogrāfiskai piesaistei un tēlu galerijas izveidei. Tuvojoties A. Pumpura 130. dzimšanas dienai, Lielvārdes skolas skolotāji un dombiedru grupa ar kolhoza „Lāčplēsis” priekšsēdētāja E. Kauliņa atbalstu sāka veidot A. Pumpura sabiedrisko muzeju neapdzīvotajās bijušās Lielvārdes muižas klēts telpās. Muzeju atklāja 1970. gadā. Tā krajumā ir materiāli par dzejnieku Andreju Pumpuru, eposu „Lāčplēsis”, latviešu kultūru un vēsturi. Vērojot skulptūras muižas parkā un 13. gs. pils mūrus, apmeklētāji pie Daugavas var izjust senatnes elpu. Šobrīd muzejs piedāvā arī konferenču zāli ar 120 vietām un īpašu programmu ģimeņu svinībām.

Granary of Lielvārde manor

Ogre district, Lielvārde amalgamated municipality, Kraujas

The poet Andrejs Pumpurs (1841–1902) was born and lived on the left bank of the river Daugava close to Lielvārde and later attended the local parish school. Legends, myths and fairy tales collected by A. Pumpurs were later used in his national epos “Lāčplēsis” to provide a geographical setting and characters for the work.

Before A. Pumpurs 130th birthday teachers of Lielvārde school and a group of activists from the local collective farm “Lāčplesis”, supported by its director E. Kauliņš, started to develop a public museum of A. Pumpurs in the abandoned granary building of Lielvārde manor. The museum was first open to visitors in 1970. It displays materials on the poet Andrejs Pumpurs, epos “Lāčplēsis”, history and culture of Latvians. Strolling through the groups of sculptures and castle ruins in the former manor park laid out by the river Daugava, visitors can feel the atmosphere of ancient times. The museum offers conference facilities for 120 people and special programmes for family celebrations.

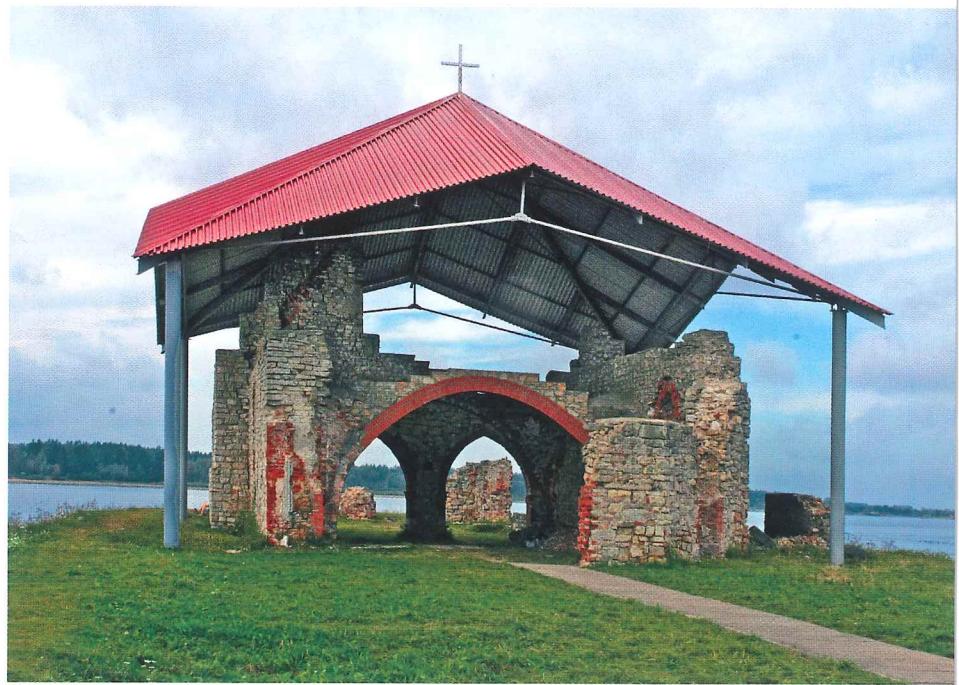
Ikšķiles baznīcas drupas

Ogres raj. Ikšķiles pils. ar l. t.

Ikšķiles (latīnu *Ykescola*, vācu *Uexküll*) baznīca atradās Daugavas labajā krastā. Ikšķiles baznīcu un pēc tam pili 1184.–1185. g. uzcēla lībieši pēc pirmā bīskapa Meinarda aicinājuma atbraukušo Gotlandes akmeņkaļu vadībā. Viduslaikos Ikšķiles pils ar baznīcu bija savienotas vienā aizsardzības sistēmā, baznīcai iekļaujoties nocietinājumu ziemeļrietumu stūri. Pēc uzelšanas un Meinarda ordinēšanas par bīskapu baznīca kļuva par bīskapa katedrāli, bet pils – par domkapitula mitekli. Savu izšķirīgo nozīmi Ikšķile zaudēja pēc bīskapa rezidences pārcelšanas uz Rigu 1202. gadā, tās baznīcai kļūstot par Rīgas domkapitula draudzes baznīcu, bet pilij – par vasaļu ipašumu. 15. gs. beigās vai 16. gs. sākumā pils nopostīta arhībiskapijas un ordeņa savstarpējos karos. Baznīcu atjaunoja un daļēji pārveidoja pēc tam, kad 1656. gadā iebruka krievi un nodedzināja baznīcu, taču kopumā pārbūvē beidzās tikai 17. gs. beigās. Pārbūves un papildinājumi turpinās visu 18.–19. gs. Radikāli baznīcu pārbūvēja 1879.–1881. g., uzelot tai arī zvanu torni. Šādā skatā baznīca saglabājās līdz Pirmā pasaules kara laikā, 1915. gada beigās, tā tika sagrauta.

Arheoloģiskās liecības tikai nedaudz papildina rakstīto avotu ziņas par baznīcu, nenorādot uz pārbūvēm. Atklāts palicis jautājums, vai pirmā baznīca bijusi no koka vai tā celta kā mūra celtne. Baznīca, kas celta kā pils kapela, bijusi samērā maza (22 x 10 m) taisnstūrveida divjomu celtne, tās kora daļa bijusi šaurāka nekā draudzes telpa. Iespējams, ka jau 14. gs. notikusi kāda baznīcas pārbūvē, tomēr rakstītie avoti baznīcas pārbūves piemin, sākot ar 15. gs.

Tā kā pils un baznīca ir senākās mūra celtnes Austrumbaltijā, kas saistītas ar krustnešu ekspansijas pašu sākumu, tās pievērsušas daudzu pētnieku uzmanību – pils un baznīcas paliekas pētītas 1927. g. H. Čellīna (Lunda, Zviedrija) vadībā, 1942. g. E. Asmana vadībā un 1961.–1962. g. R. Malvesa vadībā, bet viss komplekss pilnībā izpētiets 1968.–1975. g. J. Graudoņa vadībā. Lai saglabātu šo unikālo pierminelķu kompleksu Rīgas HES ūdenskrātuvē, 1975.–1976. g. ap pils drupām un baznīcu uzbēra māksligu saliņu, kas pilnīgi nosedza pilsdrupas un baznīcas sienu apakšējo daļu līdz divu metru augstumam.

Ikšķile church ruins

Ogre district, Ikšķile amalgamated municipality

Ikšķile (Latin Ykescola, German Uexküll) church was located on the right bank of the river Daugava. The church and castle complex was built between 1184 and 1185 by local Livonians on the initiative of the first Bishop Meinhart (Meynardus) under the supervision of stonemasons from Gotland. In the Middle Ages the castle and church of Ikšķile were united in a single defence system with the latter located at the north-western corner of the stronghold. When the construction works were finalised and Meinhart ordained as Bishop, the church became a cathedral, while the castle – the residence of the Chapter. Ikšķile lost its strategic role as Bishop's residence was moved to Riga in 1202 – the church was transformed into a parish church of Riga Chapter and the castle became the property of vassals. The castle was destroyed either in the late 15th century or early 16th century in the wars between the Archbishop and Order. The church was renovated and partly moved after its destruction by a fire resulting from the Russian invasion of 1656, however, the reconstruction fully concluded only in the late 17th century. Modifications and extensions of the church continued over the 18th and 19th centuries. The church was significantly rebuilt between 1879 and 1881 when it was added a bell-tower. The church retained this spatial composition until its destruction during warfare in 1915.

Archaeological evidence adds only slightly more information to the details found in written records, however, failing to explain modifications. Furthermore, it is still unclear if the first church was a stone or wooden building. The church, initially a chapel, was a relatively small, rectangular (22x10 metres) building. Presumably, the church was rebuilt already in the 14th century, although written records suggest the first modifications were made only starting from the 15th century.

As the castle and church represent the oldest stone buildings in the eastern part of the Baltic sea, which are related to the very beginning of Crusader expansion, they have attracted also international attention – the remains were studied in 1927 under the supervision of H. Čellins (Lund, Sweden), in 1942 – under the supervision of E. Asmann and between 1961 and 1962 under the supervision of R. Malvess. The whole complex was investigated between 1968 and 1975 under the supervision of J. Graudonis. In order to preserve this unique monument, currently located in the middle of Riga Water Power Plant reservoir, an artificial island was created around the church and castle, fully covering the remains of the latter along with the lower part (as high as 2 metres) of church walls.

Suntažu luterāņu baznīca

Ogres raj. Suntažu pag.

Barokālas volūtas, liektas dzegas un izsmalcinātas klasicisma stila detaļas raksturo Suntažu luterāņu baznīcas (1780–1782) fasāžu arhitektūru. Ēkas apjoma telpiskā kompozīcija ir tradicionāla – draudzes telpā iekļaujas tornis, bet altāra gals ir bez apsidas, un tā arhitektoniskajam risinājumam pievērsta tikpat liela uzmanība kā galvenās – ieejas fasādes izveidojumam. Baznīcas iekārtā ir saglabājusi savu autentiskumu, un tās restaurācijai tiek pievērsta liela uzmanība. Dievnams, kas atrodas Suntažu vēsturiskajā centrā, netālu no muižas pils, ir būtiska vēsturiskās vides sastāvdaļa un kultūrainavas neaizstājams elements.

Suntaži Lutheran church

Ogre district, Suntaži municipality

Baroque volutes, twisted cornices and eloquent Classicism details are characteristic architectural elements in Suntaži Lutheran church (1780–1782) façades. The building has a traditional spatial composition – a congregation hall adjoined by a tower; the chancel has no apse and its architectural solution is as elaborate and refined as the main façade. The interior and furniture have retained a high degree of authenticity, hence, their restoration is paid due regard. The church, situated in the historical centre of Suntaži in close proximity to the manor house, is a significant element of the surrounding environment and an integral part of the cultural landscape.

Aglonas katoļu bazilika

Preiļu raj. Aglonas pag.

Viens no Latgales baroka sakrālās arhitektūras visplašāk pazīstamākajiem piemēriem ir Aglonas katoļu baznīca. Pēc koka baznīcas un klostera nodegšanas dominikāņu mūki 1768. gadā sāka celt jaunu mūra baznīcu, galvenie būvdarbi tika pabeigti 1780. gadā, bet tās svinīgā iesvētīšana notika 1800. gadā pēc pilnīgas darbu pabeigšanas – tieši simt gadus pēc tās dibināšanas.

Ēka ir trīs jomu bazilika ar izteiktu centrālo jomu, altārdaja noslēgta ar poligonālu apsūdu. Altārtelpai abās pusēs atrodas ģērbkambari. Galvenās fasādes stūrus grezno divi frontalā pakāpienveida torņi. Pretstatā vienkārši risinātām sānu fasādēm galvenā fasāde izceļas ar savu greznumu.

Dievnama interjera apdare un iekārta tapusi 18.–19. gs. Centrālā altāra (1799) retablā atrodas glezna “Aglonas Brīnumdarītāja Dievmāte” (17. gs.). Baznīcas iekārtas priekšmeti (kancele, ērģeļu prospekts, ērģeles, soli, biktssols) veidoti 18. gs. Sānu altāri darināti 19. gs. sākumā un 1827. gadā. Dievnamā glabājas plaša gleznu kolekcija.

No 1920. līdz 1924. gadam Aglonā izvietojās Rīgas arhibiskapa sēdeklis. Esošā klostera ēka celta 18. gs. vidū, mazliet vēlāk nekā baznīca. 1920.–1924. gadā te atradās katoļu garīgais seminārs, kas vēlāk tika pārcelts uz Rīgu. Padomju laikos klostera ēkā atradās daži dzīvokļi. 20. gs. 90. gadu sākumā atjaunota klostera funkcija. Viss komplekss 1992.–1993. gadā tika pamatīgi paplašināts un rekonstruēts, gatavojoties Romas pāvesta vizītei Aglonā. Grandiozi paplašināts un labiekārtots baznīcas priekšlaukums, apjožot to ar jaunu mūra žogu, pārceļti vecie un uzbūvēti jauni vārti.

Aglona Catholic basilica

Preiļi district, Aglona municipality

One of the most famous samples of Baroque ecclesiastic architecture in Latgale is Aglona Catholic church. Following the destruction of the former wooden church and monastery in a fire, Dominican monks started constructing a new stone building in 1768 that was largely finalised in 1780, however, a consecration ceremony was held after concluding all works in 1800, exactly one hundred years from the moment of its foundation. The building has a notable nave and two aisles, its chancel is completed by a polygonal apse and adjoined by priest's chambers at its both flanks. The corners of the main façade are marked by two frontal, step-shape towers. Unlike the simple flank façades, the main one is richly decorated.

The interior of the church dates back to the 18th and 19th century. The 17th century altarpiece “Our Lady of Aglona” is placed in the retable of the central altar (1799). The pulpit, organ and its casework, pews, confessionals date back to the 18th century. The side altars were installed in the early 19th century and in 1827. The church has an extensive collection of paintings.

Aglona became the seat of the Archbishop of Riga between 1920 and 1924. The current monastery building was erected in the middle of the 18th century. It housed a Catholic seminary between 1920 and 1924 that was later relocated to Riga. In the Soviet period the monastery was used as a residential building with several apartments, however, its original function was re-established in 1990. The complex of sacred buildings was considerably extended and renovated from 1992 to 1993 for the visit of the Pope. The frontal square has undergone the most substantial modifications with a new fence built, the old gate relocated and a new one erected.

Arendoles muižas kungu māja

Preiļu raj. Vārkavas novads

Arendoles muiža dokumentos minēta jau 16. gadsimtā. Muižas apbūvē 1921. gadā vēl bijušas 27 ēkas, taču tagad saglabājušās tikai septiņas. Vecākā no tām ir kalpu māja. 18. gadsimta beigās muiža nonāca barona J. Zīberga īpašumā. Vēlāk tajā saimniekoja viņa meita un znots M. Plāters. 1861. gadā Arendoles muižas īpašnieks bija grāfs Stanislavs Plāters-Zībergs. Pirms Pirmā pasaules kara muižu pārvaldīja muižkungs K. Valentīnovičs.

Kungu maja savu tagadējo izskatu ieguvusi pēdējās pārbūves laikā no 1860. līdz 1900. gadam. Tā novietota uz lēzenas nogāzes, kuras ziemēlu mala ir Dubnas upes krasts. Ēkā saglabājušās gandrīz visas oriģinālās durvis, logi, lieveņa kokgriezumi, daļēji arī greznās metāla margas. Ēkai ir divi korpusi – vecais un jaunais, kuri izvietoti taisnlenķa savienojumā. No terases paveras skaista Dubnas krasta ainava. Kungu mājas iekšienē apmeklētājam paveras vairākas anfilādē virknētas zāles un saloni. Muižai ir liels simtgadīgs parks. Muiža ir privātpāšums, un tās saimnieki sekmīgi turpina ēkas restaurāciju un atjaunošanu. Sakopts parks, drīz tiks atjaunota kalpu māja, kurā paredzēts iekārtot viesu mītnes.

Arendole manor house

Preiļi district, Vārkava amalgamated municipality

The first written records on Arendole manor date back to the 16th century. The manor complex consisted of 27 buildings in 1921, however, only seven have survived until today. The servants' house is the oldest building. The manor was acquired by Baron J. J. Sieberg at the late 18th century. It was later managed by his daughter and son-in-law M. Plater. The owner of Arendole in 1861 was Count Stanislav Plater-Sieberg. The manor was run by the manager K. Valentīnovich before the First World War.

The landlord's house was transformed into its current form and appearance during the last reconstruction period from 1860 to 1900. It is situated on a slightly sloping plateau adjoined by the bank of the river Dubna at its northern side. The building boasts almost all its authentic details preserved virtually intact—doors, windows, porch woodcarvings, and parts of the richly decorated metal railings. The building consists of two parts—the old and the new one joined at a right angle. The terrace provides a scenic view opening to the river Dubna landscape. The layout of the manor house features several halls and salons arranged in an enfilade. A large and old park lies by the house. The manor is a private property and its owners are successfully continuing its restoration and renovation. The park is in a good condition, and a project of converting the former servants' house into a hotel is on the verge of being implemented.

Franča Trasuna muzejs „Kolnasāta”

Rēzeknes raj. Sakstagala pag.

Kolnasāta dzimis izcilais Latgales kultūras un sabiedriskais darbinieks, valstsvīrs, garīdznieks Francis Trasuns (1864–1926). 19. gs. beigās pēc Pēterburgas Katoļu garīgās akadēmijas beigšanas F. Trasuns strādāja Krievijā un Latvijā, kur konsekventās latviskās nostājas dēļ baznīcas vadība viņu vairākkārt izsūtīja uz Krievijas nomalēm. 20. gs. sākumā F. Trasuns aktīvi piedalījās Latvijas sabiedriskajā dzīvē, iepazīstinādams ar latgaliešu kultūru, centās panākt latgaliešu valodas drukas aizliegumu un popularizēja Latvijas apvienošanās ideju. 1906. gadā kopā ar J. Čaksti un citiem F. Trasuns tika ievēlēts Krievijas valsts domē. 1917. gadā viņš bija viens no galvenajiem Latgales latviešu kongresa organizētājiem un Latvijas apvienošanas idejas atbalstītājiem. 1918. gadā F. Trasuns bija Tautas padomes loceklis un piedalījās Latvijas Republikas proklamēšanā, vēlāk – gan Satversmes sapulces, gan Saeimas deputāts. 1921. gadā izdotas F. Trasuna sastādītās latgaliešu valodas mācību grāmatas – ābece un latviešu valodas gramatika latgaliešiem. 1924. gadā F. Trasunu izslēdza no katoļu baznīcas. 1992. gadā Kolnasātas atjaunotajās ēkās atklāja muzeju ar F. Trasunam un rakstniekam J. Klidzējam veltītu ekspozīciju.

Francis Trasuns museum „Kolnasāta”

Rēzekne district, Sakstagals municipality

The farmstead Kolnasāta is the birthplace of Francis Trasuns (1864–1926) – the famous and prominent cultural and social activist, statesman and priest of Latgale. Following his graduation from the Catholic Academy of St. Petersburg in the late 19th century, F. Trasuns worked both in Russia and Latvia, however, the church leadership repeatedly commissioned him to various remote and isolated areas of Russia due to his strong pro-Latvian views. In the early 20th century, F. Trasuns took active part in the social life of Latvia by promoting Latgallian culture, lobbying the prohibition of a separate Latgallian orthography, and publicising the idea of a united Latvia. Together with J. Čakste, the first president of the Republic of Latvia, and others he was elected to Russian Duma in 1906. He was one of the organisers of the Latgale Congress of Latvians and an active supporter of the idea of Latvian unity in 1917. He was a member of the National Council and participated in the proclamation of the Republic of Latvia in 1918. Later he became a member of the Constitutional Assembly and the Saeima (the Parliament of the Republic of Latvia). An ABC and Latvian Grammar for Latgallians, textbooks compiled by F. Trasuns, were published in 1921. F. Trasuns was dismembered from the Catholic church in 1924. The renovated buildings of Kolnasāta were opened as a museum in 1992 and currently display exhibitions for F. Trasuns and the Latgallian writer J. Klidzējs.

Lūznavas (Glužneva) muižas apbūve

Rēzeknes raj. Lūznavas pag.

19. gs. vidū Lūznavas muižas īpašnieki bija brāļi P. un J. Glužnevski. Viņu uzvārds, laika gaitā latviskojoties, kļuva par pamatu Lūznavas vietvārdam. 19. gs. otrajā pusē muižu nopirka ievērojamais poļu inženieris S. Kerbedzs. Muižas iekārtojums saistīs ar S. Kerbedza meitas Jevgēnijas Kerbedzas filantropisko darbību. Pateicoties viņas centieniem, Lūznavā tika izveidota plaša mākslas darbu kolekcija. No katra ārzemju brauciena viņa atveda gleznas, mākslas priekšmetus, kā arī idejas, kā noformēt māju un parku, kas tika ištenotas dzīvē. 1905.–1911. gadā tika uzcelta jaunā kungu māja, kas drīzāk lidzīnās savrupmājai. Vasārā muiža pārvērtās par savdabīgu atpūtas vietu daudziem poļu māksliniekim un tēlniekiem. No iepriekšējā mājas iekārtojuma saglabājušies sarkankoka paneli, logu apmales, parketa grīda, kāpnes uz otro stāvu ar jūgendstila margām un vestibilā – liels neogotisks logs.

Pati pils ēka celta no sarkaniem kieģēļiem, bet ap logailām, dzegai, terases kolonnām un citur lietotas no cementa javas darinātas detaļas. Cokolstāvs un dažas dekoratīvās joslas fasādēs veidotas no šķeltiem laukakmeņiem.

Lūznavas (Glužneva) manor buildings

Rēzekne district, Lūznavas municipality

Luznava manor was owned by the brothers P. un J. Glužnevski in the middle of the 19th century. In the course of time, as their surname was Latvianised, it became increasingly used as a place name. The manor was purchased by the famous Polish engineer S. Kierbedž in the second half of the 19th century. The manor house interior largely featured philanthropic activities of S. Kierbedž daughter J. Kerbedza. Due to her efforts Lūznavā manor house could display an extensive collection of art. Her trips to abroad produced new paintings and art items brought home along with novel ideas of interior and park design that would later be implemented. The new landlord's house, or rather a villa, was built between 1905 and 1911. In summertime, the manor was a popular meeting place or a kind of destination for scores of Polish artists and painters. As regards the authentic interior items of the manor house, the following have survived – mahogany panels, window decorations, parquet floors, large Neo-Gothic lobby window, and staircase with Art Nouveau railings leading to the second floor.

The manor house itself was built of red brick with mortar decorations in window openings, cornice, terrace columns and elsewhere. The high ground floor and several ornamental façade belts were made of cut boulders.

Dzivojamā ēka

Rēzekne, 18. novembra iela 26

Kādreiz dzīvojamā ēka, tagad Rēzeknes Mākslas vidusskolai piederošā ēka šobrīd izveidojusies par Rēzeknes pilsētas kultūras, mākslas un mūzikas centru. Tas ir viens no izcilākajiem koka arhitektūras pieminekļiem pilsētā. Mākslas un arhitektūras speciālistu apbrīnu nams izpelnījies, pateicoties bagātīgajiem kokgrīzumu detaļu rotājumiem ēkas apdarē, dekoratīvajiem eklektisma un jūgendstila interjeriem: podiņu krāsnīm, griestu gleznojumiem un veidojumiem, inkrustētajiem parketiem, metālkaluma detaļām.

Ēkas atjaunotnes ceļš nebija viegls, sākot jau ar īpašuma atgūšanas jautājumiem, atjaunošanas darbu plānošanu, līdz pat visniecīgākās detaļas atdzimšanai. Šis 19. gs. otrās pusēs koka arhitektūras un mākslas objekts Rēzeknē ir viens no pilsētas lepnumiems.

House

Rēzekne, 18.novembra Street 26

Formerly a house for residential purposes, the building owned by Rēzekne Art College has developed into the cultural, art and musical centre of the city. It is one of the most distinguished and impressive samples of wooden architecture in the area that has earned admiration of artists and architectural experts due to its rich ornamental woodcarvings in the exterior, as well as the Eclectic and Art Nouveau interior: tiled stoves, ceiling paintings and formations, inlaid floor, and elements of wrought iron.

The renovation of the building posed considerable efforts due to difficulties in re-establishing property rights, planning restoration activities and reviving every tiniest detail of the house. This late 19th century monument of wooden architecture and art is a precious jewel of the city of Rēzekne.

Rīgas vēsturiskais centrs

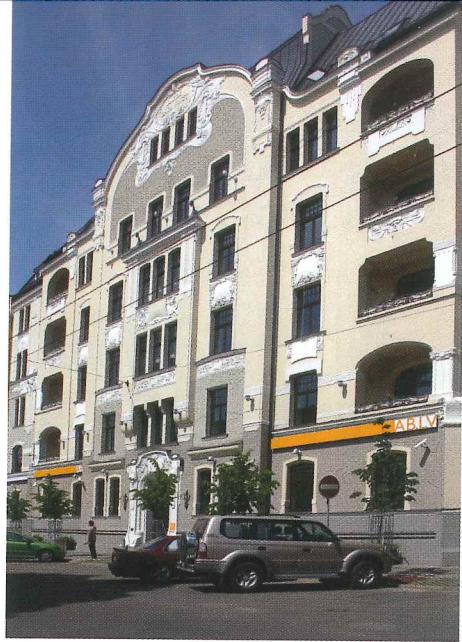
Rīgas vārds dokumentos pirmo reizi minēts 1198. gadā, bet tā dibināta 1201. gadā, kad no Iksķiles uz Rīgu pārcēla bīskapa Alberta rezidenci. Pilsētas vārds cēlies no Rīdzenes upes, kas ietecēja Daugavā.

Rīgas vēsturiskais centrs ar tā kvalitātēm ir starptautiski atzinīgi novērtēts un 1997. gada 6. decembrī iekļauts UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā. Pasaules kultūras un dabas mantojuma komiteja ir atzinusi, ka "Rīgas vēsturiskajam centram, kuru veido salīdzinoši labi saglabājusies viduslaiku un vēlāko laiku pilsētas struktūra, ir ievērojama universāla vērtība, un to rada viduslaiku apbūve, jūgendstila arhitektūras daudzums un kvalitāte, kurai līdzīgas nav citur pasaulē, kā arī 19. gadsimta koka arhitektūra". Vecpilsēta, jūgendstila un 19. gadsimta koka arhitektūra veido kvalitatīvu pilsētviidi, kas iekļaujas kopējā pilsētas plānojuma sistēmā. Lai arī pašlaik ir atsevišķas nesakoptas vietas, tomēr Rīga izceļas ar sakārtotību un sakoptu pilsētviidi, ko atzīst ne tikai riņdznieki, bet arī pilsētas viesi.

Historic Centre of Riga

The first written records on Rīga date back to 1198, but the city was founded in 1201, when the residence of Bishop Albert was moved from Iksķile to Rīga. The name of the city was derived from the small river Rīdze, a former tributary of the Daugava.

The historic centre of Rīga with its qualities has earned international recognition – it was inscribed in the List of UNESCO World Heritage Sites in 6 December 1997. The World Heritage committee has concluded the following: "Considering that the historic centre of Rīga, while retaining its medieval and later urban fabric relatively intact, is of outstanding universal value by virtue of the quality and the quantity of its Art Nouveau/Jugendstil architecture, which is unparalleled anywhere in the world, and its 19th century architecture in wood". The Old Town, Art Nouveau and 19th century wooden buildings represent a high quality urban environment that is a part of the overall city layout pattern. Despite few poorly managed spots, the city of Rīga boasts pleasant and preserved urban area enjoyed by Rigans and guests alike.

Īres nams

Rīga, Elizabetes iela 23

Īres nams celts 1903. gadā, un tā arhitekti ir H. Hilbigs, A. Gizeke. Strukturāli skaidro un žilbinošiem jūgendstila dekoratīviem cīlņiem eleganti rotāto fasādi arhitekts veidojis, izmantojot Berlines arhitekta A. Giesecke skices. Labi saglabājušas un restaurētas daudzas autentiskās apdares detaļas – stuka cīlni, griestos, izsmalcinātu augu ornamentu vitrāžas kāpņu telpā, durvju vērtnes un apmales u.c. Tagad ēkā iekārtoti biroji un Aizkraukles bankas centrālais birojs.

Residential building

Riga, 23 Elizabetes Street

The residential building was completed in 1903 according to a design by the architects H. Hilbigs, A. Giesecke. The compositionally clear façade graciously decorated with marvellous Art Nouveau bas-reliefs was designed using sketches of the architect A. Giesecke from Berlin. Numerous authentic finish elements have been preserved or restored – stucco bas-reliefs of ceilings, exquisite floral patterns in the stained glass windows of the staircase, door leaves, corner sections etc. The building currently houses offices, as well as a branch of Aizkraukles banka, a local bank.

Dzivojamā ēka

Rīga, Elizabetes iela 25

1882. gadā zemes īpašnieks Elizabetes ielā 25 bija arhitekts J. K. Pfeifers. 1994. gadā denacionalizācijas ceļā īpašumu atguva Anita Ilze Zutis, un līdz 2001. gada 23. jūlijam viņa bija tā valditāja. Viņas īpašumu septiņus gadus pārvaldīja I. Romančuka un J. Romančuks. Pārņemot māju, tā bija visai nolaistā stāvoklī. 2001. gadā īpašuma tiesības tika nostiprinātas I. Romančukai.

2003. gada tīka veikta ielas un sānu fasādes restaurācija (SIA "Tradima"). Ārdarbi un fasādes durvju un logu restaurācija tīka veikta ar tradicionālajiem materiāliem, saglabājot oriģinālos logus un durvis, protezējot bojātās un neatjaunojamās daļas. Ēka saglabājusi savu dzivojamās mājas funkciju, tās pagrabstāvā izvietots neliels veikals un darījumu telpas.

Izmantojot tradicionālos materiālus un tehnoloģijas, ir panākts izcils piemērs tam, ka koka mājas var būt apbrīnas vērtas un priečet ne tikai tās iedzivotājus, bet arī citus rīdziniekus un pilsētas viesus.

House

Riga, 25 Elizabetes Street

The owner of the piece of land at 25 Elizabetes Street was the architect J.K.Pfeiffer in 1882. Following a denationalisation procedure, the property was restituted to Anita Ilze Zutis in 1994 that possessed the estate until 23 July 2001. The house was managed by I. Romančuka and J.Romančuks for a period of seven years. Upon transferring the house it was in a relatively bad condition. The house was registered as I.Romančuka's property in 2001. The restoration of the main and flank façades was completed in 2003. (SIA "Tradima"). The exterior finish was executed and façade windows and doors were renovated using traditional materials and preserving authentic windows and doors, sealing the damaged and replacing the unrepairable parts. The building has retained its original residential function and houses a small shop and offices on the ground floor. By using traditional materials and technique an admirable sample of wooden architecture has been renovated to please its residents, Rigans and guests of the city.

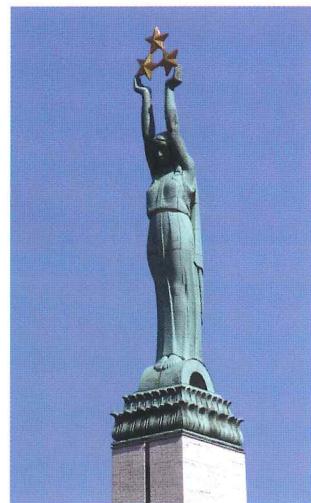
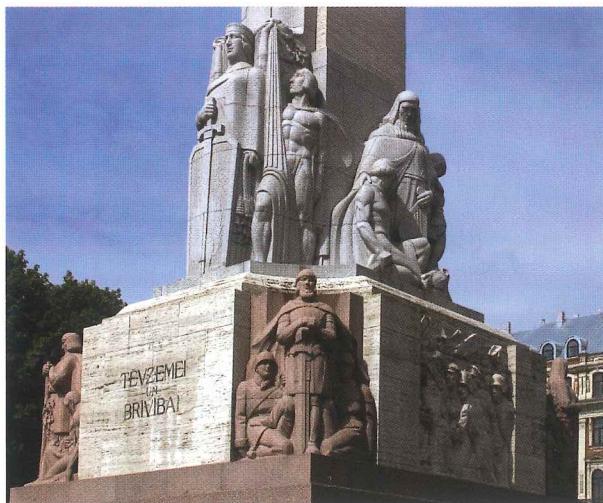

Dzīvojamā ēka
Rīga, Bruņinieku iela 18

Rīgas centra apbūve ir bagāta ar koka ēkām, taču tikai neliela daļa no tām ir restaurētas un sakoptas. Viena no tādām atrodas Bruņinieku ielā 18. Ēka celta 19. gs. otrajā pusē un ir spilgts eklektisma stila paraugs. Divstāvu ēkas centru akcentē rizalits ar lēzenu trīsstūrveida frontonu. Grezna ir fasāžu mākslinieciskā un arhitektoniskā apdare – dekora elementi likti zem dzegas, ap logailām, zem tām un citur. Centrālā daļā izveidoti pilastri ar grezniem kapiteljiem. Pirmā stāva logi aprīkoti ar slēģiem. Ēkas restaurācija pabeigta 2004. gadā (arh. A. Šperliņa un I. Solzemniece). Senais koka nams atguva savu vēsturisko veidolu, restaurēti logi, durvis, fasāžu detaļas, ar pietāti pret bijušo risinātās plānojums.

House
Rīga, 18 Bruņinieku Street

The centre of Riga is rich in wooden architecture, however, only very few of them are adequately preserved and restored. The house at 18 Bruņinieku Street is an example of best practices. Completed in the second half of the 19th century, it is an outstanding Eclectic building. The centre of the two-storey house is emphasized by a risalite with a low triangular pediment. The artistic and architectural finish of façades is particularly rich in ornamentation – decorative elements were added below the cornice, around and below window openings and elsewhere. The central part features pilasters with exquisite capitals. The first floor windows are protected by shutters. The restoration of the building was completed in 2004 (architect A. Šperliņa and I. Solzemniece). The old wooden house was returned its historical appearance – windows, doors, façade details were restored and the original layout was paid due respect.

Brīvības piemineklis

Rīga

Brīvības piemineklis ir Latvijas brīvības simbols, tautas brīvības mīlestības apliecinājums. Pieminekļa pamatakmens likts 1931. gada 18. novembrī, un meta autors ir tēlnieks Kārlis Zāle. Kopdarbībā ar arhitektu Ernestu Štālbergu radits ievērojams monumentālās tēlniecības ansamblis. Līdzekļu vākšanu un celtniecības organizēšanu veica Brīvības pieminekļa komiteja, kuras priekšsēdētājs bija valsts prezidents.

Ansambļa tēlnieciskās daļas pamatā ir granīta kvadriem apšūta pieminekļa bāze. Virs tās paceļas obeliska bāze ar nošķeltajos stūros izvietotām skulpturālajām grupām "Darbs", "Dzimtenes sargi", "Gimene", "Gara darbinieki". Obeliska pakāji ietver tautas sapņus un ideālus simbolizējošas figūras. Centrā "Latvijas" tēls, pa kreisi "Lāčplēsis", pa labi "Vaidelotis". No otras puses raugoties, centrā redzam "Važu rāvējus" – brīvības alku simbolu. No minēto figūru grupām it kā izaug 19 metru augstais obelisks ar Brīvības tēlu virsotnē, kura augšup paceltajās rokās ir trīs zvaigznes, trīs Latvijas novadu – Kurzemes, Vidzemes un Latgales simboli. Pieminekli aptver terase, kuras sienas rotā ciļņi "Dziesmu svētku gājiens" un "Karavīru gājiens".

Ansambļa tēli ir dzīli simboliski. Tājtos atspoguļojas folkloras motīvi, tradicijas un tautas dzives uztvere, kā arī tālaika Latvijas sociālie un politiskie apstākļi. Dominējoši ir tādi jēdzieni kā tērvzeme, brīvība, cīņa pret apspiedējiem, tautas vienotības spēks. Tie pauž ansambļa idejisko būtību.

Freedom Monument

Rīga

The Freedom Monument is a symbol of liberty of Latvia, a proof of national aspirations to freedom. The founding stone of the monument was laid in 18 November 1931. The sketch design of the monument was developed by Kārlis Zāle who created an outstanding sculptural ensemble in cooperation with the architect Ernests Štālbergs. A specially established Freedom Monument Committee, chaired by the President, collected the necessary funds and organised construction works.

The sculptural ensemble is placed on a pedestal sheeted with rectangular granite plates. The structure supports the obelisk base with the following sculptural groups placed at its truncated corners - "Work", "Guards of Fatherland", "Family", "Intellectual Workers". The foot of the obelisk is enclosed by sculptures symbolising national ideals and dreams. The figure of "Latvia" is situated in the central part; the mythical hero "Lāčplēsis" and the sage "Vaidelotis" flank it from both sides. Viewing the monument from the other side one can see the group of "Chain Breakers" symbolising aspirations to liberty. The obelisk rises 19 metres above the mentioned groups and supports the Sculpture of Freedom holding three stars in her hands that symbolize the three regions of Latvia – Kurzeme, Vidzeme and Latgale. The monument is enclosed by a terrace decorated with the bas-relief "Parade of Song Festival Participants" and "Parade of Soldiers."

The sculptures of the ensemble are deeply symbolic and reflect motifs of folklore, traditions, national perception of life, as well as contemporary social and political condition of Latvia. The dominant concepts communicating the idea of the sculptural ensemble include the fatherland, freedom, struggle against oppressors, and national unity.

Nacionālais teātris

Rīga, Kronvalda bulvāris 2

Pilsētas otras (krievu) teātris, tagadējais Nacionālais teātris celts pēc arhitekta Augusta Reinberga projekta 1900.–1902.gadā. Arhitekts savā darbā izmantojis baroka formas, bet fasāžu dekoratīvo apdari papildina Rīgas 18. gs. beigu klasicisma dekoratīvie elementi, kas bija īpaši populāri Rīgas būvmeistara Kristofa Hāberlanda celto namu arhitektūrā. Šo formu izvēli acimredzot noteica Vecrīgas tiešais tuvums.

Teātra apjomā izceļas skatuves virsbūve, atšķirīgi ir skatītāju zāles, vestibilu un aktieru telpu grupas apjomi. To kārtojums izriet no plānojuma organizācijas un telpiskās uzbūves. Šajā ziņā ēkas arhitektūrā jūtama arī jūgendstila klātbūtnē. Taču simetriskā galvenā fasāde, baroka ekspresīvie dekora elementi un detaļas, to piesātinājums un galvenās ieejas mezgla arkāde ir raksturīgi 19. gs. otrās pusēs eklektisma arhitektūrai.

Ēkas fasāžu skulpturālo dekoru veidojis tēlnieks A. Folcs, iekštelpu māksliniecisko apdari – būvtēlniecības firma “Otto Vasil”. 2004. gadā pabeigta ēkas kompleksa restaurācija un paplašināšana.

National Theatre

Riga, 2 Kronvalda Boulevard

The Second (Russian) Theatre, or the present day National Theatre, was build according to a design by August Reinberg between 1900 and 1902. The architect has applied Baroque forms and supplemented the façade finish with decorative Classicism elements of the late 18th century that were characteristic of the buildings designed by the architect of Riga K. Haberland.

The spatial composition of the theatre building presents a notable stage superstructure and individually solved blocks for the spectator hall, lounges and actors' premises. Their arrangement is derived from the layout pattern and spatial structure. In this respect, art nouveau style is also incorporated in the theatre building. Nevertheless, the rich and symmetrical main façade, expressive Baroque decorations and details, the arcade of the main entrance are characteristic elements of the late 19th century eclectic architecture. The sculptural decorations of the façades were designed by A. Volz, while the artistic finish of the interior was executed by the company “Otto Vasil.” The renovation and extension of the theatre complex was completed in 2004.

Mazā ģilde

Riga, Amatu iela 5

Mazā (Amatnieku jeb Sv. Jāņa) ģilde celta 1864.–1866. gadā pēc pilsētas arhitekta J. D. Felsko projekta. Ēka skatā no priekšdārziņa putas atgādina neogotikas pili – tā ir asimetriska, monumentalā, divstāvu, ar apjoma stūri novietotu astoņskaldņu torni un lieveni ar trīs smailloka arkām centrā. Nelielais priekšdārziņš, kuru apjož metāla žogs, ļauj šo ēkas pusim uztvert romantiski, ar ainavisku priekšplānu. No Amatu ielas skatoties, ģildes nams pakļaujas ielas apbūves raksturam. Šeit galvenais ir greznā fasādes dekoratīvā apdare, nevis apjoma formu dinamika.

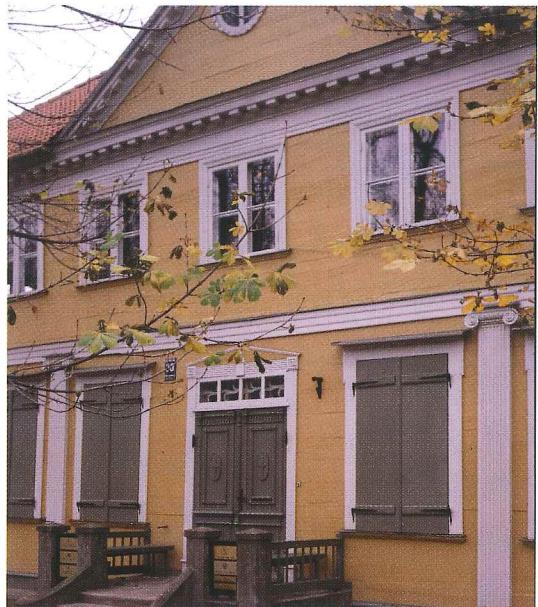
Mazā ģilde ir viens no spožākajiem J. D. Felsko darbiem. Ar rotāļīgu vieglumu arhitekts veidojis apjoma formas, radot glezniecisku siluetu, veiksmīgas būvmasas proporcionālās attiecības, iederīgu veidolu esošajā pilsētvidē.

Ēkas iekštelpas tāpat ieturētas gotikas formās. Grezni sienu koka paneļi, griestu apdare, gleznojumi, vitrāžas (Heninga un Andersa darbnīca Hannoverē pēc A. Freištatla zīmējumiem) rada mākslinieciski un dekoratīvi piesātinātu vidi. Ēka pilnībā restaurēta pēdējo gadu laikā.

Small Guildhouse

Riga, 5 Amatu Street

The Small (Craftsmen's or St. John's) guildhouse was built between 1864 and 1866 according to the design of the city architect J. D. Felsko. From the garden side it resembles a Neo-Gothic castle - it is an asymmetrical, monumental, two-storey building with an octagonal tower at its corner and a porch with three lancet arches. The small street-side garden enclosed by a metal fence creates a Romantic impression of the building and forms a landscaped foreground. When viewing the building from Amatu Street one can see that it follows the overall principles defined by the urban site. The main emphasis here is put on the decorative finish of the façade rather than spatial forms and compositional dynamics. The Small Guildhouse is one of the most distinguished designs of J. D. Felsko. The architect has applied playful ease in shaping spatial forms and creating an artistic silhouette, balanced proportions and an image perfectly woven into the existing urban fabric. The interior of the house is also executed in Gothic style. Elaborate wall panels in wood, ceiling finish, paintings, stained glass (the studio of Hening and Anders in Hanover according to a design by A. Freistalt) create an artistic and ornamentally saturated environment. The restoration of the Guildhouse was fully completed over the recent years.

Hartmaņa muižīņas ansamblis ar parku

Rīga, Kalnciema iela 28, 30

Agrīns klasicisma stila piemērs ir Hartmaņa muižīņas vienstāva kungu māja (18. gs. otrā puse), kuras plānojums ir t.s. trīsdaļu tipa. 19. gs. sākumā netālu no šīs ēkas uzcelta deju zāle ar terasi, kuras jumtu balstīja koka kolonnas. Muižīņas īpašnieks šajā laikā bija pilsētas rātes loceklis J. Kollins. Vēlāk abas ēkas tika savienotas ar piebūvi, kurai tāpat bija kolonnu galerija. Ēka kopumā ieguva savdabīgas plāna aprises un telpisko uzbūvi. Senākā daļa segta ar mansarda, bet jaunākā daļa – ar četrsliju jumtu. Pēc restaurācijas ēkā atrodas veikals.

Hartmaņa muižīņas divstāvu kungu māja celta 18. gs. 80. gados, kad tās īpašnieks bija J. Blumbergs. Ēkas simetrijas centru akcentē portāls ar greznām durvju vērtnēm un trīsstūra frontons. Stilistiski ēka atbilst birgeru klasicismam, un tās projekta autors, iespējams, ir K. Hāberlands.

Hartmaņa muižīņa - estate and park

Rīga, 28, 30 Kalnciema Street

The one-storey landlord's house (second half of the 18th century) of the estate Hartmaņa muižīņa is a sample of Early Classicism style . The building features the so-called three-sectional layout pattern. A dancing hall with a terrace covered by a roof resting on wooden columns was erected in close proximity in the early 19th century. The estate was owned by a member of the City Council J. Collins during that period. Both buildings were later joined by an extension with a columned gallery thus developing an original layout and spatial structure. The oldest part of the building is covered by a mansard-type roof, whereas the newest part has a chamfered roof. The building houses a shop since its renovation was completed.

The two-storey building of the estate Hartmaņa muižīņa dates back to the 1780s, when it owned by J. Blumbergs. The symmetrical axis of the house is emphasised by a portal with ornamental door leaves and a triangular pediment. The stylistic traits of the building refer to the so-called Urban Classicism. The design of the house was presumably created by K. Haberland.

Birkernieku luterāņu baznīca

Rīga

Birkernieku luterāņu baznīca (1765–1766) ir vienjoma garenbūve ar augstu divslipju jumtu. Gaišākas apmetuma joslas akcentē ēkas un torņa stūrus, kā arī logailas. Baznīcas ieeju rotā portāls ar Rīgas pilsētas ģerboni frontonā. 19. gs. otrajā pusē dievnamam izbūvēta jauna sakristeja, bet plaši remontdarbi norisinājušies 1926. gadā. Baznīca draudzei atsavināta 1967. gadā, un tajā iekārtota vitrāžu darbnīca. Tika iznīcināta lielākā daļa iekārtas priekšmetu. 1983. gadā izstrādāts restaurācijas projekts (arh. I. Caunīte), un 1989. gadā atsākās dievkalpojumi. Baroka stila dievnams ir atguvis savu sākotnējo veidolu. Izgatavota kancele un jauns altāris – meksa ar krucifiksu, uzstādītas ērģeles, restaurēts lukturis.

Birkernieki Lutheran church

Riga

Birkernieki Lutheran church (1765–1766) is a prolonged building with a high two-pitched roof and a nave without aisles. The corners and window openings of the hall and tower are emphasized by belts in lighter plaster. The church entrance is graced by a portal featuring the Coat of Arms of the city of Riga in its pediment. A new sacristy was attached to the building in the second half of the 19th century, and the church underwent extensive renovation in 1926. The church was expropriated from the congregation in 1967 and housed a stained glass studio from then on. Most of the original furnishing elements were destroyed during the period. A restoration design of the church was developed in 1983 (architect I. Caunīte) and after its completion in 1989 and regular services resumed. The Baroque style church has regained its original appearance. A new pulpit and altar have been made, new organ installed and chandelier restored.

Berga bazārs

Rīga, kvartāls starp Elizabetes, Marijas, Dzirnavu un K. Barona ielu

T. s. Berga bazārs ir latviešu tautas atmodas sabiedriskā darbinieka, politiķa un rūpnieka K. Berga būvēts ēku komplekss ar dzīvokļiem, viesnīcām un tirdzniecības telpām. Ēkas galvenokārt projektejis arhitekts K. Pēķšēns – Elizabetes ielā 85a (1893), Marijas ielā 11 (1897), Marijas ielā 13 (1887–1896), Dzirnavu ielā 84 (1888). Laika gaitā ēkas ir nedaudz pārveidotas, piemēram, skatlogu izbūve ēkas Marijas ielā 11 pirmajā stāvā veikta pēc arhitekta K. Pēķšēna projekta (1911). Visa kompleksa atjaunošana un atsevišķu ēku restaurācija, piemēram, iekšpagalmā esošās koka ēkas (1881., arh. V. de Grabe) sākta 20. gs. 90. gados galvenokārt arhitektes Z. Gailes vadībā. Priekšzimīgi iekārtots ir Berga bazāra iekšpagalms – gājēju celiņi aprīkoti ar soliņiem, vizuālo informāciju un citiem labiekārtojuma elementiem. Ēku iekštelpās maksimāli saglabātas visas vēsturiskās liecības, konstrukcijas un apdares elementi. Tie lieliski sadzīvo ar mūsdienīgiem telpveida risinājumiem, kas liecina par arhitektes Z. Gailes ipašu spēju sintezēt vēsturisko ar mūsdienīgo.

Berga bazārs

Rīga, area enclosed by Elizabetes, Marijas, Dzirnavu and Kr. Barona Streets

The so-called Berga bazārs is a complex of buildings erected by the politician, industrialist and public activist K. Bergs to house apartments, hotel and shop premises. Most of the buildings, like the ones at 85a Elizabetes Street (1893), 11 Marijas Street (1897), 13 Marijas Street (1887–1896), 84 Dzirnavu Street (1888) were designed by the architect K. Pēķšēns. However, they have undergone certain modifications in the course of time, e.g., shop windows were integrated in the house at 11 Marijas Street according to the design of K. Pēķšēns(1911). The renovation of the whole complex and restoration of individual buildings started in the 1990s under the supervision of Z. Gaile and the wooden house (1881, architect V. de Grabbe) in the courtyard is an example of these activities. The internal structure of Berga bazārs features a top-class design and execution in courtyards – lovely pedestrian passages with benches at their sides, detailed visual information and other facilities. The interiors of Berga bazārs have been preserved at the highest possible level of authenticity in details, structures and finishing. They are perfectly harmonised with modern design solutions, hence, suggesting the extraordinary skill of the above architect to synthesise the historical and the contemporary.

Dzīvojamo ēku komplekss un Zviedru vārti

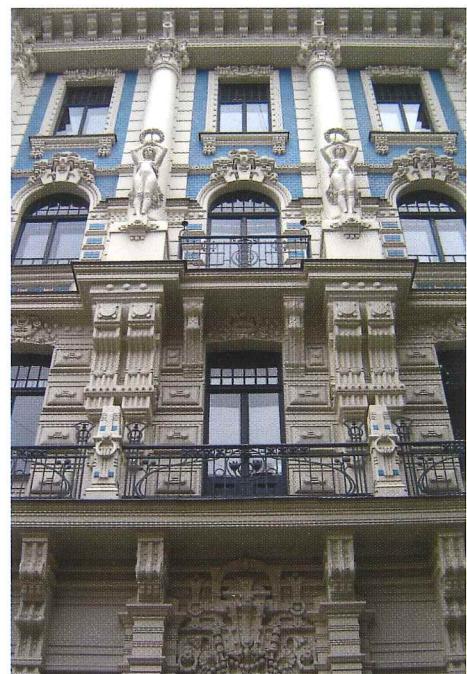
Riga, Torņu iela 11

Senākās ēkas šajā vietā celtas 16. gs., iebūvējot tajās no 1215. līdz 1234. gadam celto pilsētas nocietinājuma mūri un Jirgena torni. 17. gs. beigās, zviedru valdišanas laikā, izveidota caurbrauktuve starp Torņa un Trokšņu ielu (meistrs H. Henike). Tā ieguvusi "Zviedru vārtu" nosaukumu. 20. gadsimta divdesmitajos gados ēku iegādājās Latvijas Arhitektu biedrība un to pārveidoja (1926. – 1928., arh. A. Trofimovs). Ēkā tika iebūvētas vairākas 17. un 18. gs. baroka krāsnis, durvju vērtnes un kokā darinātās vītnu kolonnas no senām Rīgas celtnēm. Apgleznotā podiņu krāsns pārvesta no Krustpils pils. 20. gs. piecdesmitajos gados ēka pārbūvēta vēlreiz, otrajā stāvā izveidojot sanāksmu zāli (1953.–1956., arh. A. Reinfelds). Blakus ēkas pagrabā Torņa ielā 15 redzami 13. gs. autentiskā nocietinājumu mūra atsegumi.

Dwelling-houses and Swedish Gate

Riga, 11 Torņu Street

The oldest buildings in the site were erected in the 16th century integrating the former defence wall and Jürgen's Tower constructed between 1215 and 1234. A passage (master craftsman H. Hänicke) linking Torņa and Trokšņu streets was built in the late 17th century during the Swedish rule, hence, the name "Swedish Gate". In the 1920s the building was purchased and reconstructed by the Architects Union of Latvia (1926–1928, architect A. Trofimovs). The house acquired several 17th and 18th century Baroque stoves, door leaves and twisted wooden columns from ancient buildings of Riga. A painted tile stove was brought from Krustpils castle. In the 1950s the building underwent repeated reconstruction that resulted in a new meeting hall on the second floor (1953–1956, architect A. Reinfelds). The basement of the adjacent building at 15 Torņa street features authentic 13th century defence wall fragments.

Privātskola

Riga, Strelnieku iela 4a

Ēka celta 1905. gadā (arh. M. Eizenšteins). Tā ir raksturīgs jūgendstila eklektiskā, piesātināti dekoratīvā novirziena paraugs. Bijušajā S. Mitusova privātskolas ēkā padomju laikā atradās kopmītne. No 1993. līdz 1994. gadam ēka pārveidota Rīgas Ekonomikas augstskolas vajadzībām. Fasāde ir restaurēta, bet iekštelpu apdarē saglabātas tikai atsevišķas detaļas. Pagalma spārna vietā uzbūvēts stiklots Džordža Sorosa auditorijas apjoms.

Private school

Riga, 4a Strelnieku Street

The building was completed in 1905 (architect M. Eisenstein). It is a characteristic sample of the eclectic, richly decorated strand of Art Nouveau. The former S. Mitusov's private school building served as a dormitory during the Soviet period. The building was converted between 1993 and 1994 to house Stockholm School of Economics in Riga. The façade was restored, however, the interior features few authentic details. The former courtyard wing of the building has been replaced by the glass structure of the George Soros Auditorium.

Ēku grupa *Trīs brāļi*

Rīga, M. Pils iela 17, 19, 21

Trīs brāļu gotiskie viduslaiku nami, atbilstoši Baltijas jūras piekrastē izplatītajam Ziemeļeiropas Hanzas savienības pilsētu dzīvojamo ēku tipam, orientēti ar galu pret ielu.

Vecākā *Trīs brāļu* ēka ir senākais mūra dzīvojamais nams Rīgā (15. gs.), kas saglabājies līdz mūsdienām. Pie portāla novietoto solu galus rotā piedurvyju akmeņi (stēlas). Ēkas kāpienveida zelminis un tajā esošās smailloka arkām pārsegtais nišas raksturo gotikas stilu, kurš izpaužas arī ēkas plānojumā.

atra no *Trim brāļiem* ir viena no tipiskākajām 17. gs. vidus dzīvojamām ēkām Rīgā, kas saglabājusi arī senākas Rīgas pilsoņu mājokļa tradīcijas. Fasādes apdarē izmantoti flāmu meistara Fredemana de Frīsa izstrādātie paraugi. Jaunākās un mazākās *brāļu* ēkas gruntsgabals 16. gs. bijis daļēji apbūvēts. 1898.–1899. gadā ēka pārbūvēta (arh. J. Pfeifers).

20. gs. 50. gados ēku grupa restaurēta. Senās celtnes atbrīvotas no vēlāka laika saimnieciskām piebūvēm, labiekārtots pagalms, sienās iebūvētas arhitektoniski un mākslinieciski vērtīgas detaljas. Par seno ēku kompleksu rūpējas Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija.

Three Brothers

Rīga, M. Pils iela 15, 17, 19

The three Gothic medieval buildings, known by their unofficial name "Three brothers", represent a type of dwelling-houses facing the street with end-facades that was widespread in the Hanseatic League cities of Northern Europe.

The oldest building of the Three Brothers group can be considered the oldest surviving stone dwelling house in Rīga (15th century). The ends of benches placed at the portal are decorated with stone plates (steles) The step-shaped gable end and lancet arches of the interior niches are typical of the Gothic tradition present also in the layout pattern.

The middle "Brother" (M. Pils 19) is a typical 17th century residential building featuring also a number of elements characteristic of earlier dwelling houses used by the citizens of Rīga. The facade finish presents various details influenced by the sketch albums of the Flemish architect Jan Vredeman de Vries.

The piece of land of the newest and smallest "Brother" was partially covered with other buildings in the 16th century. The house was reconstructed between 1898–1899 (architect J. Pfeiffer). The group was renovated in the 1950s. The ancient buildings had all the later extensions removed, the courtyard was rehabilitated, while the walls were integrated various details of high architectural and artistic value. The complex of old buildings is managed by the State Inspection for Heritage Protection.

Latvijas Nacionālā opera

Rīga, Aspazijas bulvāris 3

Monumentāla ēka ar simetrisku centrālo portiku ir Latvijas Nacionālā opera (1860.–1862., arh. L. Bonštets) – īsts mākslas templis. Virs frontona novietota atraktīva skulpturāla grupa, bet virs vainagojošās dzegas – divi sieviešu tēli ar liru centrā. To simboliskā nozīme ir traģēdija un komēdija. Šīs skulptūras pēc L. Bonšteta skicēm izgatavotas Berlīnē (tēlnieki H. Vitigs un H. Hāgens). Sākotnēji Rīgas pilsētas (vācu) teātrim celtā ēka izdega 1882. gadā, un tās atjaunošana 1885.–1887. gadā notika pēc arhitekta R. Šmēlinga projekta. Pilnibā tika saglabāts ēkas ārējais veidols un detaļas, bet skatītāju zāles grezno dekoratīvo apdari no jauna veidoja tēlnieks A. Folcs. Pie ēkas kanālmalā atrodas t.s. mašīnmāja, kas sākotnēji bijusi pirmā elektrostacija Rīgā. Tagad tā iekļauta jaunajā operas apjomā, kas tapis rekonstrukcijas rezultātā.

Latvian National Opera

Riga, 3 Aspazijas Boulevard

Latvian National Opera (1860–1862, architect L.Bonstedt), a monumental building with a symmetrical central portico, is a real temple of art. An attractive sculptural group is placed above the pediment, while two female figures with a lyre between them are elevated above the top cornice. They symbolise the tragedy and the comedy. These sculptures were made according to L.Bonstedt's sketches in Berlin (sculptors H.Vitig and H. Hagen). The building, which originally housed the German Theatre of Riga, was destroyed by fire in 1882 and its renovation was carried out between 1885–1887 according to a design of R. Schmeling. The exterior composition and details of the National Opera were fully restored, whereas the spectator hall decorations were redesigned by the sculptor A. Volz. The so-called machine-house, which was originally built as the first electric power plant in Riga, is attached to the opera house at the canal side. Currently the reconstructed building forms an integral part of the overall spatial composition of Latvian National Opera.

Vecā Sv. Ģertrūdes luterāņu baznīca

Riga, Ģertrūdes iela 8

Vecā Sv. Ģertrūdes luterāņu baznīca celta pēc arhitekta J. D. Felsko 1863. gadā izstrādātā projekta laikā no 1864. gada līdz 1869. gadam. Tā ir viena no ievērojamākajām neogotikas sakrālajām būvēm Latvijā. Baznīcas ārējā veidolā dominē vertikālais virzīns. Tieksmi augšup pauž daudzās fiales, kas grezno kāpienveida zelmiņus, kontrforsus, torna smailas pakāji, tornis ar pakāpeniski sašaurināto apjomu u.c. Baznīcai ir trīs jomi, šķērsjoms, tornis rietumu pusē un nedaudz sašaurināta poligonāla apsīda. Vislielāko iespaidu lūgšanu telpā atstāj varenie pieci pāri saišķu pilāri ar kastaņlapu kapiteljiem, nerviras, smailarkas un velvju pārsegums. Tā ir baznīcas iekštelpu galvenā rota un gotikas gara paudēji.

Baznīcas kancele novietota pie centrālās travejas pilāra. Altāri izgatavojis Georgs, saukts Francs Bernharts. 1912. gadā altārglezna nomainīta ar krucifiksu, un abās pusēs tam saglabājušās apstuļu skulptūras. Vitrāžas ir valsts nozīmes mākslas pieminekļi. 1907. gadā tapušas E. Todes darbnīcā Rīgā izgatavotās vitrāžas, citas, ar Tēvredzes tekstu apakšpusē, nāk no 19. gs. otrās puses. Ērģeles 1906. gadā darinājusi V. Zauera firma Frankfurtē pie Oderas, bet prospeks ir senāks – no 1869. gada.

Old St. Gertrude's Lutheran church

Riga

The construction of the Old St. Gertrude's Lutheran church, designed by the architect J. D. Felsko in 1863, lasted from 1864 to 1869. This is one of the most notable Neo-Gothic ecclesiastic buildings in Latvia. The exterior of the church is dominated by vertical orientation that is emphasized by the many finials decorating tiered pediments, buttresses, spire base, as well as by the gradually contracted tower. The church is laid out in a nave, two aisles, transept, western side tower and a narrow polygonal apse. The most splendid elements of the congregation hall are represented by five pairs of bundle pillars with chestnut leave capitals, vault ribs, lancet arches, vaults. They are the main decorative feature of the church interior and express the Gothic tradition.

The church pulpit is situated at a pillar of the central vaulted section. The altar was created by George, also known as F. Bernhardt. The former church altarpiece was substituted by a crucifix in 1912, whereas the apostolic sculptures at its flanks had been retained. The stained glass windows are considered art monuments of national significance. One part of them were created by E. Tode's studio in Riga in 1907, while the others, inscribed with paternoster texts, date back to the second part of the 19th century. The organ was built by W. Sauer's company at Frankfurt-am-Oder in 1906, however, its decorative casework is of more prominent age and dates back to 1869.

Jēzus luterāņu baznīca

Riga, Elijas iela 18

Ievērojams klasicisma laika piemineklis ir Jēzus luterāņu baznica (1818.–1822., arh. K. F. Breitkreics). Ēka pabeigta pēc viņa nāves arhitekta Johana Pētera Krīka vadībā. Ēkas plāna pamatā ir regulārs oktogens, kuram pieslēdzas četras simetriskas piebūves. Lielākā no tām vērsta pret pilsētas centru, un virs tās paceļas 37 metrus augsts divstāvu divpakāpju tornis ar kupola noslēgumu. Galvenās ieejas priekšā atrodas joniskā ordera četrkolonnu portiks. Jēzus baznīca ir lielākā šāda veida koka būve Latvijā. Tās sienas celtas guļbūvē un arī kolonnas ir no koka. Baznīca rekonstruēta 1938. gadā (arh. Pauls Kundziņš).

Baznīcas iekštelpu pārsedz eliptiska apveida koka kupols, kuru balsta astoņi joniskā ordera kolonnu pāri. Starp kolonnām un ārsieni atrodas luktas, kas pārtrauktas tikai altāra vietā. Kancele atrodas starp divām kolonnām no altāra pa kreisi. Tās korpusu veido pildiņiem līdzīga konstrukcija, bet pārsedz ar krustu vainagots baldahinveida jumtiņš. Baznīcas altāra izveidē izmantota arhitektoniska kompozīcija – divas pāra korintiskās kolonnas balsta antablementu.

Jesus Lutheran church

Riga, 18 Elias Street

Jesus Lutheran church (1818–1822, architect K. F. Breitkreutz) is a significant monument of the Classicism period. The building was completed after the death of its design author under the supervision of the architect Johans Pēters Kriks. The layout pattern of the church is based on an octagon adjoined by four symmetrical buildings, the biggest of which is situated to face the city centre and hold a 37 metre high two-storey tiered tower topped by a dome. The main entrance is accentuated by a four-column portico of the Ionic order. Jesus church is the largest wooden building of its type in Latvia. The walls were erected in the horizontal log technique and the columns are also made of wood. The church was renovated in 1938 (architect Pauls Kundziņš).

The inner hall is covered by an elliptic wooden dome resting on eight pairs of Ionic columns. The space between the columns and the exterior walls was used to construct a line lofts interrupted only at the altar. A pulpit is placed between two columns to the left from the altar. It is a panelled structure covered by a baldachin roof with a cross on top of it. An architectural composition is applied to create the church altar featuring two pairs of Corinthian columns supporting an entablature.

Latvijas Etnogrāfiskais brīvdabas muzejs

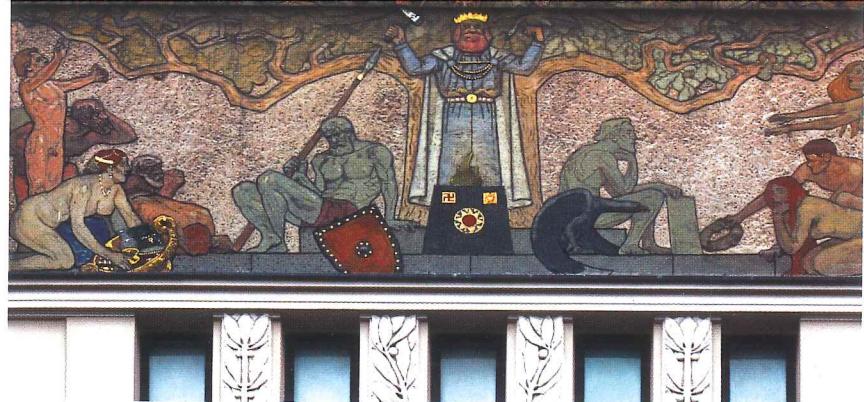
Rīga, Brīvības gatve 440

Brīvdabas muzeju ar pilnām tiesībām varam saukt par latviešu tautas dzīves pieminekli. Tā teritorijas plānojumā ievērots četru Latvijas etnogrāfisko novadu princips. Tās ir Kurzemes, Zemgales, Vidzemes un Latgales sētas, atsevišķas dzivojamās ēkas, krogi, baznīcas, klētis, dzirnavas un citas tautas celtniecības liecības. Ēkas iekārtotas ar sava laika mēbelēm un sadzives priekšmetiem. Muzejs dibināts 1924. gadā un aizņem aptuveni 100 hektāru lielu zemes platību Juglas ezera krastā. Muzejs izveidots arhitekta P. Kundziņa tiešā vadibā. Pirmā celtne – *Rizgu* māju rija (1730) uz muzeju pārvesta un uzstādīta 1928. gadā. Brīvdabas muzejs oficiāli atklāts 1932. gadā, kad tajā bija uzstādītas pirmās sešas senceltnes. Tagad muzeja apmeklētāji sakoptā un labiekārtotā vidē var iepazīties ar 101 senceltni, bet krājumā uzskaņoti vairāk nekā 100 000 etnogrāfisku priekšmetu, kas liecina par latviešu tautas sadzīvi vairāku gadsimtu garumā.

Ethnographic Open-air Museum of Latvia

Riga, 440 Brīvības Alley

The museum can be rightfully considered a monument of the past every-day life of the Latvian nation. It was laid out taking into account the four ethnographic regions of Latvia, hence, the museum features farmsteads of Kurzeme, Zemgale, Vidzeme and Latgale, individual dwelling-houses, inns, churches, barns, mills and other monuments of non-professional folk building practice. Interiors feature contemporary furniture and items typically used during the particular period in history. The museum was founded in 1924 and covers an area of approximately 100 hectares on the bank of Lake Juglas. The museum was developed under the direct supervision of P. Kundziņš. The first building – a threshing barn (1730) from the farmstead Rizgas was transferred to and assembled in the museum in 1928. The official opening of the museum took place in 1932 when it presented six ancient buildings. As for today, visitors can enjoy a lovely and well preserved area with 101 structures and over 100 000 ethnographic items depicting the traditions and every-day life of the Latvian nation over several centuries.

Rīgas Latviešu biedrības nams

Riga, Merķela iela 13

Viena no pirmajām neoklasicisma ēkām Rīgā – Rīgas Latviešu biedrībai celta ēka 1909. gadā pēc arhitekta E. Poles projekta nodegušā biedrības nama vietā. Tā ir piecstāvu celtne ar plašu sarikojumu zāli un citām sabiedrisko norišu telpām. Biedrības nama spārns Arhitektu un Merķeļa ielas stūri uzcelts 1938. gadā pēc arhitekta E. Laubes projekta. Asimetriski komponētās ēkas galvenās ieejas abās pusēs atrodas rizalīti. Tie noslēdzas ar kupoliem un asociējas ar "Secesiju" ēku (1898., arh. J. Olbrihs) Viņē. Biedrības nama arhitektūrā dominē klasisko formu valoda. Fasāžu mākslinieciskā kompozīcija ir atturīga un lakoniska, taču apjoma risinājums un mērogs sasaucas ar apkārtējo 19. gs. otrs pusēs apbūvi. Pilsētbūvnieciskās vides kontekstā nams izceļas ar savu monumentalitāti un mākslinieciski izveidotiem fasāžu akcentiem. Tie ir J. Rozentāla monumentālie gleznojumi – trīs kompozīcijas ar senu teiku sižetiem, kurās tēlopts skaistums, spēks, gudrība. Mazākās kompozīcijās atveidota māksla, zinātnē, rūpniecība un zemkopiba.

Latvian Society House

Riga, 13 Merķela Street

The Latvian Society House, one of the first Neo-Classicism buildings in Riga, was completed in 1909 according to a design by the architect E. Pole in the site of the previous society house that was destroyed by fire. It is a five-storey building with a large function hall and other rooms designed for community gatherings. The wing of the Society House cornered by Arhitektu and Merķeļa streets was built in 1938 according to a design of the architect E. Laube. The asymmetrically composed building features risalites on both sides of the main entrance. They are topped by cupolas and create an association with the Secession building (1898, architect J. Olbrich) in Vienna. The architectural solution of the Society House is dominated by expressions of classical forms. The artistic composition of façades is ascetic and laconic, whereas the spatial structure and scale echo the surrounding late 19th century architecture. The building is distinguished in the urban environment due to its monumental image and artistic façade accents, i.e., three large-scale paintings by J. Rozentāls depicting ancient legends about beauty, power and wisdom, while smaller paintings are dedicated to art, science, industry and agriculture.

Turaidas viduslaiku pils

Rīgas raj. Sigulda, Turaidas iela 10

Turaidas viduslaiku pils ir 1988. gadā izveidotā Turaidas muzejrezervāta sastāvdaļa, kurā ietilpst daudz dabas un kultūras pieminekļu, kuru izcelsme saistās ar laikposmu no 11. līdz 20. gs.

Mūra pils pirmsākumi saistās ar 1214. gadu. Pils mūru ieskautajam pagalmam vienā galā pieklaujas ziemeļu priekšpils ar cvingeru, otrā – dienvidu priekšpils. Galvenos ieejas vārtus sargāja apalš tornis, bet pirms tiem ziemeļu priekšpils daļā atradās vēl vairāki vārti un nolaižamais tilts. Centrālās daļas pagalmā līdz mūsdienām slejas piecstāvu dzīvojamais tornis – donžons. Pils rietumu pusē centrālās daļas aizsargmūri izbūvēts liels, pusapaļš tornis, bet dienvidu priekšpils aizsargmūri – mazs pusapaļš tornītis. Austrumu pusē torņu nav, taču tiem līdzīga ir ēka pie dienvidu sienas – četrstūrveida būve. 17. gs. sākumā, attīstoties šaujamieročiem, pili sākta modernizācija, un bez būtiskiem postījumiem tā pastāvēja līdz ugunsgrēkam 1776. gadā. Pils pārvērtās pilstdrupās. 18. gs. beigās pils teritorijā izveidojās pilsmuižas apbūve.

20. gs. 50. gadu sākums izezīmēja jaunu pavērsienu Turaidas pils pastāvēšanā. Galvenā torna restaurācijai (arh. K. Vikmanis) un arheoloģiskajai izpētei (A. Stubavs) sekoja tā iekštelpu un augšējā stāva atjaunošana, tika uzlikts jumts. 1961. gadā (arh. G. Zirnis) tika pabeigta klēts atjaunošana un restaurācija. Tājā iekārto Siguldas novadpētniecības muzeju. Pils pusapaļais tornis agrāko veidolu ieguva 1973. gadā (arh. G. Jansons). 1976. gadā J. Graudoņa vadībā tika sākta kompleksa arheoloģiskā izpēte.

Muižas saimnieciskajā centrā ieklaujas pārvaldnieka vecā dzīvojamā ēka, piķiera kūts (19. gs. otrā puse), smēde (18. gs.), pirts (1828. g.), ratnīca (19. gs.), zivju pagrabs, kalte un citas ēkas. Restaurēta muižas smēde, atjaunota pārvaldnieka jaunā māja (1900–1901) un citas ēkas, kā arī zivju dīķu sistēma, kurā ietilpst 14 dīķi. Tās ir senajās viduslaiku ķieģeļnīcās izmantotās māla ieguves vietas.

Turaida medieval castle

Riga district, Sigulda, 10 Turaida Street

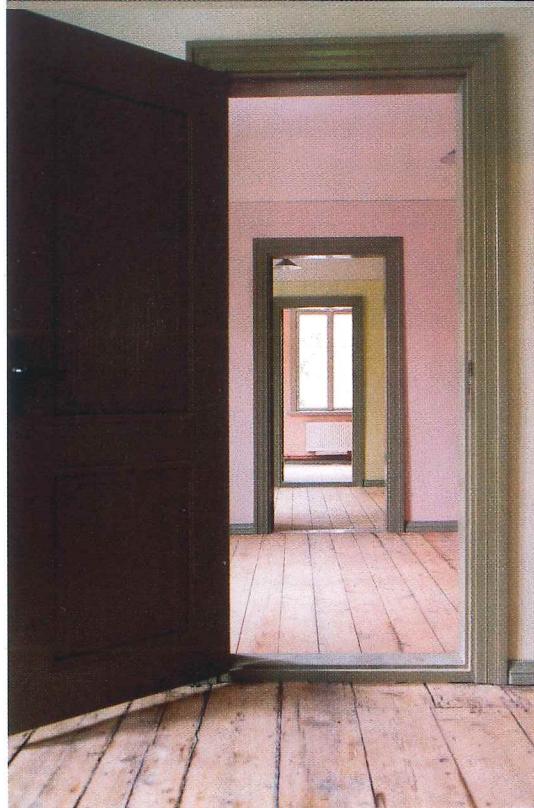
Turaida medieval castle is part of the Turaida Museum Reserve founded in 1988. It includes numerous natural monuments and objects of heritage value related to the period from the 11th to the 20th century.

The origins of the stone castle are related to ca 1214. The northern forecastle with a zwinger is attached to one end of the courtyard enclosed by walls. The southern forecastle is attached to the other end. A round barbican tower guarded the main entrance gate, but before that there had been several other gates inside the northern forecastle and a drawbridge across the moat. A five-floor dwelling tower, known as donjon, still stands in all its mightiness in the central courtyard today. A large, semi-circular tower was constructed in the central defence wall on the western side of the castle. A small, semi-circular tower was built in the wall of the southern forecastle. The eastern side has no towers, but the southern wall features a tower-like quadrangular structure.

As firearms developed, the castle was modernised in the early 17th century and survived without serious damage until the fire of 1776, following which the castle was subjected to a slow disintegration process. A manor building complex was developed in the adjacent area in the late 18th century.

The 1950s were a turning point in the development of Turaida castle. The restoration (architect K. Vikmanis) and archaeological investigation (A. Stubavs) of the donjon was followed by roofing and renovation of the upper floor and the inside area. The renovation and restoration of the granary (architect G. Žirnis) was completed in 1961. It served as the Local History Museum of Sigulda. The semi-circular tower regained its original appearance in 1973 (architect G. Jansons). Archaeological investigation of the complex started in 1976 under the supervision of J. Graudonis.

The manor centre consists of the old manager's house, dog trainer's premises (second half of the 19th century), forge (18th century), baths (1828), cart-house (19th century), fish cellar, dry-house. The forge, manager's house (1900–1901) and other buildings have been renovated and the fishpond system re-established. The fishponds were formed as a result of quarrying clay for the medieval brick-kilns.

**Depkina/Rāmavas muiža – rakstnieka G. Merķeļa dzīvesvieta
Rīgas raj. Ķekavas pag.**

No 1808. gada līdz pat nāvei Depkina muižīņas īpašnieks bija G. Merķelis. Šajā vietā, kura saukta arī par Merķeļa muižīņu, saglabājusies koka dzīvojamā ēka (19. gs.). 18. gs. 70. gados izgatavots muižas plāns, kurā redzams, ka apbūvi veidojušas desmit ēkas. 1991. gadā bijušajā Restaurācijas institūtā tika izstrādāts Depkina muižas dzīvojamās ēkas pārbūves projekts, kurš līdzekļu trūkuma dēļ palika idejas līmenī. Šobrīd Rāmavas muiža, kā to saucam tagad, ir Ķekavas pašvaldības īpašums, bet to pārvalda SIA "Mantojums". Rāmavas muiža ir atdzimusī, pateicoties Zviedrijas valdības un Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas finansējumam.

**Depkins/Rāmava manor – residence of G. Merkel.
Riga district, Ķekava municipality**

Depkins manor was owned by the famous writer Garlieb Merkel from 1808 until his death. The estate, also known as Merkel's manor, features a surviving dwelling house (19th century). A survey plan of the manor, drafted in the 1770s, includes ten buildings. A reconstruction design of Depkins manor house was developed in 1991 by the former Restoration Institute, however, it was not implemented due to lack of funding. The estate, today known as Rāmava manor, is managed by the limited liability company SIA "Mantojums" a property of Ķekava municipality. Thanks to funding allocated by the government of Sweden and State Inspection for Heritage Protection, Rāmava manor house has been revived.

Doles muižas apbūve

Rīgas raj. Salaspils pils. ar l.t.

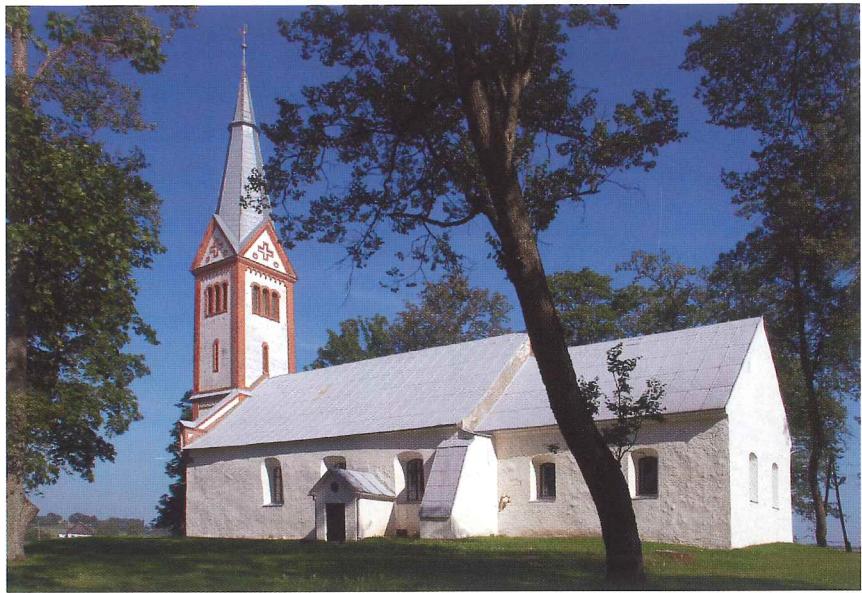
No 18. gs. otrās puses Doles muiža bija Lēvisu of Menāru dzimtas īpašumā, kura tur saimniekoja līdz pat Latvijas agrāreformai. Muižas apbūve stipri ciepta Pirmajā pasaules karā, taču dzīvojamās ēkas un dažas saimniecības ēkas palika neskartas. Viena no tām ir kungu māja (1898), kura celta "kieģeļu stilā". Vecākā ir muižas pārvaldnieka māja – smagnēja mūra ēka ar stāvu četrslīpu kārniņu jumtu. Doles muižas parkā saglabājušies vairāki bijušo īpašnieku piemiņai veltiti pieminekļi, kā arī zvejnieku sētas "Mellupi" apbūve – dzīvojamā māja, klēts, šķūnis un pirtiņa (19. gs. otrā puse). Doles muižas kungu mājā iekārtots Daugavas muzejs, kura izveidošana saistīta ar Rīgas HES celtniecību. Doles salas augšgals ir daļēji izpostīts HES tapšanas laikā, un šeit veikto arheoloģisko izrakumu ieguvumi eksponēti muzejā.

Dole manor buildings

Riga district, Salaspils amalgamated municipality

Dole manor was owned by the Lövis of Menar family that managed the estate from the second half of the 18th century until the Agrarian Reform of Latvia. The manor complex was considerably damaged during the First World War, however, dwelling premises and several outbuildings withstood the turbulent times remaining virtually intact. One of the surviving buildings is landlord's house (1898) that is made of brick. Manager's house is the oldest building – a ponderous block with a steep chamfered tile roof. Dole manor park features several commemorative monuments put up in honour of the former owners, as well as fisherman's house "Mellupi" with its buildings – barn, shed and sauna (second half of the 19th century).

The landlord's house of Dole manor currently houses the River Daugava Museum, the establishment of which is closely related to the construction of Riga Water Power Plant. The upstream end of Dole island was degraded during the construction works of the power plant, however, artefacts produced during archaeological excavations of the site are displayed in the museum.

Krimuldas luterāņu baznīca

Rīgas raj. Krimuldas pag.

Krimuldas luterāņu baznīcas pamatakmens likts 1205. gadā, un tā pabeigta 1207.gadā. Senā baznīca ir samērā neliela celtne. Vēlāk dievnamu vairākkārt pārbūvēts un remontēts, piemēram, 17. gs. 40. gados. 1865. gadā kancele pārvietota vairāk ziemēļu pusē stūri, likti arī jauni griesti, krāsoti soli, durvis. 1870. gadā Bīriņu muižas īpašnieks baznīcai dāvinājis krucifiksu, 1878. gadā iesvētīts jauns zvans. Vecās baznīcas ģērbkambari paplašināja 1898. gadā. Nākamajā gadā logus sāka rotāt E. Todes darbnīcā Rīgā izgatavotās vitrāžas.

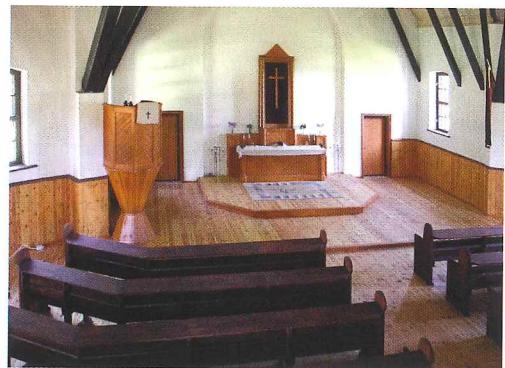
Seno baznīcu rotāja mazs koka tornītis, kura vietā uzcelts jauns mūra tornis (1902.–1905., arh. A. Reinbergs). Jaunais tornis kļuva par būtisku ēkas apjoma papildinājumu. Tam ir četri stāvi, augsta astoņstūra smaile un sānos poligonāla izbūve kāpnēm. Tā fasādēs redzamas neoromānikas formas, izmantoti divi materiāli – sarkanie kieģeli un apmetums. 1918. gadā baznīcas iekārta gandrīz pilnībā tika iznīcināta. Draudze izpostīto dievnamu atjaunoja un iegādājās arī jaunus iekārtas un rituāla priekšmetus. Padomju varas gados dievnamu bija pamests un iekārta zudusi. Baznīcas ēkas atjaunošana aizsākās 80. gadu vidū un nu ir sekmīgi pabeigta.

Krimulda Lutheran church

Riga district, Krimulda municipality

The foundation stone of Krimulda Lutheran church was laid in 1205 and the building was finished in 1207. The old and relatively small church is a hall-type building that was subsequently reconstructed and renovated, e.g., in the 1740s. The pulpit was moved to the north corner, ceiling was replaced, pews and doors repainted in 1865. The owner of Bīriņi manor presented a new crucifix to the church in 1870, and a new bell was installed in 1878. The priest's chamber was extended in 1898. The next year saw the windows decorated with stained glass made by E. Tode's studio in Riga.

The old church had had a small wooden turret before it was replaced by a new stone tower (1902–1905, architect A. Reinberg). The new tower represented an essential supplement to the spatial composition of the church. It is a four-storey structure with an octagonal spire and polygonal side tunnel for stairs. The façade features Neo-Romanesque shapes formed in two main materials – brick and plaster. The interior and furniture of the church was almost fully destroyed in 1918. Subsequently, the local congregation renovated the church and purchased furniture and ritual items. During the Soviet period the church was abandoned and all movable items were lost. Reconstruction of the sacred building started in the 1980s and has been completed successfully.

Allažu luterāņu baznīca

Rīgas raj. Allažu pag.

Baznīca celta 1926. gadā pēc arhitekta Paula Kundziņa projekta. Arhitekts savā darbā sekojis tautas celtniecības tradīcijām. Balstoties uz radošu un vispusīgu kultūras manotojuma izpēti, viņš radījis dievnamu, kuru varētu raksturot kā tautas formveides paņēmienu un sakrālās arhitektūras kompozicionālo pamatprincipu sintēzi. Baznīca ir centrālbūve, kuras vienai malai piekļaujas augsts kvadrātveida zvanu tornis ar izstieptu teltsveida smaili. Īpaša nozīme baznīcas ārējā tēla izteiksmības radišanā ir augstajam stāvajam lūgšanu telpas jumtam. Tā smagnējā forma kontrastē ar graciozi augšup virzīto torni.

Padomju varas laikā ēka tika pamesta un izpostīta. Tagad tā ir atjaunota, notiek dievkalpojumi, saposta apkārtne.

Allaži Lutheran church

Riga district, Allaži municipality

The church was built in 1926 according to a design by Pauls Kundziņš. In shaping this building, the architect has used non-professional folk building traditions for inspiration. On the basis of a creative and comprehensive study of heritage he has created a church that can be characterised as a synthesis of basic principles used in spatial compositions of folk construction practice and ecclesiastic architecture. The church represents the central building adjoined at one side by a high square bell-tower with an extended tent-shape spire. The outer architectural expression of the church is particularly emphasized by the high and steep roof of the main preaching hall. Its massive and hefty shape is in contrast with the graceful, vertically oriented tower.

In the Soviet period the building was abandoned and damaged. As for today, the church has been renovated and regular services are held.

Jaunauces muižas parks

Saldus raj. Jaunauces pag.

Jaunauces parks ir būtiska muižas apbūves sastāvdaļa un ieņem svarīgu vietu Austrumkurzemes augstienē izvietotā Jaunauces pagasta kultūrvēsturiskajā ainavā.

Parks veidots 19. gs. vidū. 1920. gadā agrārreformas rezultātā muižu ar parku atsavināja un nodeva pagasta pārziņā. Otrā pasaules kara gados parkā izveidoti pilī izvietotajā hospitalī mirušo Vācijas armijas kareivju kapi. 20. gs. 90. gados kareivju mirstīgās atliekas pārapbeditas. Tagad parka lietotājs ir Jaunauces pamatskola.

Parkam ir atvēlēta būtiska vieta pagasta kultūras dzīvē, tā ir vienīgā vieta Jaunaucē, kur vietējiem iedzīvotājiem un iebraucējiem iespējams baudīt kultūras mantojuma elementus, tas ir iemīlēts atpūtas un sporta cienītāju vidū.

Skaistākā parka daļa, kas izvietota dienvidos un rietumos no pils, ir veidota brīvā plānojumā ar gleznainām laucēm un bagātīgiem eksotisko koku stādījumiem. Īpašu uzmanību piesaista sarežģītas konfigurācijas dīķitīs ar nelielu saliņu. Parks praktiski saglabājies sākotnējā apjomā, laika gaitā izzudis parka ceļu tilks, it īpaši parka ziemeļrietumu daļā.

2003. gada pēc Jaunauces pamatskolas darbinieku iniciatīvas un arhitektes I. M. Janelis parka kopšanas koncepcijas tika sākti parka sakopšanas darbi. Parks lēnām atgūst vēsturisko plānojumu un telpisko struktūru.

Jaunauce manor park

Saldus district, Jaunauce municipality

The park is a significant element of Jaunauce manor complex and an important part of the cultural and historical landscape of Jaunauce municipality, which is situated in the Austrumkurzeme Highlands.

The park was laid out in the middle of the 19th century. The manor with its park was expropriated as a result of the Agrarian reform and transferred to the local municipality in 1920. The park was converted into a cemetery of German soldiers that died in a hospital established in the manor house during the Second World War. The remains of soldiers were re-buried in the 1990s. The park is currently possessed and maintained by Jaunauce Primary School.

The park plays an important role in the cultural life of Jaunauce community as it presents a range of heritage values enjoyed by the locals and visitors alike and provides sports and recreation facilities.

The most beautiful part of the park, which is located to the south from the castle, has an irregular layout pattern and features picturesque meadows and rich plantations of exotic trees. The small pond of a complex configuration, and an islet dropped in the middle of it, should be particularly noted. The original park area has remained virtually unchanged, however, the initial network of paths has faded and disappeared, especially in the north-western part of the formation.

The rehabilitation of the park started in 2003 on the initiative of Jaunauce Primary School teachers according to a park improvement design developed by the architect I. M. Janelis. The park is being gradually recovered and re-established it historical layout and spatial composition.

Oskara Kalpaka memoriāls "Airītes"

Saldus raj. Zirņu pag., pie Kalpakiem

Pie tagadējām Airītēm 1919. gada 6. martā traģiskā pārpratuma kaujā ar tai laikā sabiedrotā landesvēra daļām krita pirmais Latvijas karaspēka virspavēlnieks pulkvedis Oskars Kalpaks (1882.–1919. g., apbedīts Meirānu Visagala kapsētā), atsevišķās Studentu rotas komandieris kapteinis Nikolajs Grundmanis (1896.–1919. g., apbedīts Rīgas Brāļu kapos), virsleitnants Pēteris Krievs (1893.–1919. g., apbedīts Smiltenes Pilsētas kapsētā), leitnants Hanss Johans Šrindlers (1890.–1919. g., apbedīts Liepājā). 1922. gadā atklāja pieminekli pulkvedim O. Kalpakam, 1929. gadā – kapteinim N. Grundmanim, 1933. gadā – virsleitnantam P. Krievam un H. J. Šrinderam, kā arī tika izveidota vienota dabā norobežota piemiņas vieta ar ieejas vārtiem un attiecīgām skaidrojošām plāksnēm pie tiem. Piemiņas vietu padomju okupācijas laikā (1950) nopostīja, tā atjaunota 1988.–1989. gadā.

1936. gadā atklāja pulkveža O. Kalpaka muzeju, kas tika celts pēc Kara ministrijas pasūtījuma un darbojās līdz 1944. gada rudenim.

Atjaunoto muzeju atklāja 1990. gada novembrī. Šobrid O. Kalpaka memoriālā ietilpst atjaunotā piemiņas vieta, muzeja komplekss un 1935. gadā stādītā ozolu svētbirzs, veidojot vienu no ievērojamākajām ar Latvijas Atbrīvošanas karu saistītajām vēsturisko notikumu vietām.

"Airītes" – memorial for Oskars Kalpaks

Saldus district, Zirņi municipality

The present day Airītes experienced tragic non-hostile fire between the Latvian army and the then allied German Landeswehr on 6 March 1919 killing the first Chief of Latvian Army Colonel Oskars Kalpaks (1882–1919, Visagals Cemetery of Meirāni), Captain Nikolajs Grundmanis (1896–1919, Riga Brethren Cemetery), Lieutenant Pēteris Krievs (1893–1919, Smiltene Cemetery), Second Lieutenant Hanss Johans Šrindlers (1890–1919, buried in Liepāja).

A monument for Colonel Oskars Kalpaks was set up in 1922, another one for Captain Nikolajs Grundmanis in 1929, followed by ones for Lieutenant Pēteris Krievs and Second Lieutenant Hanss Johans Šrindlers in 1933. In addition to the monuments a fenced commemorative area was designated and explanatory plaques put up. The commemorative site was vandalised during the Soviet occupation (1950) and subsequently reconstructed between 1988 and 1989.

A museum for Colonel O. Kalpaks was established in 1936. The building of the museum was commissioned by the Ministry of Defence and it was open for visitors until 1944. The renovated museum was inaugurated in November 1990. The memorial of O. Kalpaks currently consists of the reconstructed commemorative area, museum and an oak grove planted in 1935 thus representing one of the most important sites related to the Liberation War of Latvia.

Pedvāles muižu komplekss

Talsu raj. Abavas pag.

Pedvāles muižu komplekss, kurā ietilpst trīs muižas – Firksu Pedvāle, Brīnķu Pedvāle un Sabiles mācītājmuiža, apvieno ne tikai to apbūvi, bet saistīts ar daudz plašāku teritoriju – Abavas ieleju, kuras kultūrvēsturiskajai videi ir īpaša nozīme un vērtība. Par Abavas ielejas vēsturi un novada ainavisko pievilcību kopumā liecina daudzie kultūras pieminekļi, kas atrodas upes un to pieteku Imulas un Amulas senlejā.

Brīnķu Pedvāles muiža no 1790. gada bijusi Brinkenu īpašums, un tās apbūvi šodien veido kungu māja (18. gs.), kalpu mājas, stalli, kūtis, dāre (labības kalte) un spirta dedzinātava. No Sabiles mācītājmājas (1802) atlicis tikai viens gals, bet ir izstrādāts šīs senās ēkas atjaunošanas projekts. Firksu Pedvālē saglabājusies kungu māja, kurā iekārtotas izstāžu telpas, pirts un viesnīca, saimniecības ēkas, kalpu māja un parks. Firkspedvāles un Brīnķpedvāles muižu ēkās un parkā ir izstādītas tēlnieka O. Feldberga skulptūras un instalācijas. Ekspozīciju periodiski papildina arī citu autoru darbi. Regulāri notiek mākslinieku plenēri un simpoziji, kā arī tiek organizēti mākslas, kultūras mantojuma un dabas aizsardzības pasākumi.

The complex of Pedvāle manors

Talsu district, Abava municipality

The complex, including three manors of Pedvāle: Firkspedvāle, Brīnķpedvāle and Sabile vicarage, is a part of a wider historical and cultural area – Abava Valley (together with the valleys of the rivers Imula and Amula), a site of numerous monuments of heritage value and a place of picturesque landscapes.

Brīnķpedvāle manor was owned by the Brinkens from 1790 and consisted of a manor house, servants' houses, stables, cattle-sheds, dry-house, distillery. The dwelling house of Sabile vicarage, built in 1802, currently features a small surviving part, however, a restoration project of the building has been developed. The Firkspedvāle manor buildings include the landlord's house, currently providing exhibition facilities, sauna and hotel premises, outbuildings, servants' house and the park. Firkspedvāle and Brīnķpedvāle manor houses, as well as the adjacent park serve as an exhibition area for sculptures and installations of the artist O. Feldbergs. The site features creations of other artists and hosts various symposia and events related to art, heritage and nature protection.

Pūrciema apmetne

Talsu raj. Rojas pag.

Pūrciema apmetne atrodas Rīgas – Kolkas šosejas labajā pusē, Pilsupītes abos krastos, ap 15 m augstas kāpas virsotnē. 1934. g., 1936.–1938. g. (E. Šturmss) un 1993.–1994. g. (I. Loze) apmetnē veikti arheoloģiskie izrakumi, kuru laikā atsegtras septiņas mītņu vietas. Apmetnes apdzīvotība attiecināma uz neolītu, 4. g. t. p. m. ē. – 2. g. t. sākumu p. m. ē. Mītnēs konstatēta gan Sārnates tipa keramika, gan ķemmes – bedrišu keramika, gan arī auklas keramika, kā arī krama riki, akmens cirvji, dzintara pogas un piekariņi. Īpaši jāpiemin māla sikplastikas liecības – stilizētas cilvēku figūriņas.

Pūrciems settlement

Talsi district, Roja municipality

Pūrciems settlement is located at the right side of Riga-Kolka road on the banks of the river Pilsupīte atop a dune measuring 15 metres in height. Archaeological excavations in the site were made in 1934, 1936–1938 (E. Šturmss) and 1993–1994 (I. Loze) uncovering seven dwellings. The settlement was inhabited in the Neolithic Age between 4th and 2nd millennia B.C. The excavations have produced artefacts belonging to Sārnate-type pottery, corded pottery, flint tools, stone axes, amber buttons and pendants. Items of miniature sculpture – stylised human figurines – are particularly notable artefacts originating from the settlement.

Talsu pilskalns

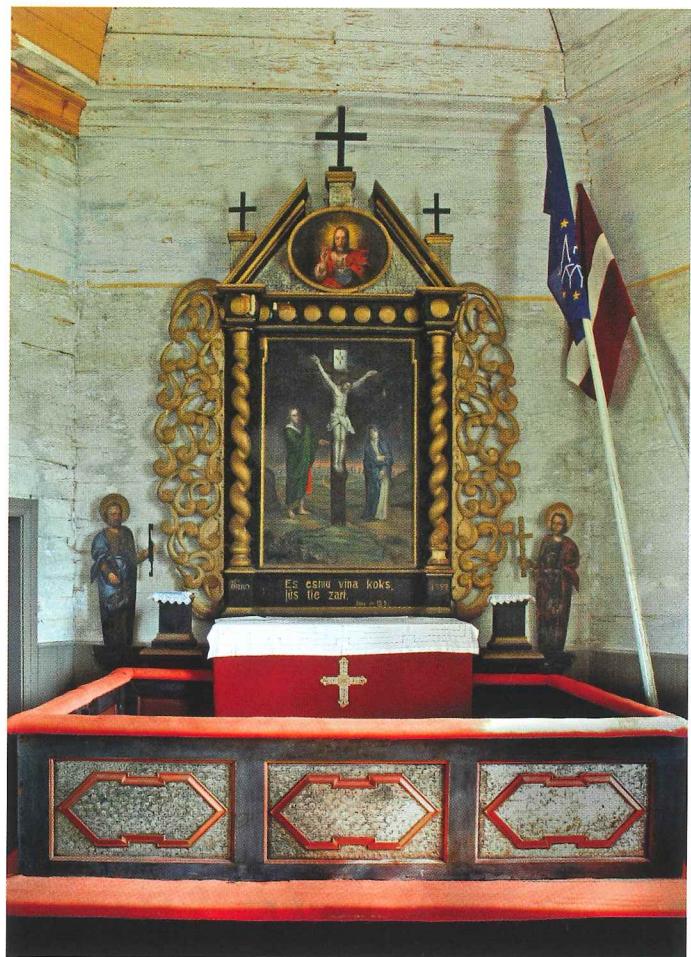
Talsu raj. Talsi

Talsu pilskalns atrodas pilsētas dievidastrumu daļā, Talsu ezera krastā. Tas ierikots ap 30 m augstā paugurā, kura nogāzes mākslīgi nostāvinātas. Apkārt kalnam ap 6 m zem plakuma līmeņa stiepjas terase, kas ziemeļdaļā pāriet ap 80 x 30 m lielā priekšpils vietā. Pilskalna plakums izlidzināts, 60 x 55 m liels. Plakuma dienvidu mala nocietināta ar 5 m augstu valni. 1936.–1938. g. pilskalnā veikti arheoloģiskie izrakumi Ā. Karnupa vadībā, kuru laikā izpētīta ap 1/10 plakuma. Izrakumos konstatēti 9 apbūves periodi, kuri attiecināmi uz 10.–14. gs. Pilskalna pakājē ap 4,5 ha lielā teritorijā starp Ūdens, Milenbaha un Saules ielu pļešusies apmetne (senpilsēta), kuras intensīvākā apdzīvotība datējama ar 12.–14. gs. Pilskalna apmetnē 1992.–1993. g. veikti nelieli arheoloģiskās izpētes darbi (J. Asaris, A. Tora). Rakstītajos vēstures avotos Talsi (*Talse*) pirmo reizi minēti 1231. g. Romas pāvesta legāta Alnas Balduīna noslēgtajā līgumā ar kuršiem.

Talsi castle mound

Talsi district, Talsi

Talsi castle mound is located in the south-eastern part of Talsi city on the bank of Lake Talsi. The fortified settlement was erected on a 30 metre high ridge with artificially steepened slopes. The mound is surrounded by a terrace that is lowered 6 metres below the plateau and transforms into a forecastle covering 80x30 m at the northern flank. The plateau is levelled out and covers an area of 60x55 m. The southern side was fortified by an earthwork measuring 5 m in height. The castle mound underwent archaeological excavations supervised by Ā. Karnups. They resulted in 1/10 of the plateau being investigated between 1936–1938. The study identified nine chronologically successive stages of building process related to the period from the 10th to 14th century. The adjacent area of approximately 4.5 ha enclosed by the current Ūdens, Milenbahs and Saules streets served as the site of an ancient settlement that experienced its most active period between the 12th and 14th century. Small-scale archaeological excavations were made at the settlement between 1992–1993 (J. Asaris, A. Tora). The first written records on Talsi (*Talse*) date back to 1231 when Balduin of Aulne (Aulne-sur-Sambre), Legate of Pope, concluded a pact with Curonians.

Iģenes luterāņu baznīca

Talsu raj. Vandzenes pag.

Iģenes koka baznīcu 1757. gadā cēlis Iģenes muižas īpašnieks A. fon Brinkens. Tā ir guļbūve ar dēļu apšuvumu, viena no vecākajām sakrālajām koka būvēm Latvijā. Draudzes telpas zelmiņi būvēti pildrežga konstrukcijās. Baznīcas apjoma forma, plānojums un proporcijas ir arhaiskas, kas liecina par senu kokamatniecības tradīciju saglabāšanos. Plāna pamatā ir lūgšanu jeb draudzes telpa un poligonāla apsīda. Baznīcas tornis celts vēlāk, domājams, vienlaikus ar sakristeju 19. gs. 70. gados. Baznīcas iekštelpās saglabājusies kancele ar gleznojumiem pildītos (18. gs.). Altāra retabla (1752) uzbūves pamatā ir divas vītas dzegu un frīzi balstošas kolonas, kurās ietver centrālo gleznu "Golgāta". Altāra retabla sānus rotā grezni siluetgriezumi. Tiem abās pusēs novietotas apleznotas siluetgriezuma figūras (17. gs.?). 1996.–1999. gadā uzsākti restaurācijas darbi, un nu jau baznīca ir savesta kārtībā.

Iģene Lutheran church

Talsi district, Vandzene municipality

Iģene wooden church was built in 1757 on the initiative of the owner of Iģene manor A. von Brinken. It is a horizontal log building with exterior board sheeting and also one of the oldest ecclesiastic structures in wood found across Latvia. The congregation hall gable ends are executed in timber-framing technique. The spatial composition, layout pattern and proportions are archaic and suggest ancient carpentry traditions. The core of the layout is formed by the congregation or prayer hall and a polygonal apse. The tower was attached later, presumably, at the same time with the sacristy in the 1870s. The interior presents a pulpit with panel paintings (18th century). The composition of the altar retable is based on two twisted columns supporting a cornice and frieze that enclose the central painting "Golgatha". The retable flanks are decorated with open-work and sided by painted sculptures (presumably dating back to the 17th century). The church was renovated between 1996 and 1999 and currently is in a good condition.

Talsu mācītājmuiza

Talsu raj. Laidzes pag.

Talsu pastorāta apbūvi veido mācītājmāja, 18. gs. beigu klēts, kuras zelminis veidots pildrežga konstrukcijā, kūts, kalpu māja un stallis. Mācītājmāja ir koka ēka, domājams, celta 18. gs. nogalē. Ēkas apjoma forma ir tradicionāla – ar kārniņiem segts stāvs divslīpju jumts, kura gali ir daļēji nošķauti, fasādi ritmiski sadala sešrūšu logi. Pie galvenās ieejas durvīm pagalma pusē novietots lievenis. Mācītājmājā saglabājies logu komplekts (18. gs. otrā puse) un kamīns (19. gs. otrā puse), kas ir vietējas nozīmes arhitektūras piemineklī, kā arī vairākas krāsnis. Muižas klēti iekārtots neliels muzejs, kura eksposīciju galvenokārt veido 19. gs. darba riki un sadzīves priekšmeti. Mācītājmājā atvērts informācijas centrs, kurā var iepazīties ar pastorāta vēsturi. Cauri mācītājmuizai vijas Talsu – Šķedes ceļš, vienā pusē atstādams klēti un stalli, kā arī Sapņu ezeru. Tas kopā ar Mācītājmuizas ezeru, pauguriem un koku grupām veido izteiksmīgu ainavu. Ap mācītājmuizu plešas dabas parks *Talsu pauguraine*, kas kopš 1997. gada ietilpst aizsargājamā ainavu teritorijā. Mācītājmuizā dzīvojis Talsu luterānu draudzes mācītājs Kārlis Ferdinands Amenda, kuru visu mūžu saistījusi draudzība ar Ludvigu van Bēethovenu. Mācītājs apbedits pakalnā netālu no mācītājmuizas.

Talsi vicarage

Talsi district, Laidze municipality

The building complex is formed by the vicarage, late 18th century granary with a timber-framed gable, cattle-shed, servant's house and stable. The vicarage is a wooden house presumably built in the late 18th century. The spatial composition of the building displays traditional and characteristic features – a tiled partly chamfered two-pitch roof, a façade marked rhythmically by six-pane windows. A porch is attached to the main entrance at the courtyard side. The vicarage has its original windows (second half of the 18th century), an open fireplace (second half of the 19th century) and several stoves surviving until today. The latter two are considered architectural monuments of local significance. The granary of the vicarage complex houses a small museum with 19th century tools and household items on display. An information centre providing details on the history of the priest's residential complex is open for visitors in the vicarage. The Talsi-Šķede road winds through the group of buildings with the barn, stable and Lake Sapņu on one side of it. These, together with Lake Mācītājmuizas, mounds and groves, form a picturesque landscape. The vicarage is surrounded by the nature park Talsu pauguraine (Talsi rolling plains) that was designated a protected landscape in 1997. One of the spiritual leaders of those having resided in the vicarage was Karl Ferdinand Amenda, a priest of Talsi Lutheran congregation and a close friend of Ludwig van Beethoven. The priest rests in peace on a small mound in close proximity to the vicarage.

Nurmuižas luterāņu baznīca

Talsu raj. Laucienas pag.

Nurmuižas luterāņu baznīca celta 1594. gadā, pārbūvēta 1673.–1687. gadā. No sākotnējās baznīcas, domājams, saglabājušās masīvās askētiskās ārsienas. Baznīcas kori noslēdz pusapļa apsīda, baznīcai ir trīs jomi, vidējais – divas reizes platāks par sānu. Vidējais joms un koris pārsegts ar cilindra velvēm, sānu – ar krusta velvēm. Visai savdabīgas ir baznīcas proporcijas. Augsts stāvs divslīpju jumts ir aptuveni divas reizes augstāks par ārsienām. Augšup tieksmes kulminācija ir dievnama tornis ar augstu smailu piramidālu nobeigumu. Torņa formā atbalsojas gotikas tradīcijas. 1879. gadā galveno ieeju akcentēja ar neogotisku portālu un piebūvēja pie kora ziemeļu sienas sakristeju. 1899. gadā tornis atjaunots pēc ugunsgrēka.

No baznīcas iekārtas jāmin manierisma stila kapa piemineklis – plāksne baznīcas cēlajam Georgam fon Firksam un viņa laulātajai draudzenei (ap 1600. gadu). Pie sienas atrodas divas fon Firksu dzimtas akmens epitāfijas (17. gs.). Īpaši jāmin ar skulptūrām un ornamentāliem kokgriezumiem rotātais manierisma – baroka stilu pārejas posma altāra retabls (1687) un kancele, kā arī luktu pildiņu gleznojumi (17. gs. 80.gadi). Altāri likta glezna "Krustā sistais" (19. gs. otrā puse) un trīs mazāki gleznojumi (17. gs. beigas), no kuriem predellā novietots darbs "Svētais vakarēdiens". Baznīcas pagrabos atrodas Firksu dzimtas apbedījumi un kapeņu inventārs (1684.–18. gs. beigas).

Nurmuiža Lutheran church

Talsi district, Lauciena municipality

Nurmuiža Lutheran church was built in 1594, reconstructed between 1673 and 1687. Presumably, the original church has survived in the massive and ascetic outer walls. The choir of the church is closed by a semi-circular apse. The church has a nave and two aisles with the former twice as wide as the latter. The nave and choir are covered by a tunnel-vault, while the aisles – by groined vaults. The church features peculiar proportions. Its steep two-pitched roof is approximately twice as high as the outer walls. The tower with a high and sharp pyramidal spire represents the culmination of upward orientation. The form of the tower reflects the Gothic tradition. The main entrance was highlighted by adding a Neo-Gothic portal in the construction works of 1879 that resulted also in a sacristy built at the northern wall of the choir. The tower was renovated after a fire in 1899.

As regards the interior of the church, a Mannerist gravestone is particularly notable. It was devoted to the founder of the church Georg von Firck and his wife (around 1600). Two stone epitaphs for the family members of the von Fircks are attached to the wall (17th century). The transitional style (Mannerism-Baroque) altar retable (1687), decorated with sculptures and ornamental woodcarvings, as well as pulpit and loft panel paintings (1680) should be particularly noted. The altar features the altarpiece "Christ Nailed to the Cross" (second half of the 19th century) and three smaller painting (later 17th century) with "The Last Supper" as the predella. The church cellars contain various burials of the von Firck family and mausoleum items (1684–late 18th century).

Dundagas pils

Talsu raj. Dundaga, Pils iela 14

Dundagas pils celta 13. gs. trešajā ceturksnī uz Pāces upes uzpludinājuma izveidotas pussalas. 17. gs. beigās pils beidza pastāvēt kā cietoksnis un tika pārvērsta greznā rezidence. Ap 1785. gadu pilī notikušas lielākas pārbūves – uzcelts trešais stāvs, piebūvēts jauns korpuss utt. To ierosinātājs bija pilsmuižas īpašnieks firsts Kārlis fon der Ostens-Sakens (1721–1794).

Dundagas pils interjeriem un iekārtai bija lemts iet bojā 1872. gada ugunsgrēkā. Pēc šīs nelaimes pils tika atjaunota. 1905. gada revolūcijā tā atkal tika nodedzināta. 1909. gadā tika pabeigta ēkas rekonstrukcija (arh. H. Pfeifers). Pagalmā iepretim vārtiem uzcelta jauna plaša piebūve, un dienvidrietumu korpusa piebūvei uzcelts trešais stāvs, ārpusē uzcelta jauna trīsstāvu piebūve ar lodžiju. Savā pirmatnējā vietā paaugstināts arī vārtu tornis. Abpus iekšpagalma ieejas durvīm tika novietoti ordeņa brāļa un bīskapa cilīni (tēlnieks Augsts Folcs).

Neskatoties uz vairākkārtējām pārbūvēm, Dundagas pils nav zaudējusi savu vēsturisko šarmu un arhitektonisko pievilcību. Ikk uz soļa apmeklētājus sagaida senatnes liecības. Viena no dundadznieku mūsdienu aktivitātēm ir tūrisms. Pils plašākā apkārtne ir bagāta ar kultūras mantojumu un retiem dabas veidojumiem, kurus papildina senvēstures liecības. Pilī, kas ir skolas pārziņā, rastas iespējas apmeklētājiem, kurus papildina senvēstures liecības. Pilī, kas ir skolas pārziņā, rastas iespējas apmeklētājiem, kurus papildina senvēstures liecības. Pilī, kas ir skolas pārziņā, rastas iespējas apmeklētājiem, kurus papildina senvēstures liecības.

Dundaga castle

Talsi district, Dundaga, 14 Pils Street

Dundaga castle was built in the third quarter of the 13th century. The castle is situated on a peninsula created by artificially raising the level of the river Pāce. In the late 17th century Dundaga castle lost its function as a fortress and was transformed into a luxurious residence. Considerable reconstruction work took place in 1785 when the castle acquired the third floor, new block etc. The reconstruction was initiated by its owner Karl von der Osten-Sacken (1721–1794).

Dundaga castle interior and furnishings were destroyed in the fire of 1872. The castle was subsequently restored, however, it was struck by fire, this time deliberate, again in 1905. The reconstruction project was completed in 1909 (architect H. Pfeifer). A new, large extension was built in the courtyard opposite the gate, the third floor was added to the south-western block, and a new three-floor block with a loggia was attached to the castle. The barbican tower was heightened. Both sides of the inner courtyard entrance door were decorated with friar's and bishop's bas-reliefs (sculptor August Volz).

Despite repeated transformations, Dundaga castle has retained its historical charm and architectonic fascination. Visitors can still come across abundant historical evidence. Tourism is an integral part of everyday life in Dundaga. The town and its surrounding area boast rich cultural and natural heritage, along with historical values of ancient periods. The castle offers hotel services and function facilities.

Jaunpils pils

Tukuma raj. Jaunpils pag.

Jaunpils muižas centra senās apbūves kodolu veido viduslaiku pils un divas Ērgļnieku sētas ēkas – dzīvojamā un saimniecības.

No 1545. gada Jaunpils bija Dobeles komtura Everta fon Širena ipašums, bet no 1566. gada līdz 20. gs. sākumam muiža piederēja fon der Reku dzimtai. Latvijas agrārreformas rezultātā tā tika atsavināta. 1922. gadā muižas centrā tika ierikota šķirnes lopu audzētava, bet padomju laikā šeit izveidoja Jaunpils lopkopības izmēģinājumu staciju.

Jaunpils ordeņa pils celtniecība sākta 14. gadsimtā. Divus gadsimtus vēlāk piebūvēts pils austrumu korpuiss un lielais apaļais tornis, kā arī tika pārveidotas iekštelpas. Pils pārbūvēta 1646. gadā, par ko liecina vēja rādītājs ar gadsaitli 1646 un ipašnieka iniciāliem MDVDR. 1658. gadā pils izpostīta zviedru – poļu karadarbibas laikā.

1905. gadā pils tika nodedzināta. Bojā aizgāja 17. gs. veidotie griesti ar augu ornamentu kokgriezumiem un gleznojumiem. Pils atjaunošanu no 1906. līdz 1907. gadam vadīja arhitekts V. L. N. Bokslafs. Šajā laikā modernizētas tikai iekštelpas, ārējais veidols saglabāts viduslaiku stilā. Interjerā izmantoti vienkāršoti apdares elementi un motīvi, kas raksturo baroka laika arhitektūru Latvijā kopumā.

Jaunpils pili apmeklētājus gaida Lielā un Mazā zāle, Elizabetes istaba un Zilā istaba, vīna un alus pagrabi, kamīna istaba. Uzmanību iipaši saista marmora cilnis *Madonna ar bērnu* (19. gs.). Pili darbojas viesnīca, iespējams ieturēt maltīti, rikot svinības un lietīšķu darījumu vakarū. Turpinās pils apkārtnes sakopšana, vēsturisko notikumu izpēte, tiek papildināta muzeja ekspozīcija.

Jaunpils castle

Tukums district, Jaunpils municipality

The ancient heart of Jaunpils manor centre is formed by a medieval castle and the living house and outbuildings of the farmstead Ērgļnieki.

From 1545, Jaunpils manor was the property of Dobele local governor (commendatore) Ewert von Schieren, but between 1566 and the early 20th century it belonged to the von der Recke family. As a result of the Agrarian Reform of Latvia the manor became the state property. A cattle breeding farm was established in the manor centre in 1922, but Jaunpils Cattle Breeding Experimental Station found its location there during the Soviet period. The construction of Jaunpils Order castle commenced in the 14th century. The eastern block and the hefty circular tower were added two centuries later. The modifications of the time also brought changes to the interiors of the castle. It was subsequently reconstructed in 1646. To commemorate the event a weathercock was set up bearing the year 1646 and initials of the owner – MDVDR. The castle was destroyed during the Swedish-Polish war in 1658.

The castle was burned down in 1905 destroying 17th century ceiling decoration in wood-carving and painting that depicted ornamental plants. The architect W. L. N. Bockslaff supervised the reconstruction work from 1906 to 1907. As a result of the modernisation, only the interior was modified, but the outer medieval appearance and composition of the castle was preserved. The architect used simplified elements and finish motifs typical of Baroque architecture in Latvia.

In Jaunpils castle visitors can see the Large and Small Halls, Elisabeth's Chamber and the Blue Chamber, wine and beer cellars and a fireplace cellar. The bas-relief "Madonna with Child" (19th century) in one of the chambers is especially notable. The castle offers hotel accommodation, restaurant services, dining rooms, function and business facilities. The vicinity of the castle is continuously improved, historical events studied and museum collection extended.

Latviešu leģiona karavīru kapsēta

Tukuma raj. Lestenes pag., pie Lestenes baznīcas

Otrā pasaules kara laikā Vācijas armijas pusē no 1941. līdz 1945. gadam kopumā karojā ap 120 000 Latvijas izcelsmes karavīru, pārsvarā latvieši. No 1945. gada līdz 1989. gadam padomju okupācijas apstākļos, neskototies uz pastāvošajām starptautiski tiesību normām, bija liegta iespēja ar atbilstošu cieņu un godu apbedīt Vācijas armijas pusē karojošos un kritušos karavīrus, tostarp arī 1943. gada martā izveidotā "Brīvprātīgā latviešu leģiona" (Ieroču SS) karavīrus vai atzīmēt to apbedījumu vietas. 20. gs. 90. gadu sākumā ar baltiem kokā krustiem tika atzīmētas lielākās, līdz tam neatzīmētās vācu un Latviešu karavīru apbedījuma vietas. Ievērojot Otrā pasaules kara norisi Latvijas teritorijā, kā arī latviešu leģiona karavīru dalibū karadarbībā Kurzemes cietokšņa frontē no 1944. gada oktobra līdz 1945. gada maijam, radās ideja par piemiņas vietas ierīkošanu Kurzemē, Lestenes tuvumā. Pēc 1996. gadā noslēgtā Latvijas un Vācijas starpvalstu līguma par karā kritušo personu apbedījumu vietām izveidojās situācija, kad bija iespēja līdztekus vācu karavīru kapiem izveidot un labiekārtot arī latviešu leģionāru kapus.

Savstarpēji vienojoties vairākām sabiedriskām organizācijām, 1997. gadā Brāļu kapu komiteja izsludināja atklātu konkursu par latviešu leģionāru kopkapsētas izbūves metu pie Lestenes baznīcas, kur tiesības uz projekta īstenošanu ieguva "Arhitekta Vecumnieka birojs" un tēlniece A. Dumpe. 1999. gadā iesvētīja karavīru kapulauku un kapsētu kopumā, bet 2000. gadā atklāja A. Dumpes veidoto centrālo pieminekli. Kapsētas izbūves un labiekārtošanas darbi vēl turpinās.

Pašlaik Latviešu leģiona karavīru kapsēta (Lestenes Brāļu kapos) pārapbedīti vairāk nekā 1000 Otrajā pasaules karā kritušo latviešu karavīru pīšļi no visas Latvijas.

Cemetery of Latvian soldiers

Tukums district, Lestene municipality, Lestene church

The Second World War involved approximately 120 000 soldiers of Latvian origin fighting on the German side between 1941 and 1945. Disregarding internationally approved conventions, in the period of Soviet occupation from 1945 to 1989 it was forbidden to show due respect to and bury soldiers that had fought on the German side and were killed. The prohibition to bury or mark places of burial was also applied to the soldiers of "Latvian Legion" (Waffen SS) formed in March 1943.

In the early 1990s the largest places of burials of German and Latvian soldiers were marked by white wooden crosses. Due to fierce battles of the Second World War fought in Latvia and participation of Latvian soldiers in the intense warfare over Kurzeme between October 1944 and May 1945 an idea to create a memorial site in Lestene, Kurzeme was proposed. The Latvian-German bilateral agreement on burial sites of war victims of 1996 made it possible to designate cemeteries of Latvian soldiers along with German burial sites.

The Brethren Cemetery Committee launched an open call for proposals in 1997 to develop a preliminary design of a common burial site for Latvian soldiers near Lestene church. The tender was won by "Arhitekta Vecumnieka birojs" and the sculptor A. Dumpe. The cemetery and burial site were consecrated in 1999 and the central monument by A. Dumpe was unveiled in 2000. The brethren cemetery is currently under further development.

As for today, remains of more than 1000 soldiers killed in the Second World War in Latvia have been reburied in the Cemetery of Latvian Legionnaires (Lestene Brethren Cemetery).

Jaunmoku muižas apbūve ar parku

Tukuma raj. Tumes pag.

Vēsturiskos dokumentos muiža pirmo reizi minēta 1544. gadā. Laika gaitā tās īpašnieki mainījās, tika celtas jaunas ēkas un pārbūvētas esošās. Ap 1885. gadu Jaunmokas nonāca Rīgas pilsētas galvas Georga Ārmitsteda īpašumā. Vecā kungu māja tika nojaukta, un 1898. gadā tapa ievērojamā arhitekta V. L. N. Bokslafa projekts jaunai pilij. 1901. gadā ēka bija gatava. Pils celta no sarkanajiem kieģeļiem uz laukakmeņu mūra pamatiem. Gotikas formas pasniegtas t.s. kieģeļu stila manierē.

20. gs. sākumā Jaunmoku pils interjerā valdīja nevis reprezentatīva, bet gan mājīga noskaņa. Sienas klāja tapetes un koka paneli, telpas sildīja bagātīgi dekorētas podiņu krāsnis un kamīni, mēbeļu grupas papildināja mākslas darbu reprodukcijas un grafikas. Interjerā īpaši izcēlās krāsns (Rīgas firma *Celms un Bēms*), kura sākotnēji bijusi Rīgas 700 gadu jubilejai veltītās izstādes eksponāts. Uz katras podiņas uzgleznots Rīgas, Jūrmalas vai minētās izstādes skats.

20. gs. 20. gados muižā ierīkota piensaimniecība, bet no 1926. gada – bērnu sanatorija. Padomju varas gados ēka iekārtots veikals, kantoris un dzīvokļi. Pils atjaunošana sākās ap 1976. gadu, kad to apsaimniekoja Mežrūpniecības ministrija. Ilgstošais un grūtais darbs ir vainagojies ar panākumiem. Tagad pils apmeklētāji atjaunotajā pilī var iepazīties ar mežsaimniecības vēsturei un medībām veltītu ekspozīciju, apmeklēt mākslas izstādes, pavadit laiku kafejnīcā, aplūkot apkārtni no torna augstāvā un arī pārnakšņot. Pili iespējams rīkot lielākas svētku vai arī tikties lietišķākā pasākumā – seminārā, konferencē vai apsriedē.

Jaunmokas manor buildings and park

Tukums district, Tume municipality

The first written records on Jaunmokas manor date back to 1544. In the course of time the estate has had a succession of owners that erected new buildings and reshaped the old ones. Around 1885, Jaunmokas became the property of the later Riga mayor George Armitstead. The old manor house was torn down and a new one was designed by the famous architect W. L. N. Bockslaff in 1898. The new building was completed in 1901. The manor is built of red brick on stone foundation. The Neo-Gothic forms are expressed in the so-called brick-style.

The interior of Jaunmokas manor house was dominated by a comfortable and cosy rather than representative mood in the early 20th century. The walls were covered with wallpaper and wooden panels, rooms were heated by stoves and fireplaces covered with relief, glazed and richly decorated tiles. The various sets of furniture were complemented by reproduced pieces of art and graphic art. One stove was particularly notable in the interior of the manor house. It was made in Riga by the company *Zelm&Boehm (Celms un Bēms)* and had originally been displayed at the Riga 700 Anniversary Exhibition. Each tile features a view of Riga, Jūrmala or a scene from the above-mentioned exhibition. A dairy-farm was established at the manor in the 1920s, but since 1926 it served as a children sanatorium. In the Soviet period the building housed a shop, office and apartments. Restoration activities in the manor started around 1976 when the building was managed by the Ministry of Forestry Industry. The long and difficult work has been successful. As for today, visitors can enjoy exhibitions of forestry industry, hunting, art. The manor house has a cosy caff, offers accommodation and scenic views from the top floor of its tower. Jaunmokas also provide function and conference facilities.

Durbes muižas pils

Tukuma raj. Tukums, Parka iela 7

Durbes pils tapusi no 1820. līdz 1823. gadam pēc arhitekta J. G. Ā. Berlica projekta, pārbūvējot kādu 17. gs. beigās celtu ēku. Šī darba iniciators bija Elejas dzimtikungs grāfs Johans Kristofs (Žanno) Mēdems. Abās garenfasādēs tika izbūvēti kolonnu portiki, kas ar savu bagātīgo māksliniecisko risinājumu izceļas uz vienkāršās fasādes fona. Fasādēs izmantoti klasicismam raksturīgi elementi.

1848. gadā īpašumu nopirka Matiass Ditrihs Reinholds fon der Reke. Nākamais muižas īpašnieks bija viņa dēls Ludvigs, no kura savukārt muižu mantoja dēls Karls Matiass.

Pēc Latvijas agrārreformas Durbes muiža Rekēm tika atsavināta. 1925. gadā Durbes pils tika piešķirta Jānim Rainim, kurš to atvēlēja Latvijas Skolotāju savienībai. No 1945. līdz 1991. gadam pili atradās sanatorija un rehabilitācijas slimnīca. Tagad pili apsaimnieko Tukuma muzejs. 1997. gadā uzsākta restaurācija un rekonstrukcija (arh. Ināra Caunīte). Visās telpās tiek eksponētas oriģinālās koka konstrukcijas un detaļas – grīdas dēļi, palodzes, logi, slēgi, durvis un portāli. Pilī restaurēta krāsns – kamīns, kā arī svētku zāles interjers.

Muižas centra ēkas grupētas ap taisnstūrveida pagalmu. Tā vienā malā novietota klēts, otrā – kalpu māja. Nav saglabājies vāgūzis, kura atjaunošanas projekts jau ir izstrādāts. Būtiska muižas ansambla sastāvdaļa ir romantiskām noskaņām bagātais, aptuveni 25 ha lielais ainavu parks. Pāri gravai ved akmens tilts (1820). 19. gs. pirmajā pusē ierīkotā Durbes muižas parka lepnums ir paviljons rotonda.

Durbe manor house

Tukums district, Tukums, 7 Park Street

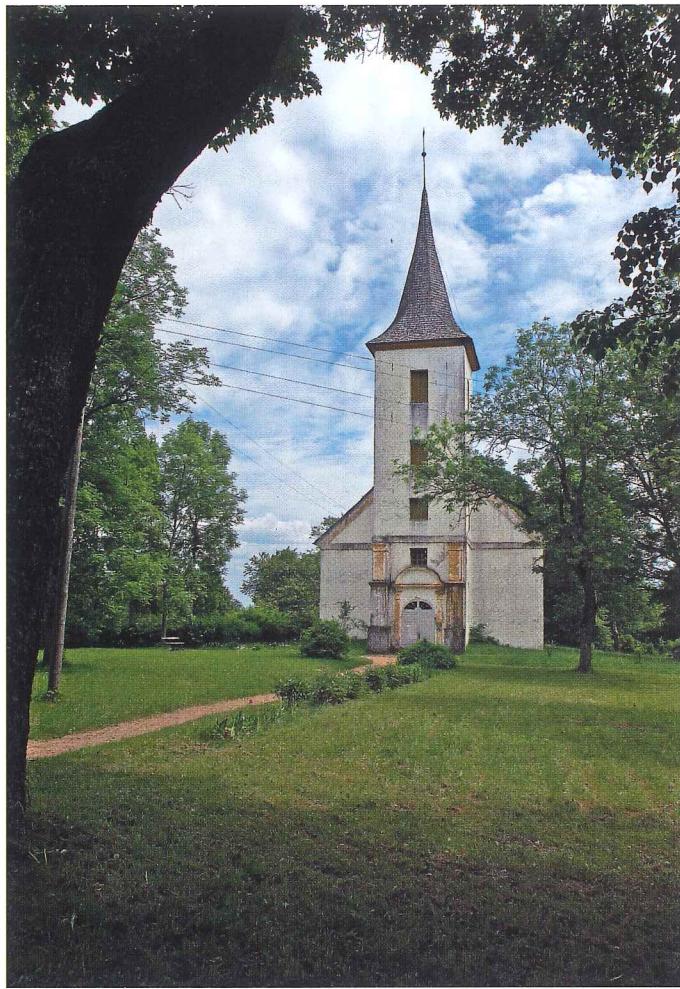
Durbe manor house was built between 1820 and 1823 according to a design of the architect J. G. A. Berlitz. It is actually a reconstruction of a late 17th century building. The construction works commenced on the initiative of Count Jeannot Medem. The architect designed column porticos to emphasize the main entrances of both longitudinal façades, which also feature a range of characteristic Classicism elements.

The estate was purchased by Mathias Dietrich von der Recke in 1848, inherited by his son Ludwig and later – grandson Karl Mathias.

Durbe manor was expropriated from the von der Reckes as a result of the Agrarian Reform of Latvia. The manor was presented to Latvian poet Jānis Rainis in 1925 who donated the estate to the Union of Teachers. The building housed a sanatorium and rehabilitation hospital between 1945 and 1991. The manor house is currently managed by Tukums Museum. The restoration and reconstruction of the manor has commenced in 1997 (architect Ināra Caunīte). All the rooms expose their authentic wooden structures and details – flooring planks, window-sills, windows, shutters, doors and portal. The manor house features a restored stove-fireplace, as well as the function room interior.

The buildings of the manor complex are arranged around a rectangular courtyard with a granary on one side and a servants' house on the other. The original cart-house has not survived, however, its reconstruction project has been drafted.

The romantic landscaped park covering approximately 25 hectares is an essential part of the manor ensemble. A stone bridge (1820) leads across a valley. The pavilion-rotunda dating back to the early 19th century is the precious jewel of Durbe manor park.

Ēveles luterāņu baznīca

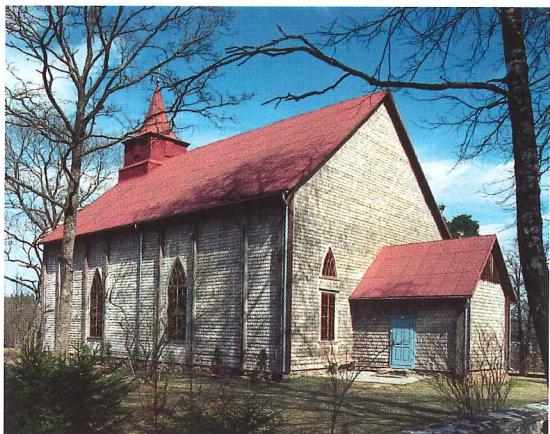
Valkas raj. Ēveles pag.

1739. gadā Ēvelē uzbūvēta koka baznīca ar salmu jumtu, bet tagadējais dievnams celts 1812. gadā būvmeistara J. K. Meisnera vadībā. Ēka iesvētīta 1814. gadā. Ar atsevišķiem vēlāko laiku papildinājumiem vienjoma celtne ar piebūvētu torni saglabājusies līdz mūsu dienām. F. Weissenborna darinātās baznīcas ērģeles uzstādītas 1874. gadā, bet altārgleznu *Augšāmcelšanās* 1821. gadā bija gleznojis draudzes vikārs A. G. Bose. Šis darbs tika nozagts 1980. gadā kopā ar nelielu gobelēnu *Kristus* (19. gs. pirmā puse). A. G. Boses pēcnācēji, kuri dzīvo Vācijā un Zviedrijā, ziedoja līdzekļus, un māksliniece G. Liepiņa-Grīva uzgleznoja jaunu altārgleznu, attēlojot Kristus piedzimšanas ainu. Sakārtotais dievnams un tā apkārtne ir ēveliešu kultūras dzīves centrs.

Ēvele Lutheran church

Valka district, Ēvele municipality

The first wooden church with a thatched roof was built in Ēvele in 1739, replaced by its successor in 1812. The latter was built under the supervision of the building master J. K. Meisner and consecrated in 1814. The church, featuring a nave without aisles and having an attached tower, has survived until today with few later modifications. The organ made by F. Weissenborn was installed in 1874, while the altarpiece Resurrection was painted by the vicar A. G. Bosse in 1821. The painting was stolen in 1980 along with a small tapestry Christ (early 19th century). A. G. Bosse's family members, who currently live in Germany and Sweden, made donations and the artist G. Liepiņa-Grīva painted a new altarpiece depicting the nativity scene. The well maintained church is the centre of cultural life for the local community.

Vijciema luterāņu baznīca

Valkas raj. Vijciema pag.

Uz neogotikas stilu attiecināmas arī atsevišķas koka baznīcas. Interesantākā un netipiskākā no tām ir Vijciema luterāņu baznīca. 18. gs. beigu gulbūves ar gludiem pakšiem plānojums ir ļoti vienkāršs. Sākumā tai bijis skaidu jumts, bet ārsienas, domājams, 20. gs. sākumā, apšūtas zvīņveidā ar skaidām. Vienīgais gotiskais fasādes elements ir graciozie lūgšanu telpas smailarkas logi. Baznīcāi ir dēļu griesti, kas pie sījām pienagloti ar kaltām naglām. Lūgšanu telpas sānu malās griesti nošķaupti. Dievnama arhitektūru caurstrāvo amatnieku darba prasme un daiļuma izjūta.

Vijciems Lutheran church

Valka district, Vijciems municipality

The Neo-Gothic tradition in Latvia is mirrored by several wooden ecclesiastic buildings and Vijciems Lutheran church is the most attractive and extraordinary of them. Completed in the late 18th century, the horizontal log building, constructed in the flat corner technique, has a simple layout. The church was initially roofed by wooden shingles that were also used to cover exterior walls, presumably, in the early 20th century thus creating a scale-like pattern. The graceful and elegant lancet windows of the congregation hall represent the only Gothic feature of façades. The church ceiling is sheeted with wooden boards, attached to tie-beams with forged nails. The church architecture is rooted in craftsmen's refined skills and sense of beauty.

Valtenberģu muižas apbūve

Valmieras raj., Mazsalacas p. ar l. t.

Valtenberģu jeb Mazsalacas muižas apbūve ar parku veidojusies gleznainajos Salacas upes krastos. Zviedru karalis Gustavs Ādolfs 1621. gadā īpašuma tiesības uz muižu apstiprinājis brāļiem Konradam un Melhioram Falkenbergiem. 1680. gadā tā bija zviedru feldmaršala K. Horna īpašums. Pēc zviedru veiktās muižu redukcijas Valtenberģi nonāca valsts īpašumā, bet 1724. gadā, pēc Ziemeļu kara, to ieguva cara galma tiesas viceprezidents V. G. fon Falkerzāms. Bagātā muiža 19. gs. sākumā nāca pūrā vienai no fon Falkerzāmu meitām, kad tā apprecējās ar majoru fon Fitinghofi. No šī laika Valtenberģos saimniekoja fon Fitinghofi.

Muižas apbūvi kopumā attiecināma uz 18. gs. otro pusi – 19. gs. pirmo pusi, bet atsevišķas ēkas celtas arī 19. gs. otrajā pusē. Ansambļa kompozīcijas centrā ir pils (1780., arh. F. A. Krubzāciuss). Tā nodedzināta 1905. gadā. Ēkas atjaunošanas darbus vadīja arhitekts V. L. N. Bokslafs.

Muižas apbūvi veido arī citas ēkas. Tās ir: klēts (19. gs. pirmā puse), pārvaldnieka māja (19. gs. otrā puse), kalpu māja (19. gs.), no vīna pagraba palikušie laukakmenu mūru fragmenti ar ailām (19. gs. otrā puse), parka paviljons (siernīca) un stallis ar iespaidīgi garu lieveņa arkādi (19. gs. pirmā puse).

Valtenberģi manor buildings

Valmieras district, Mazsalaca amalgamated municipality

The complex of Valtenberģe or Mazsalaca manor was developed on the picturesque banks of the river Salaca. In 1621 the Swedish King Gustavus Adolphus endorsed the property rights of two members of the von Falkenberg family – brothers Konrad and Melchior. In 1680 it was a property of the Swedish Field-Marshal K.Horn. After the Reduction of manors by the Swedish crown, Valtenberģe became state property, but in 1724, following the Great Northern War, it was acquired by W. G von Völkersahm, Vice President of the Russian Royal Court. The wealthy manor became the dowry of one of Völkersahm's daughters when she married Major von Vietinghoff whose heirs continued to manage the manor since then.

The manor complex was built from the second half of the 18th century to the first half of the 19th century, but several building were also erected in the second half of the 19th century. The centre of the ensemble is occupied by the manor house (1780, architect Friedrich August Krubsacius). The manor house was burned down in 1905. The subsequent reconstruction works were supervised by the architect W. L. N. Bockslaff.

The manor complex also includes other buildings: stone granary (first half of the 19th century), manager's house (second half of the 19th century), servants' house (19th century), remains of wine cellar walls (second half of the 19th century), park pavilion (possibly the former cheese-dairy) and a stable with an impressive prolonged porch arcade (first half of the 19th century).

Valmieras Sv. Sīmaņa luterāņu baznīca

Valmieras raj. Valmiera, Bruņinieku iela 2

Gaujas krastā netālu no Livonijas ordeņa pils 1283. gadā celta Sv. Sīmaņa baznīca. Uz senāko būvniecības periodu attiecīmā rietumu siena, kurā saglabājies romānikas stila perspektīvais portāls un kora daļa, kurai ir poligonāls nobeigums. Kora daļas ārsienās redzami kontrforsi, savdabīga frīzu josla no mazu smailloka nišu virknes, logiem ir pusapļa arkas. Vēlāk uzcelts tornis, sakristeja. Domājams, 14. gs. beigās – 15. gs. sākumā baznīca pārbūvēta par trīsjomu baziliku, izveidotas krusta velves, pārveidota sakristeja. Ēka kapitāli remontēta 17. gs. beigās. 1702. gada ugunsgrēkā nodegusi daļa pilsētas apbūves un cietusi arī baznīca. 1720.–1739. gadā dievnamam uzlikts jauns jumts, atjaunots torņa noslēgums. Baznīcas interjerā dominē vareno un augsto mūra sienu askētiskums un būvformas, piemēram, smailloka arkāde, kas atdala jomus. Koris no vidusjoma atdalits ar triumfa arku. No dievnama iekārtas un mākslinieciskiem veidojumiem jāmin kanceles un apakšējo luktu gleznojumi (18. gs. 30. gadi), 1886. gadā modernizētās ērģeles (F. Ladegasta firma), vitrāžas kora daļā (19. gs. beigas, Ernsta Todes darbnīca Rīgā), altārglezna "Kristus kārdināšana" (1842., Karls Kristiāns Fogels-Fogelsteins), kapa plāksne P. Tilham (1517), piemineklis L. N. Halartam (1757) un citi. 1969.–1972. gadā baznīca fragmentāri restaurēta. Sakopta vēsturiskās ēkas apkārtne.

Valmiera St. Simon's Lutheran church

Valmiera district, Valmiera, 2 Bruņinieku Street

St. Simon's church was built on the bank of the river Gauja in close proximity to the Livonian Order castle in 1283. The surviving elements of the earliest construction periods are represented by the western wall with a Romanesque perspective portal and the polygonal choir. The outer walls of the choir are supported by buttresses and feature a specific frieze connected to a range of small lancet niches. The church windows are placed under semicircular arches. The church was later extended by adding a tower and sacristy. The church was rebuilt, presumably, in the late 14th century or early 15th century. It became a basilica with a nave and two aisles, groin-vaults and transformed sacristy. The building was thoroughly renovated in the late 17th century. The fire of 1702 partially destroyed the town and damaged the church. The roof and tower of the sacred building were repaired between 1720 and 1739. The interior of the church is dominated by the asceticism of the mighty and high walls and various construction elements, e.g., the lancet arcade separating aisles from the nave. The choir is separated from the nave by a triumph arch. As regards furniture, equipment and artistic elements of the church, the following are particularly notable – paintings on the pulpit and lower loft (1730s), organ upgraded in 1886 (F. Ladegast's company), stained glass of the choir (late 19th century, Ernst Tode's studio in Riga), altarpiece "Temptation of Christ" (1842., Carl Christian Vogel von Vogelstein), stela for P. Tilch (1517), a monument for L. N. Hallart (1757) and others. Between 1969 and 1972 the church was partially renovated. The surrounding area of the historical building is well managed and maintained.

Dikļu muižas pils

Valmieras raj. *Dikļu pag.*

Gandrīz trīssimt gadu Dikļu muiža piederēja fon der Pahlen dzimtai, līdz 1722. gadā tā tika pārdota. Muiža vēlāk saimniekus ir vairākkārt mainījusi, līdz 1860. gadā tā nonāca Paula fon Wolfa īpašumā. Pēc Latvijas agrārreformas Dikļu muižas centrs tika piešķirts Valmieras aprīņķa valdei. No 1974. gada pili atradās Republikas Traumatoloģijas un ortopēdijas rehabilitācijas slimnīca. 1993. gadā tā tika likvidēta, un jaunie muižas īpašnieki tā arī nekļuva par īstieniem saimniekiem, līdz muiža 2000. gadā nonāca a/s *Dikļu pils* īpašumā.

Vecā Dikļu pils tika daļēji nojaukta 1891.–1896. gadā, kad tapa šodien redzamā neobaroka pils. 1937. gadā ēka pēc arhitekta Arnolda Čuibes projekta starp rizalītiem iebūvēts pilns otrs stāvs, likvidējot mansarda jumtu.

Pēc vērienīgās restaurācijas un rekonstrukcijas pabeigšanas (2000.–2003., arh. O. Upaciere, I. Ruka, A. Šperliņa u.c.) pilī tiek piedāvāta semināru telpa, banketu zāle, pirtis, restorāns un naktsmītnes. Ienākot pilī, skatam paveras plaša halle ar kāpnēm un zaļu podiņu kamīnu, pa kreisi no halles atrodas konferenču zāle, pa labi – neliels salons, no kura sasniedzama t.s. *Cigāru zāle*. Visvairāk saules plielieta ir veranda, kas rekonstruēta pilnīgi no jauna. Otrajā stāvā atrodas t.s. *Dāmu istaba*, no kurās ir izeja uz plašo terasi. Daudz darba ieguldīts arī pils cokolstāvā telpu atjaunošanā. Šeit izvietots restorāns, administrācija, trenāžieru telpa, pirtis ar atpūtas telpām, baseins.

Daudz paveikts arī pils apkārtnes, it īpaši parka sakopšanā, pagalma stādījumu un celiņu sistēmas atjaunošanā.

Dikļi manor house

Valmiera district, *Dikļi municipality*

Dikļi manor was owned by the fon der Pahlen family for almost three hundred years until it was sold in 1722. Later the manor had a succession of owners until it was acquired by Paul von Wulff in 1860. As a result of the Agrarian Reform of Latvia the manor complex was transferred to the Valmiera district administration. From 1974 the manor housed the Republican Traumatology and Orthopaedic Rehabilitation Hospital until its liquidation in 1993. In 2000, Dikļi manor was acquired by the joint-stock company "A/S Dikļu pils".

The old Dikļi manor house was partially torn down in construction activities between 1891 and 1896 resulting in the current Neo-Baroque building. A complete second floor was built between risalites in 1937 according to a design of the architect Arnolds Čuibe thus modifying the original mansard-type roof.

Following a series of extensive restoration and reconstruction activities (2000–2003, architects O. Upaciere, I. Ruka, A. Šperliņa etc.) the manor house offers seminar and function rooms, sauna and baths, restaurant, and hotel accommodation. When entering the manor house, one can see a large lobby with a staircase and green-tiled fireplace. To the left from the lobby one can enter a conference hall, while to the right there is a salon with the adjoining Cigar Hall. The fully reconstructed veranda receives most of sunlight. The second floor features the so-called Madams' Chamber leading to the large terrace. A lot of work was done to renovate the rooms on the raised ground floor that houses a restaurant, administration facilities, gym, sauna, swimming pool.

The surrounding area, especially the adjacent park, has been considerably improved; the courtyard has been re-introduced its traditional decorative plants and the path network has been re-established.

Naukšēnu muižas apbūve

Valmieras raj. Naukšēnu pag.

Naukšēnu muižas apbūve savā tagadējā vietā veidojusies jau 17. gs. beigās, taču lielākā daļa no ēkām, kuras saglabājušās līdz mūsu dienām, jāattiecinā uz 19. gadsimtu. Muižas centra plānojuma telpiskās kompozīcijas kulminācija ir muižas pils – ievēribas cienīgs ampīra stila piemineklis (1843). Tā celta laikā, kad muižā saimniekoja Heinrihs Vilhelms fon Grote. 1919. gadā Naukšēnu muiža cieta karadarbibas rezultātā. 1919. gada nogalē muižu savā pārziņā pārņēma Zemkopības ministrija. 20. gadu sākumā muižā tika izveidota bēglu bērnu patversme. Pils rekonstrukcijas projekts izstrādāts 1998. gadā (arh. I. Maurāne), un tajā iekārtotas Naukšēnu mācību un pāraudzināšanas iestādes administrācijas un mācību telpas un sarīkojumu zāle. Pilī atrodas arī Naukšēnu Cilvēkmuzejs, kurā var iepazīties ar Naukšēnu vēsturi.

2002. gadā veiksmīgi pabeigta siernīcas jeb t.s. pulksteņtorņa restaurācija, 2003. gadā – klēts renovācija, kuras rezultātā senā, kultūrvēsturiskā ēka atguvusi savu sākotnējo veidolu. Skolas vajadzībām kalpo arī stallis un kūts – bijušie laidara korpusi. Stallī (1898), kurš rekonstruēts 2000. gadā (arh. I. Maurāne), iekārtotas mācību klases, mūzikas telpa, bibliotēka, skolotāju istabas un personāla telpas. Ir sakopts muižas parks.

Naukšēni manor buildings

Valmiera district, Naukšēni municipality

The complex of Naukšēni manor was formed in its current site in the late 17th century, however, most of the surviving buildings date back to the 19th century. The manor house, a notable Empire-style monument (1843), is the culmination of spatial composition in the layout of buildings and structures. It was built in the period when the manor was managed by Heinrich Wilchelm von Grotte. Naukšēni manor was damaged as a result of warfare in 1919. At the end of 1919 the manor became the property of the Ministry of Agriculture. In the early 1920s the manor was home to refugee children. A manor house reconstruction design was made in 1998 (architect I. Maurāne). The manor house provides office, training and function facilities for the Naukšēni Educational and Social Correction Institution. A museum providing details of the history of Naukšēni is also a part of the manor house.

The reconstruction of the cheese dairy or the so-called clocktower was concluded in 2002, while the barn was renovated in 2003 re-establishing the original shape of the old building of heritage value. The school currently uses the original stable and cattle-shed. The former building (built 1898) was renovated in 2000 (architect I. Maurāne) and houses classrooms, music room, library, teacher and personnel offices. The manor park is taken due care of.

Burtnieku luterāņu baznīca un mācītājmuižas apbūve

Valmieras raj. Burtnieku pag.

Burtnieku mācītājmuiža jau no seniem laikiem ir atradusies pie baznīcas. Ziemeļu kara laikā daudzas apdzīvotas vietas Vidzemē tika nezēlīgi izpostītas. Nav pamata domāt, ka mācītājmuiža būtu izņēmums. 1739. gada inventarizācijas dokumentos minēta jaunuzcelta mācītājmāja, 1737. gadā celta rija un 1735. gadā – zirgu stallis, kā arī ratnīca. Apbūvi papildināja klēts un veca alus darītava. 1746. gadā jaunā mācītājmāja tika izpostīta ugunsgrēkā. 1820. gadā uzcelta jauna mūra mācītājmāja, kas saglabājusies līdz mūsdienām. Padomju varas gados ēkā atradās dzīvokļi, tā netika pienācīgi remontēta un pamazām gāja bojā. Muižas atdzimšana sākās 20. gs. 90. gados, kad notika mācītājmājas izpēte un restaurācija. Visu vēsturisko saglabājot, tika atjaunojoti stallis un klēts. Šodien pastorāts mūs priecē ar savu sakoptību, senatnīgi smagnējo veidolu, vēsturiski precīzu detaļu atveidi.

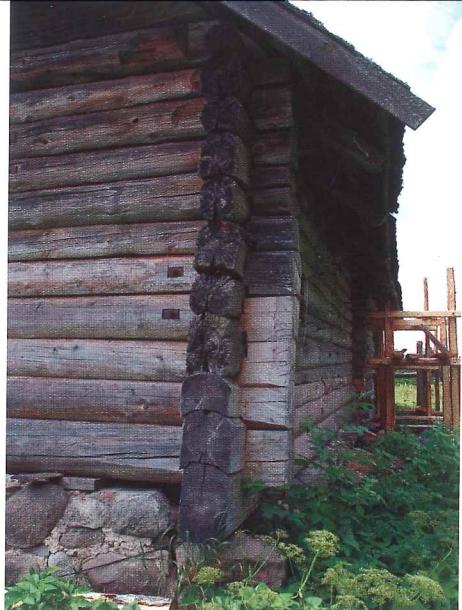
Blakus mācītājmājai, Burtnieku ezera krastā, atrodas Burtnieku luterāņu baznīca, kuras pirmsākumi meklējami 13. gs. beigās. 1654. gadā dievnams nodega, un tā atjaunošana ieilga kara dēļ. Senā dievnama plāna struktūra un fasāžu veidojums ir izteikti gotisks, bet par baroka stila ietekmi liecina torna smaile un interjeru apdare, kā arī iekārta. 20. gs. 60. gados baznīcu draudzei atņēma un iekārtu izdemolēja, daļēji gāja bojā interjers. No 1988. līdz 1993. gadam dievnams tika restaurēts. Mūsdienās baznīcā aplūkojams altāris (1691., 18. gs.), baznīcēnu soli (19. gs. vidus), kancele ar gleznojumiem korpusa un uzejas durvju pildījos (1684., 18. gs.), sols – ķestera pults (19. gs. vidus) un altāra sētiņa (19. gs. vidus).

Burtnieki Lutheran church and vicarage buildings

Valmiera district, Burtnieki municipality

Burtnieki vicarage has laid by the church since long time ago. Many settlements of Vidzeme had been violently destroyed during the Great Northern War. There is no evidence available that the vicarage was an exception. Inventory documents of 1739 refer to a newly built priest's house, threshing barn (1737), stable and cart-house (1735). The complex consisted also a granary and an old brewery. The new priest's house was destroyed by a fire in 1746. A new stone vicarage, surviving until today, was built in 1820. In the Soviet period the house served as a residential building. It was neglected and subjected to a slow disintegration process. The revival of the vicarage started in the 1990s following an initial investigation and subsequent renovation works. The stable and granary were renovated preserving their authentic historical elements. As for today, the vicarage boasts a well maintained surrounding area, peculiarly hefty and ancient image, historically precise original details.

The adjacent Burtnieki Lutheran church dating back to the late 13th century is located on the bank of Lake Burtnieki. The church was destroyed in a fire of 1654 and its renovation was delayed by the war. The layout and façade shaping of the ancient church represent the Gothic tradition while the tower spire, interior finish and furnishings are inspired by Baroque. In the 1960s the congregation was forcefully expelled from the church and its furnishings were vandalised. The interior was partially damaged. The church underwent renovation between 1988 and 1993. Currently the church features an altar (1691, 18th century), pews (middle of the 19th century), pulpit with cassette paintings (1684, 18th century), sacristician's desk (middle of the 19th century) and altar railings (middle of the 19th century).

Tēlnieka E. Meldera dzimtās mājas *Spelēgi* Valmieras raj. Rencēnu pag. *Spelēgi*

Valmieras aprīņķa Baložu muižas 1868. gada sadališanas plānā pirmo reizi iezīmēta *Spelēgu* saimniecība. Te saimniekojuši Melderis; vēlāk to no sava mantojis tēlnieks Emils Melderis (1889–1979). Tēva māju *Spelēgu* darba ritmu un dzīves skolu tēlnieks uzskatījis par savas daiļrades pamatu. Tēlnieka darbnīca tika iekārtota rijā, kad 20. gs. 20. gados tapa jauna dzīvojamā māja un riju vairs neizmantoja dzīvošanai. Kopš tā laika rija sākusi veidoties par sētas kultūrvēsturisko centru. 1964. gadā tēlnieks kopā ar dēlu Gedertu rijā iekārto tēlniecības un grafikas ekspozīciju, kas atspoguļo mākslinieka etniskās vides un tēlnieka profesionālās mākslas kopību. Gederts Melderis to turpina saglabāt un papildināt ar savdabīgu lauku darbariku ekspozīciju. Lai arī daļa ēku gājušas bojā, tēlnieka dzimtajās majās uzturēti un respektēti vispārējās būvniecības pamatprincipi, kas veido atbilstošu vidi tēlnieka daiļrades un dzīves laikmeta atspoguļojumam.

Spelēgi – home of sculptor E.Melderis *Valmiera district, Rencēni municipality, "Spelēgi"*

The first records of the farmstead *Spelēgi* date back to 1868 when it was included in the division plan of Baloži manor. The farmstead was managed by the Melderis family, hence, inherited by the sculptor Emils Melderis (1889–1979) from his father. The working rhythm learned and experience gained in *Spelēgi* were considered the foundation of his sculpture by E. Melderis. The sculptor's studio was located at the former threshing-barn since 1920s when a new dwelling-house was built and the former was no longer used for residential purposes. The threshing barn has developed into the cultural centre of the farmstead since then. An exhibition of sculpture and graphic art was opened in the threshing-barn in 1964 by the sculptor and his son Gederts. It features the common traits of the ethnically-oriented environment and professional sculpture of the artist. Gederts Melderis continues to preserve the created values and supplement them with an interesting exhibition of farm tools.

Although several buildings have not survived until today, the main construction principles are preserved and duly respected in the farmstead that serves a useful function of reflecting the works and life of the sculptor.

Ventspils pilsētas vēsturiskais centrs *Ventspils raj. Ventspils*

Arheoloģijas materiāli liecina, ka Ventas grīvas apkārtne ļaudis dzīvojuši jau pirms mūsu ēras. Livonijas ordeņa valdīšanas laikā Ventspils bija attīstījusies par ostas pilsētu un 14.-16. gs. ietilpa Hanzas tirdzniecības pilsētu savienībā. Ekonomisku uzplaukumu pilsēta piedzīvoja hercoga Jēkaba valdīšanas laikā 17. gs., jo te bija nozīmīga hercogistes osta, kuģubūves un amatniecības centrs.

17.-18. gs. Ventspils cieta abos Ziemeļu karos. 18. gs. pilsēta pamazām zaudēja ostas nozīmi. 1796. gadā Ventspilij tika piešķirtas aprīņķa pilsētas tiesības. Ekonomiskie procesi aktivizējās ap 19. gs. vidu, kad no jauna tika dibināta Ventspils kuģubūvētava. Tad veidojās arī vairāki rūpniecības uzņēmumi – virvju fabrikas, kokzāģētava. 19. un 20. gs. mijā strauji uzplauka osta un tika izbūvēta ziemas osta Ventas kreisajā krastā. 20. gs. sākumā Ventspils no vietēja mēroga ostas bija kļuvusi par modernu Krievijas impērijas tranzītostu.

Kurzemes hercogistes laikā pilsētas apbūve bija izaugusi tagadējās vecpilsētas apjomā, tikai nelielu daļu no tās aizņēma viduslaiku Ventspils. Gandrīz neskarts saglabājies 18. gs. ielu tīkls. Uzplaukums bija vērojams tikai 19. gs. beigās. Pilsētas apbūvi pārsvarā veidoja koka ēkas.

Ventspils izdevīgais stāvoklis Ventas grīvā veicināja tās attīstību un veidošanos par turīgu Kurzemes pilsētu, kur strategiski svarīgākais objekts izsenis bijusi osta. Tās izaugsme un darbība arī noteica pilsētas apbūves raksturu – bez dzīvojamām un sabiedriskajām ēkām īpaša vieta ierādāma noliktavu ēkām, agrākajai kuģubūvētavai, moliem. Ostgalā saglabājusies vēsturiskā apbūve, ko veido koka un mūra nami, kas piederējuši jūrniekiem, kapteiņiem, turīgākiem zvejniekiem.

Daudz pūlu un līdzekļu ir ieguldīts Ventspils pilsētas labiekārtošanā, ēku restaurācijā, jaunu mūsdienīgu objektu radīšanā un pilsētvides sakopšanā.

Historical centre of Ventspils

Ventspils district, Ventspils

Archaeological evidence suggests that the area around the river Venta estuary was inhabited more than two millennia ago. During the rule of the Livonian Order Ventspils developed into a port city and was a member of the Hanseatic League in the period from 14th to 16th century. The city experienced an economic surge in the 17th century during the rule of Jacob, Duke of Kurzeme, as it was a significant port, and the centre of shipbuilding and crafts.

Ventspils was damaged in both Northern Wars in the 17th and 18th century. The city gradually lost its function as a port over the 18th century. Ventspils was designated as the administrative centre of the surrounding district. The city's economic life revived in the middle of the 19th century when a shipyard was re-established in Ventspils. It was a period that also saw new enterprises opening in the city – rope factories, sawmills. At the turn of the 19th and 20th centuries the port experienced rapid development. By the early 20th century, Ventspils had grown from a local port into a modern transit port of the Russian Empire. In the period of the Duchy of Kurzeme Ventspils extended as far as the current boundary of the old town, with the incorporated medieval part covering only a small urban area. The network of the 17th century streets remains largely intact. The city developed further only in the late 19th century. The city consists mainly of wooden buildings.

Due to its favourable geographical position, Ventspils has developed into a wealthy city of Kurzeme. The port has long been its most important strategic object, hence, the growth and everyday life of the city reflect transportation and industrial specifics – along with residential and public buildings, warehouses, shipyards and break-waters served an important function. Ostgals, a part of the city, still features historical stone and wooden buildings formerly owned by seamen, captains and wealthier fishermen.

The city of Ventspils has invested considerable effort in improving and modernising the urban environment, restoring buildings and creating new contemporary structures and solutions.

Ventspils luterāņu baznīca

Ventspils raj. Ventspils, Tīrgus iela 2

Ventspils Nikolaja luterāņu baznīcas būvdarbus (1834–1835) vadīja arhitekts J. E. de Vite. Dievnama apjoma telpisko uzbūvi veido garena trīsjomu draudzes telpa, kurai pieslēdzas tornis un taisnsturveida apsīda. Baznīcas galvenās fasādes ieeju rotā iespaidīgs kolonnu portiks. Portāla motīvs izmantots torna risinājumā – vidējā stāvā, virs kura paceļas kaltām metāla margām ierobežota terase pilsētas aplūkošanai. Baznīcas interjers (1834–1835) izveidots komplikētāk un pretendē uz lielāku greznumu nekā ārējais risinājums. Draudzes telpu sadala jonisku kolonnu rindas. Starp tām izvietoti balkoni ar barokāliem margu balustriem. Kolonnas balsta masīvu dzegu, no kuras horizontālā griestu plakne iluzori pacelta augstāk. Tā rada ampīram raksturīgo askētisku plakņu rotāju, kuru papildina masīvas detaļas un reti dekora elementi. Altāris, kancele un ērģeļu prospekts iekļaujas kopējā ansamblī.

Ventspils baznīcā visai radniecīgā ir Vecmuižas (Vecumnieku) luterāņu baznīca (1840–1845), kuras projekta autors ir Kurzemes gubernijas arhitekts F. Šulcs, un jādomā, ka viņa darbs ir arī Ventspils dievnamās.

Ventspils Lutheran church

Ventspils district, Ventspils, 2 Tīrgus Street

The construction works (1834–1835) of Ventspils Nicolai Lutheran church were supervised by the architect J. E. de Witte. The spatial composition of the church consists of the main hall extended lengthwise, adjoined by the tower and rectangular apse. The main facade of the church is marked by an impressive portico. The portal motifs are also used in the design of the second level of the tower featuring a viewing platform with forged metal railings. The church interior (1834–1835) is complex and surpasses the outer solution in ornamentation and decoration. The congregation hall is divided by Ionian columns. Balconies with Baroque balusters are placed between them. The columns support a massive cornice, from which the horizontal ceiling was slightly elevated. This is an ascetic play of surfaces characteristic of Empire, supplemented by hefty elements and few decorations. The altar, pulpit and organ casework form a united ensemble.

Ventspils church is similar to the one in Vecmuiža (Vecumnieki) (1840–1845) that was designed F. Schulz, Architect of the then Kurzeme province. Presumably, the former is also one of his creations.

Viesnīca Kupfernams

Ventspils raj. Ventspils, Kārļa iela 5

Vienstāva koka ēka atrodas pašā Ventspils pilsētas centrā, valsts nozīmes pilsētbūvniecības pieminekļa – Ventspils pilsētas vēsturiskā centra teritorijā, un tā veido divu Vecpilsētas ielu – Kārļa un Marijas ielas stūra apbūvi. Nosaukumu Kupfernams tā ieguvusi par godu īpašniekam, kuram tā piederēja līdz 1940. gadam.

Ēka celta 19. gs. pirmajā ceturksni kā dzīvojamā ēka, un senākās liecības par to fiksētas 1829. gada Ventspils pilsētas plānā. 19. gs. 40. gados dzīvojamā ēka paplašināta, piebūvējot tai apjoma daļu gar Marijas ielu, tā nedaudz tikusi pārbūvēta arī 19. gs. otrajā pusē un 20. gs.

Neskatoties uz padomju laika pārbūvēm un atsevišķiem autentisko detaļu zudumiem, 20. gs. 90. gados – īpāsuma pārņemšanas laikā, līdz laikam, kad tās jaunais īpašnieks R. Dauburs uzsāka rekonstrukcijas – restaurācijas darbus, ēka bija vērtējama kā salīdzinoši labi saglabājusies, ar skaidri nolasāmu sākotnējā plānojuma struktūru un saglabājušos oriģinālo detaļu klāstu. Ēkas rekonstrukcijas – restaurācijas laikā (2003.–2004., arh. A. Andersons) šis pamatvērtības tika pilnībā saglabātas.

Hotel Kupfernams

Ventspils district, Ventspils, 5 Kārļa Street

The one-storey building is situated in the historical centre of Ventspils, a territory designated an urban development monument of national significance, on the corner of two Old Town streets – Kārļa and Marijas. Kupfernams was named after its owner until 1940. The building was erected in the first quarter of the 19th century as a dwelling-house and the first records on it date back to 1829, when it was included in the city plan of Ventspils. The dwelling house was extended in 1840 by adding a block along Marijas Street and underwent minor modifications in the second half of the 19th century, and in the 20th century. Despite its Soviet-era modifications and partial loss of authentic details, the building was considered to be in a fairly good condition with a clear original layout structure and surviving construction elements at the period, when the property was transferred to its new owner R. Dauburs in the 1990s. The ancient and historical values were duly preserved during the reconstruction and renovation period of the house (2003–2004, architect A. Andersons).

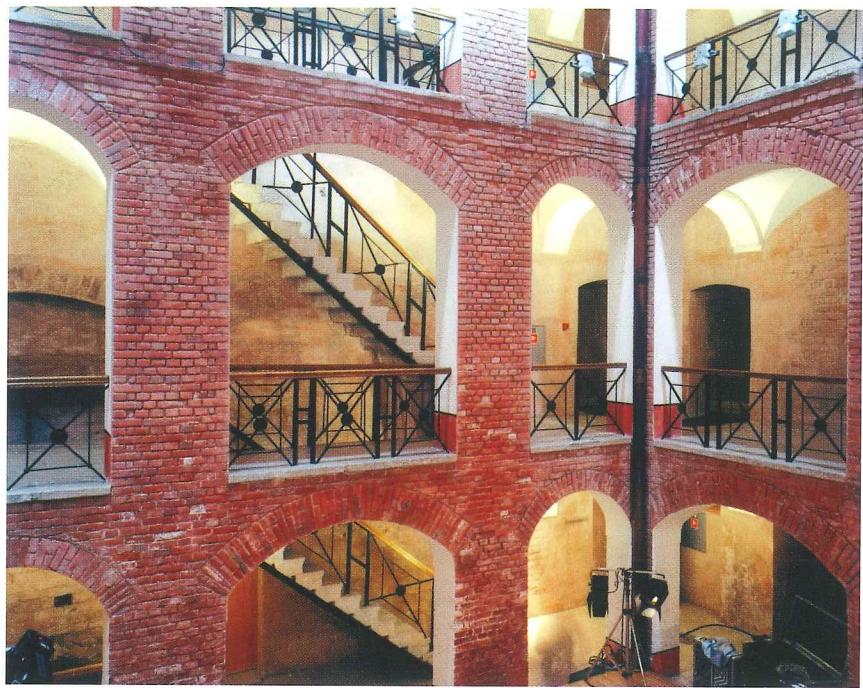
Ventspils pils

Ventspils raj. Ventspils, Jāņa iela 17

Livonijas ordeņa pils Ventspili (14. gs. vidus) ir vecākā konventa tipa pils Latvijā, kas ar atsevišķām vēlākos laikos veiktām izmaiņām saglabājusies līdz mūsdienām. Sākotnēji pils vietā atradušies kastelas tipa nocietinājumi, kas, iespējams, celti 13. gs. otrajā pusē. 17. gs. otrajā pusē, pēc tam, kad tā daļēji tika sagrauta zviedru – poļu kara laikā, pili atjaunoja un konventa korpusi ieguva divslipju jumtu. 1827. gadā veikto pārbūvu rezultātā konventa pils āreji ieguva ampīra veidolu. Pilī bija iekārtots cietums, pilskunga dzīvoklis un tornī – loču novērošanas postenis. Ventspils pils pārbūve turpinājās 1874. gadā. Pilī saglabājušies unikāli sienu gleznojumu fragmenti no 15., 16. un 17. gadsimta.

Cietums pili pastāvēja līdz 1955. gadam. Pēc tā likvidēšanas pils arhitektonisko un vēsturisko vērtību degradācija turpinājās – ēkā saimniekoja PSRS karaflotes daļa un robežsargi. No 1995. līdz 1997. gadam tika veikta pils zinātniskā izpēte (arh. I. Dirveiks, J. Zviedrāns, Z. Bikše u.c.), bet pirms tam, atbilstoši mūsdienu kultūras mantojuma aizsardzības un saglabāšanas nostādnēm, tika izstrādāta pils izmantošanas un attīstības koncepcija (projektēšanas birojs *Konvents*, vad. arh. P. Blüms).

Ventspils pils ir avangardiskākais, rūpīgākais un Eiropas praksē aprobētākais restaurācijas piemērs. Šī darba autori par mērķi pasludināja jaunu attieksmi pret oriģinālu, par prioritāti izvirzot autentiskumu, patiesumu un visu vēsturisko izmaiņu vienlidznozīmīgumu. Šobrid realizēta muzeja ekspozīcija un apmeklētāju telpas pirmajā stāvā, tornī un galerijā. Cik vien iespējams ir saglabāts telpu vēsturiskais izskats, mūsdienu funkcijai nepieciešamie elementi ir moderni, lakoniski – tādi, kas kontrastē ar vēsturisko vidi. Tie ir pakārtoti galvenajam – oriģināla materiāla, būvdetalu utt. demonstrējumam, taču vienlaikus ir perfekta mūsdienu dizaina un tehniskās varēšanas demonstrējums. Pils rekonstrukcijas laikā tika saglabātas īkas ampīra stilā fasādes, rekonstruēta pils tuvākās apkārtnes teritorija un būves. Tas laiks, kad Ventspils viduslaiku pils bija aizmirsta un netika pienācīgi izmantota, ir pagājis. Oriģināli restaurēta un papildināta ar apkārtnes elementiem, tā no jauna nonākusi uzmanības lokā ne tikai Latvijā, bet arī ārpus tās.

Ventspils castle

Ventspils district, Ventspils, 17 Jāņa Street

The castle of the Livonian Order in Ventspils (the middle of the 14th century) is the oldest convent house building in Latvia. It has survived till today with some modifications made in later periods. Originally the castle was built of fortifications that probably date back to the second half of the 13th century. In the late 17th century, after the castle had been partly destroyed in the Swedish-Polish war, it was restored and the blocks were covered with a regular two-pitched roof. As a result of reconstruction in 1827 the convent house obtained an Empire-style appearance that has survived till today. The castle consisted a prison, landlord's apartments, but the tower served as pilot observation post. Ventspils castle features unique wall paintings from the 15th, 16th and 17th centuries on vaults, pointed arches and their details.

The castle housed a prison as late as until 1955. After closing the prison, the degradation of architectonic and historical values continued, enforced by the USSR navy unit and border guards managing the building. A scientific investigation of the castle was carried out between 1995 and 1997 by the architects I. Dirveiks, J. Zviedrāns, Z. Bikše etc. Before that a development and operation conception was drafted (architectural bureau Konvents, architect P. Blūms). As a result, the renovation of exterior has been completed and the process has extended to its interior.

Ventspils castle is the most advanced and scrupulous restoration sample where approved European practices are used. The authors of restoration set a goal to follow a novel approach towards the original structure by defining such priorities as authenticity and equality of all historical changes. As for today, a museum and premises for visitors have been arranged on the first floor, tower and gallery. Where possible, the historical patterns of rooms have been retained while modern elements are laconic, up-to-date and contrasting with the original environment. They are subordinate to the presentation of authentic materials, construction elements etc, but, at the same time, their function is to demonstrate achievements of contemporary design and state-of-the-art technology. The reconstruction activities retained the Empire-style façades of the castle, restored the nearest surroundings and structures around it. The time when Ventspils medieval castle was forgotten and neglected is over. Originally restored and supplemented with environmental elements, it has become a focus of attention not only in Latvia but also abroad.

Dzīvojamā ēka

Ventspils raj. Ventspils, Kuldīgas iela 13

Ēkas Ventspilī, Kuldīgas ielā 13 (1768), renovācija uzsākta jau padomju gados, bet netika pabeigta. 20. gs. 90. gadu vidū ēkas restaurācijas darbi tika daļēji atsākti, sakārtojot galveno fasādi un ierikojot restorānu un bāru "Livonija".

2003. gadā pašvaldība realizēja ēkas restaurācijas sākotnējās koncepcijas ieceri atjaunot nojauktu vārtu arku un atjaunoja precīzu ēkas vēsturisko krāsojumu, iegūstot 18. gs. ēkas galvenās fasādes vienotu un pabeigtu arhitektoniski kompozīcīnālo risinājumu. 2004. gadā pašvaldība sākusi ēkas pagalma labiekārtošanas projekta izstrādi, paredzot iespēju pagalmā – pilsētas publiskās ārtelpas intīmākā vidē – ierikot vasaras kafejnīcu.

Dwelling-house

Ventspils district, Ventspils, 13 Kuldīgas Street

The renovation of the dwelling-house (1768) in Ventspils at 13 Kuldīgas Street commenced already in the Soviet period, however, it was not completed. Restoration activities partly resumed in the mid-1990s to redecorate the main façade. Consequently, the bar-restaurant "Livonija" was opened for visitors in the premises.

The local municipality implemented the initial restoration concept in 2003 by building a replica gate arch, the original of which had been torn-down earlier, and repainting the house in its historical colours thus re-establishing the harmonised and completed 18th century architectural and compositional solution.

In 2004, the municipality started to implement a courtyard development project aimed at arranging a summer café in the yard, a rather intimate area in the urban environment.

Jürkalnes katoļu baznīca

Ventspils raj. Jürkalnes pag.

Jürkalnes katoļu baznīca celta 1862. gadā. Baznīcā notiek regulāri dievkalpojumi, tā kļuvusi par pagasta kultūrvides neatņemamu sastāvdaļu. Baznīcā norisinās arī pašvaldības organizēti pasākumi, to apmeklē delegācijas, kā arī tūristi. Šajos apmeklējumos tiek veikts kultūrizglītojošs darbs, apmeklētājus iepazīstinot ar sūtu novada Jürkalnes pagasta vēsturi. Minētais liecina par nepieciešamību baznīcas ēkai atrasties kvalitatīvā un sakoptā vidē.

2003. gadā par pašvaldības līdzekļiem tika restaurēta ap baznīcu un kapsētu esošā akmens mūra sēta, kā arī restaurētas baznīcas ērģeles. 2004. gada pašvaldība sniedza draudzei palidzību – tika piešķirts valsts budžeta finansējums ēkas fasādes un jumta remontam.

Jürkalne Catholic church

Ventspils district, Jürkalne municipality

Jürkalne Catholic church was completed in 1862. The church holds regular services and represents an integral part of the cultural environment of the local municipality. Apart from religious ceremonies, the church also houses various community events on regular basis; it is frequently visited by delegations and tourists, which are introduced to the history of Jürkalne municipality that is a part of the tradition-rich ethnographic Sūti region. The above facts suggest the necessity to maintain a high-quality and well-preserved surrounding environment.

The stone wall, which encloses the building and the adjacent cemetery, and the church organ were restored in 2003 thanks to financial assistance from the local administration. Due to municipal support to the congregation in 2004 governmental funding was attracted to repair the roof and façade of the church.

Zlēku luterāņu baznīca

Ventspils raj. Zlēku pag.

Zlēku luterāņu baznīca celta 1645. gadā, un tās arhitektūrā dominē vēlās gotikas un agrinā baroka formas. Tās manierisma un rokoko stila iekārta, kā arī 1875. gadā būvētās ērģeles veido unikālu autentisku ansamblu. Altāra retablu un kanceli izgatavojuši Kurzemes koktehniku grupa H. Hopenšteta vadībā. Altāri iekļauti divi cilñi – *Svētais vakarēdiens* un *Kristus Getzemanes dārzā*, bet augšdaļā ir glezna *Kristus zaimošana*. Zem altāra telpas izbūvētas Zlēku baronu fon Bēru dzimtas kapenes. Gatavojoties baznīcas 360. gadskārtai, draudze 2004. gadā sākusi fasādes restaurācijas darbus. Dievnama apkārtne ir sakopta.

Zlēkas Lutheran church

Ventspils district, Zlēkas municipality

Zlēkas Lutheran church was completed in 1645 and its architectural solution is dominated by the Late Gothic and Early Baroque tradition. The Mannerism and Rococo interior, furnishings and the organ, which was built in 1875, form a unique and authentic ensemble. The altar retable and pulpit were made by Kurzeme woodcarvers under the supervision of H. Hopenstet. The altar features two bas-reliefs – The Last Supper and Christ in Garden of Gethsemane – below the painting Blasphemy against Christ. The area below the chancel is arranged as a tomb for the von Behr family, former barons of Zlēkas manor.

On the verge of the 360th anniversary of the church, the congregation started façade renovation activities in 2004. The surrounding area is well preserved.